

OD PRZEDSZKOLAKA DO PIERWSZAKA

Program wychowania przedszkolnego



Iwona Broda

ZAWIERCIE 2009

Spis treści

Charakterystyka programu i procedura osiągnięcia celów	3
Jak pomóc przedszkolakowi zostać pierwszakiem. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu	12
Jestem przedszkolakiem – zostanę pierwszakiem. Koncepcja wychowawczo-dydaktyczno-opiekuńcza. Materiał edukacyjny	17
Jestem trzylatkiem – będę czterolatkiem	19
Jestem czterolatkiem – będę pięcioletkiem	37
Jestem pięcioletkiem – będę sześciolatkiem	56
Potrafię tak wiele, ale mogę i chcę więcej	77
Diagnoza przedszkolna, czyli jak badać, aby wyniki były prawdziwe?	96
Co jeszcze można zrobić, aby dokładniej poznać swojego wychowanka?	112
„Młodszy i starszy”, czyli jak można prowadzić zajęcia w grupie różnowiekowej	115
Szanowna koleżanko i kolego!	120
Informacja o autorce programu „Od przedszkolaka do pierwszaka”	121
Podstawy prawne	122
Literatura	123

Charakterystyka programu i procedura osiągania celów

Program „Od Przedszkolaka do Pierwszaka” precyzuje organizację procesu wychowawczo-dydaktycznego. Zwraca się w nim uwagę na **celowość działań nauczyciela i dziecka**. Program jest **uporządkowanym zbiorem celów ogólnych**, czyli tych adresowanych do nauczyciela, określających jego zamysł, zamiar, strategię pracy i **celów operacyjnych** zwanych też szczegółowymi, określających konkretne osiągnięcia, umiejętności dzieci, wskazuje także wiadomości i treści, które dziecko opanuje, zdobędzie w wyniku planowanych działań wychowawczo-dydaktycznych. Cele operacyjne wynikają z celów ogólnych. Taki układ treści w znacznym stopniu ułatwia opracowywanie narzędzi badawczych, niezbędnych do **diagnozowania osiągnięć wychowanków**.

Program jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego, ściśle się do niej odnosi. Punktem wyjścia do opracowania Programu stały się cele wychowania przedszkolnego określone w podstawie programowej wychowania przedszkolnego.

GLÓWNE CELE WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO OKREŚLA PODSTAWA PROGRAMOWA:

1. **Wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji:**
 - Wszystkie uzdolnione przedszkolaki potrzebują konkretnych, prawdziwych sytuacji w których mogą wypróbować swoje pomysły, możliwości. To punkt wyjścia dla nauczyciela i rodzica.
 - Każde dziecko jest indywidualnością, nie można więc użyć jednego wzorca dla wspomagania wszystkich uzdolnionych dzieci, ale wykorzystać własne pomysły dostosowane do indywidualnych cech i możliwości wychowanka.
 - Dla dziecka należy tworzyć sytuacje, w których mogłoby wykorzystać swój twórczy potencjał. Należy stymulować intelekt dziecka. Sprawdzają się tutaj metody aktywizujące, w tym służące rozwiązywaniu problemów, mobilizujące do myślenia przyczynowo-skutkowego. Sprawdzają się również działania w „kącikach zainteresowań”, w których można doskonale umożliwić dzieciom poprzez dobór odpowiednich pomocy, środków dydaktycznych, zabawek, rozwijanie i odkrywanie swoich możliwości.
 - W przedszkolu oprócz zorganizowanych zajęć zdarza się wiele sytuacji, które można wykorzystać do kształtowania czynności intelektualnych chociażby wynikających z zabawy dziecięcej czy zajęć codziennych np. podczas nakrywania do stołu sprawdzenie czy wystarczy dla wszystkich łyżek, rozdzielanie „po jednej dla każdego” czy też poranne liczenie – ustalanie ile dzieci przyszło do grupy, ustawienie w szeregi dziewczynek i chłopców – porównywanie „na oko” kogo jest więcej, poprzez kolejne ustawianie się w pary chłopiec – dziewczynka, zabawa samochodami tak ulubiona szczególnie przez chłopców wzbudza zainteresowanie i zdobywanie wiedzy technicznej u dzieci. Każda sytuacja nadarzająca się w ciągu całego dnia w przedszkolu może stać się okazją do nauki.
 - Niezwykle ważne jest hartowanie emocjonalne dzieci, które pomaga wszystkim dzieciom radzić sobie w życiu. Odporność emocjonalna warunkuje udane funkcjonowanie w grupie, udaną edukację. Zawsze pamiętać trzeba o tym, że należy wspierać swojego wychowanka w działaniach, motywować go do podejmowania zadań, chwalić umacniając jego poczucie wartości, pozwolić mu działać i doświadczać. Błędem jest wyręczanie pojmowane jako troska i pomoc.

2. Budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, aby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe:

- Budowanie systemu wartości zaraz po zaspokojeniu opieki materialnej jest w pierwszej kolejności najważniejszym zadaniem rodziców, a następnie wychowawców. Wyuczone wartości stanowią podłoże do kształtowania się charakteru dziecka i rzutują na przyszłe funkcjonowanie w społeczeństwie.
- Naukę wartości należy rozpocząć od oddziaływania własnym przykładem. Rodzic, nauczyciel stanowi wzór do postępowania. Dziecko – wnikliwy obserwator utożsamia się z tym wzorem. Ponadto – niezwykle ważne – dziecko musi czuć się kochane bez względu na wszystko. To klucz do osiągnięcia celu.
- Dla dziecka zabawa jest formą podstawową jego działalności, dobrze jest więc poprzez zabawę uczyć wartości. W trakcie jej trwania można uświadomić dziecku co jest dobre a co złe. Poza tym wszelkie wspólne działania np. gotowanie, taniec, gra, wycieczka jest terenem do wprowadzania w świat wartości. Nie sposób oczywiście pominąć bajek – skarbnicy wartości. Doskonałą formą jest także zabawa w teatr, dzięki której dziecko może wniknąć w przeżycia bohaterów, poznać skutki ich zachowań.

3. Kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek:

- Kształtowanie odporności emocjonalnej od najmłodszych lat warunkuje przyszłe życie człowieka. Już w grupie przedszkolnej pomaga funkcjonować dziecku.
- Hartowanie emocjonalne należy prowadzić metodą małych kroczków, stopniowo zaczynając od umożliwienia dzieciom wyrażania emocji na różne sposoby, niewerbalnie i werbalnie. Sprawdza się tu „kostka uczuć”, czy „symboliczne emocjonalne buźki”. W dalszej kolejności uczyć dzieci radzenia sobie z emocjami, stresem, napięciem. Warto wykorzystać każdą nadarzącą się sytuację, wydarzenie w przedszkolu, spontaniczną zabawę. Należy pamiętać o tym, że ważne są zarówno emocje pozytywne i negatywne. Jednak trzeba nieustannie czuwać nad przebiegiem działań kształcących odporność emocjonalną, aby emocje nie osiągnęły poziomu destrukcji.
- Nie można wyręczać dziecka jeśli nie radzi sobie z zadaniem, ale raczej wspierać, motywować i tak dobierać formy pracy aby dziecko osiągało zamierzone cele. Doskonale sprawdza się propozycja konstruowania gier prof. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej. Dziecko bowiem zawsze tak ułoży grę aby potrafiło w nią grać. Uczy się więc tu podejmowania decyzji, twórczego myślenia, sensownych działań, wytrwałości, poczucia własnej wartości. W trakcie gier dziecko uczy się zarówno przeżywania sukcesu jak i znoszenia porażki. Ważny jest też dobór gotowych gier do możliwości dzieci. Gry takie winny mieć pozytywny wpływ na dziecko oraz – co niezwykle ważne – winny wyzalać takie emocje, które dziecko jest w stanie wytrzymać.

4. Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi:

- Pierwsze kontakty społeczne nawiązuje dziecko w rodzinie. Zachowania społeczne „wyniesione z domu” są wyjątkowo trwałe gdyż kształtowane w okresie, w którym psychika dziecka jest niezwykle plastyczna. Wchodząc do grupy przedszkolnej dziecko staje się członkiem pierwszej większej społeczności. Dziecko stopniowo dostrzega obecność innych dzieci, chce się z nimi bawić. Jakość kontaktów z rówieśnikami i osobami dorosłymi uzależniona jest od rozwoju emocjonalnego i moralnego.

- Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci wiąże się tworzeniem takich sytuacji, które umożliwią dziecku rozwijanie więzi z innymi osobami, co z kolei pozwoli na współdziałanie i coraz lepsze funkcjonowanie w grupie.
- Doskonałym terenem zdobywania umiejętności jest oczywiście zabawa. To w jej trakcie dziecko dokonuje wyboru zabawki, często musi ustąpić, nawiązuje dialog z innymi, uczy się odporności emocjonalnej. W sytuacjach zabawowych może dochodzić do konfliktów w szczególności u najmłodszych dzieci, które przecież jeszcze znajdują się w fazie egocentryzmu. Tu nauczyciel winien stwarzać sytuacje gdzie dzieci będą uczyły się wzajemnego słuchania, gdzie będą mogły pokazać umiejętność komunikowania się niewerbalnie i werbalnie. U maluchów może przydać się ulubiona maskotka, z udziałem której można inicjować zabawy integracyjne. Doskonale sprawdza się też „chusta animacyjna”. Wykorzystując ją do wspólnego tańca, wykonania zadania czy ćwiczenia angażuje się cała grupa. Świetnie sprawdza się w szczególności u starszych przedszkolaków zabawa w teatr, drama gdzie dzieci wcielają się w role, nawiązują kontakt odgrywając scenki. Społecznie ważne, codzienne role odgrywają dyżurni. Najczęściej pełnią dyżury we dwoje dzieląc się obowiązkami i zadaniami, wchodząc na wysoki stopień uspołecznienia.
- Ważnym krokiem jest tworzenie na miarę przedszkolaka systemu norm i zasad regulujących życie w grupie. Z dziećmi zawiera się umowy, wprowadza proste nakazy i zakazy. Można stworzyć wspólnie z wychowankami „kodeks przedszkolaka”, zawrzeć kontrakt grupowy. Pełnią one rolę pierwszych ważnych dokumentów dla przedszkolaka.
- Priorytetem w rozwijaniu umiejętności społecznych jest nieustanne oddziaływanie wychowawcy własnym wzorem. Dla dziecka nauczyciel jako ważny członek grupy stanowi autorytet we wprowadzaniu ładu społecznego.

5. Stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych:

- Pierwszym niezwykle ważnym krokiem wyznaczającym organizowanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych jest prowadzenie i dokumentowanie obserwacji pedagogicznych, które stanowią źródło wiedzy o dziecku i wyznaczają kierunki oddziaływań. Określają poziom rozwoju dziecka.
- Jeśli wyniki obserwacji są niepokojące w jakimkolwiek obszarze rozwoju dziecka konieczne jest podjęcie działań korygujących. Oczywiście nie może odbywać się to bez konsultacji ze specjalistami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz rodzicami, którym oprócz udzielenia informacji o dziecku sugeruje się również konsultację ze specjalistami.
- Ważne jest opracowanie indywidualnego programu wspomaganie i korygowania rozwoju dla dzieci, które osiągnęły niski poziom gotowości szkolnej określony w wyniku przeprowadzonej analizy gotowości szkolnej z początkiem roku poprzedzającego rozpoczęcie przez dziecko nauki w klasie I szkoły podstawowej.
- Tak jak w każdym działaniu z dzieckiem tak również przy osiągnięciu powyższego celu wiele zależy od postawy nauczyciela, od jego efektywności, od stosowanych ciekawych, adekwatnych do stawianych celów, metod i form pracy z dzieckiem oraz doboru środków dydaktycznych. Sprawdzają się proponowane w tym programie metody: Gimnastyka umysłu P. Dennisona, Metoda Bon Depart, programy komputerowe, trening autogenny w wersji A. Polender, Metoda Symboli Dźwiękowych (muzykoterapia wg B. Kaji), Pedagogika zabawy, działania w bezpośrednim kontakcie z przyrodą, terapia przez sztukę.
- Jeżeli w przedszkolu znajduje się grupa integracyjna, w której spotykają się dzieci pełno- i niepełnosprawne, to organizując zajęcia grupowe należy pamiętać o tym, że dziecko niepełnosprawne i pełnosprawne realizuje swoje potrzeby, możliwości intelektualne i psychiczne na zasadzie sprzężenia zwrotnego, wzajemnie czerpiąc korzyści. Dla dzieci niepełnosprawnych grupa zaspokaja potrzeby

psychiczne, uspołecznia, mobilizuje, uczy pokonywania trudności. Dzieci pełnosprawne uczą się spontanicznie opiekuńczości, akceptacji, dostrzegania potrzeb innych. Priorytetem w tym względzie jest również systematyczna współpraca z rodzicami i specjalistami. Z rodzicami dzieci niepełnosprawnych zawsze trzeba znaleźć czas na rozmowę o dziecku, wspierać ich. Zaś rodzicom dzieci zdrowych okazać również wyrozumiałość i cierpliwość wyjaśniając, że wspólna zabawa dzieci pełno- i niepełnosprawnych niesie obu wiele korzyści. Oczywiście funkcjonowanie grupy integracyjnej wymaga spełnienia dodatkowych warunków potrzebnych do optymalnego przebiegu procesu pedagogicznego, chociażby takich jak: przygotowanie programów autorskich, dostosowanie budynku i placu przedszkolnego (zniesienie barier architektonicznych, wyposażenie ...), wykwalifikowana kadra pedagogiczna.

6. Troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną; zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych:

- Dzieci w wieku przedszkolnym są w okresie wzmożonego i fundamentalnego rozwoju. Uświadomienie dziecku konieczności dbałości o zdrowie w tym okresie jest niezwykle ważnym zadaniem dla rodziców, ale także nauczycieli.
- Warunkiem dbałości o zdrowie wychowanków jest utrwalenie nawyków higienicznych, kształtowanie prawidłowej postawy ciała, wdrażanie do przebywania na wolnym powietrzu, racjonalne hartowanie i odżywianie organizmu.
- Do działań prozdrowotnych wykorzystać należy naturalną potrzebę ruchu dziecka. Systematycznie dawkować ruch w połączeniu z prawidłowym odżywianiem.
- Najkorzystniejsze jest uprawianie ćwiczeń, zabaw ruchowych, gier sportowych na powietrzu. Sprzyja to nie tylko podnoszeniu sprawności fizycznej, ale również dotlenianiu, hartowaniu organizmu. „Od aktywności ruchowej zależy również mineralizacja tkanki kostnej oraz prawidłowe ukrwienie organizmu. Wysiłek fizyczny pobudza dojrzewanie ośrodków ruchowych w mózgu przyspieszając tym samym rozwój motoryczności” [K. Właźnik, 1999].
- Powinno się zapewniać dziecku dużo zajęć ruchowych pamiętając jednak o tym, aby nie przeciążyć bardzo młodego, rozwijającego się organizmu.
- Ważne jest systematyczne organizowanie różnorodnych form ruchu począwszy od ćwiczeń porannych o wielostronnym ruchu, zestawów zabaw ruchowych, zestawów ćwiczeń gimnastycznych szczególnie u dzieci starszych, gier sportowych z regułami, spacerów, wycieczek.
- Aktywność ruchową dobrze jest łączyć z muzyką, wykorzystywać przybory gimnastyczne, akcesoria. Szukać ciekawych, interesujących metod. Warto zastosować metody: Opowieść ruchowa J. C. Thulina, gimnastyka ekspresyjna R. Labana, K. Orffa, gimnastyka rytmiczna A. i M. Kniessów, muzykoterapia wg B. Kaji, Pedagogika zabawy wg Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA.
- Podczas zajęć ruchowych na wolnym powietrzu doskonale można wykorzystać warunki terenowe sprzyjające w szczególności zabawom bieżnym, z elementem wspinania, orientacyjno-porządkowym.

7. Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych:

- Priorytetowym zadaniem nauczyciela-wychowawcy jest dbałość o wszechstronny rozwój dziecka. W tym jednym z naczelnych działań jest stwarzanie sytuacji umożliwiających dzieciom zdobywanie wiedzy o świecie społecznym, w którym żyją, o świecie przyrody, którego są częścią, o świecie techniki, w którym działają i którego są najmłodszymi twórcami.

- Proces dydaktyczno-wychowawczy winien przebiegać nie tylko w budynku przedszkolnym, ale również w bliższym i dalszym otoczeniu. Niezbędne jest tzw. „nauczanie poza klasą”, które pozwala dzieciom na bezpośredni kontakt w szczególności ze światem społecznym i przyrodniczym, a w wyniku tego kontaktu zdobywanie bezpośrednich doświadczeń. Doskonale sprawdzają się tu zajęcia badawcze, obserwacje przyrodnicze, wycieczki, spacer.
- Podczas kontaktów ze światem społecznym dzieci zdobywają wiedzę o ludziach różnych zawodów, poznają znaczenie pracy innych, uczą się szacunku do pracy. Dzieci przenoszą swoje doświadczenia do zabaw tematycznych, teatralnych wcielając się w różnorodne role, naśladowując dorosłych. Bazując na swoich doświadczeniach prezentują zdobytą wiedzę podczas innych różnorodnych form aktywności: rysują, tworzą, konstruują, opowiadają, przedstawiają z użyciem zabawek ...
- Podczas kontaktów ze światem przyrody poznają go polisensorycznie (wielozmysłowo), dlatego te doświadczenia są wyjątkowo cenne. W trakcie działań w bezpośrednim kontakcie z przyrodą wchodzi, co może wydać się paradoksem, również w świat techniki.
- W trakcie zabaw w lesie czy parku dzieci konstruują z dostępnego materiału jak szyszki, patyczki, liście różnorodne budowle, konstrukcje, tory przeszkód a z piasku czy śniegu ciekawe budowle.
- W trakcie poznawania świata techniki dziecko nie tylko zdobywa niezbędną wiedzę o tym jak działają różnorodne urządzenia, jak bezpiecznie korzystać z urządzeń technicznych, ale również staje się twórcą, wynalazcą. Ma możliwość prezentowania swoich dzieł, opisu ich działania np. wymyślanie i konstruowanie pojazdu przyszłości czy maszyny ułatwiającej nam życie codzienne, a potem przedstawianie i omówienie „jak to działa”.
- Doskonale sprawdzają się zabawy konstrukcyjne, które pozwalają dziecku „myśleć rękami”, rozwijają aktywność twórczą, rozwijają zmysł estetyczny, zdolności sensoryczno-motoryczne oraz poczucie ładu i celowości konstrukcji. Kiedy dzieci konstruują samodzielnie są dumne, że potrafią sobie poradzić. Sprawia im to ogromną radość. Kiedy konstruują razem z innymi dziećmi, uczą się zgodnej współpracy. Zauważają, że tylko taka daje oczekiwane efekty.
- Można zauważyć, że światy społeczny, przyrodniczy i techniczny przenikają się wzajemnie, a my w nich funkcjonujemy i tego musimy nauczyć naszych wychowanków.

8. Wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzenia się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne;

- Kontakt ze sztuką dziecka w wieku przedszkolnym wpływa dobroczynnie na rozwój poznawczy dziecka, kształtuje postawy, umożliwia spostrzeganie, przeżywanie, przyswajanie i tworzenie. Sztuka inspiruje i rozwija wrażliwość estetyczną. Świat wartości estetycznych to świat niezwykle bliski dziecku. Tu dziecko rozwija w szczególności swoją aktywność, muzyczną, plastyczną, teatralną, ale także ruchową i literacką.
- Twórczość plastyczna jest naturalną predyspozycją każdego dziecka od pierwszych lat życia. Jest swoistym przekazem niewerbalnym swoich doświadczeń, emocji, wrażeń.
- Dzieciom należy umożliwić różnorodne działania plastyczne adekwatnie do możliwości. Zaczynać od nieskomplikowanych działań operowania linią, barwną plamą, przechodząc do działań w różnych technikach płaskich i przestrzennych. Doskonale sprawdza się łączenie technik oraz łączenie działań plastycznych z muzyką i tekstem literackim.
- W pierwszym okresie ważna dla dziecka jest piosenka, w szczególności jej słowa. Później dziecko zaczyna interesować się rytmem, dynamiką, akompaniamentem. Zaczyna słuchać różnych rodzajów muzyki, w tym klasycznej, stając się jej doskonałym odbiorcą. Wspaniale sprawdza się metoda aktywnego słuchania muzyki wg B. Straus.

- Niezwykle ważny jest ruch przy muzyce dający możliwość radosnego odreagowania napięć, zaspokojenia potrzeby ruchu, uwrażliwiania muzycznego. Ciekawą formą rozwijania wartości estetycznych jest gra na prostych instrumentach, głównie perkusyjnych, samodzielna i zespołowa np. w „przedszkolnej orkiestrze”. Organizacja ćwiczeń ruchowo-rytmiczno-muzycznych wpływa nie tylko na umuzykalnienie dziecka, ale rozwija jego osobowość, refleks, spostrzegawczość, wrażliwość, pamięć. Wspólne tańce i pąsy dodatkowo wzmacniają integrację grupy.
- Działania muzyczne warto też łączyć z działaniami teatralnymi i plastycznymi. Wpływa to na całościowe, bogate zblizenie ze sztuką.
- Zabawa w teatr rozpoczyna się od nieskomplikowanych form. Przedstawiania krótkich zdań, później tekstów. Wraz ze wzrostem możliwości dzieci można wprowadzać bogatsze formy sceniczne. Należy pamiętać o kilku ważnych krokach: najpierw poznać dziecko aby wydobyć z niego co najlepsze, dobrać odpowiedni utwór i zapoznać z nim dzieci wydobywając puentę, wybrać role, omówić ustawienie i poruszanie się po scenie, dopasować muzykę i rekwizyty, wykonać scenografię, bilety, zaproszenia. Doskonale sprawdza się w pracy z utworem literackim metoda przekładu intersemiotycznego proponowana w tym programie. Pozwala bowiem na pełne wykorzystanie potencjału twórczego dziecka łącząc działania muzyczne, ruchowe, teatralne i plastyczne, a tym samym zapewnia pełny kontakt ze sztuką. Ponadto rozwija u dzieci pewność siebie, umiejętność dokonywania wyboru, odwagę, pozytywne postrzeganie siebie.
- Na nauczyciela spoczywa umożliwienie wszelkiego tworzenia na bazie zdobytych doświadczeń. Musi spełnić kilka warunków: zainspirować, pobudzić przeżycia dziecka np. organizując ciekawą wycieczkę. Aktywizować do myślenia, przeżywania, wypowiedania się. Zapewnić materiały i warunki do działań twórczych wreszcie dać dzieciom swobodę tworzenia.
- Ingerencja nauczyciela winna być dyskretna, odpowiednio do potrzeb wspierająca, wspomagająca.
- Bardzo ważnym końcowym elementem tworzenia jest omówienie wytworów i ich mądre, celowe „zużytkowanie”. Można wykorzystać podczas uroczystości, przedsięwzięć, zajęć otwartych, zorganizować wystawę.

9. **Kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej:**

- Kształtowanie u dzieci świadomości przynależności do społeczeństwa mieszkającego w najważniejszej krainie zwanej „ojczyzną” nie należy do najłatwiejszych zadań. Ojczyzna to pojęcie abstrakcyjne, tak samo jak Europa, czy świat. Wyników działań z dziećmi z zakresu wychowania patriotycznego właściwie nie da się zmierzyć, ale można stwierdzić z całym przekonaniem, że można uwrażliwić dzieci na kraj ojczysty i jego mieszkańców tak by wiedziały i czuły, że są Polakami, a Polska to ich najukochańsza Ojczyzna.
- Kształtowanie małego Polaka odbywać się winno stopniowo, metodą „małych kroków”. „Ojczyznę” bowiem dla małego dziecka jest najpierw rodzina, własne podwórko, przedszkole, a potem najbliższa okolica, miasto, region, kraj.
- Szczególnym przykładem działań z dziećmi w tym zakresie jest tzw. „nauka poza klasą” wyprawy w celu zwiedzania najbliższej okolicy, obcowanie z przyrodą, tworzenie na łonie natury prac plastycznych obrazujących piękno przyrody ojczystej.
- Pomocna staje się również literatura dziecięca o tematyce społecznej, patriotycznej np. „Co to jest Polska” Cz. Janczarskiego, „Katechizm polskiego dziecka” W. Bełzy.
- W przybliżeniu dzieci do Ojczyzny odgrywa poznanie symboli narodowych, z którymi zresztą spotyka się w codziennym życiu w trakcie świąt narodowych, uroczystości sportowych, w mediach. Dziecko bystry obserwator bardzo szybko dostrzega powtarzający się obraz orła białego, biało-czerwonej flagi, dźwięki hymnu narodowego. W przedszkolu także spotyka symbole narodowe

dostrzegając, że zajmują szczególne, ważne miejsce. W trakcie ich poznawania powinna towarzyszyć zarówno radość jak i powaga.

- Wychowanie patriotyczne jest ściśle związane z wychowaniem społeczno-moralnym i emocjonalnym.

10. Zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej:

- Od najmłodszych lat dzieci wymagają wsparcia edukacyjnego niezbędnego do zaspokojenia potrzeby edukacyjnej. Takie wsparcie jest niezbędne do osiągnięcia coraz szerszych kompetencji dziecięcych warunkujących zdobywanie w przyszłości najlepszych wyników w nauce i pracy.
- W działaniach pedagogicznych sprawdza się powiedzenie „im wcześniej tym lepiej” zgodnie ze specyfiką rozwoju małego dziecka. To właśnie w wieku przedszkolnym dziecko posiada największy potencjał, do piątego roku życia rozwija się 50% zdolności i zainteresowań. Należy więc jak najwcześniej zorganizować dzieciom warunki dobrego rozwoju.
- Warunki dobrego rozwoju zależą, jak w każdym działaniu z dziećmi, od nauczyciela – jego kompetencji, efektywności, osobowości. Na nim spoczywa odpowiedzialność za rozwój swoich wychowanków. Jednocześnie ma zaszczyt pracować z tak niezwykłymi ludźmi jakimi są dzieci.
- Wspomagając rozwój dziecka nauczyciel winien wykorzystać każdą nadarzającą się okazję adekwatną do potrzeb i możliwości wychowanka. Doskonale sprawdzają się tu zabawy tematyczne, w których dziecko wchodzi w role, nawet to bardzo nieśmiałe. Następuje wtedy wyzwolenie emocji, zlikwidowanie napięcia, radość gdyż zaspokajane są potrzeby. Ważne jest też włączanie dzieci do organizowania różnorodnych uroczystości. Dzieci mają wtedy możliwość poczuć się niezwykle ważnymi osobami, odpowiedzialnymi gospodarzami. Tu dzieciom można przydzielić odpowiednie dla nich zadania np. pomoc w przygotowaniu scenografii, zaproszeń, biletów, wizytówek, przygotowanie sali na przyjęcie gości, nakrywanie do stołów, przygotowanie prostych upominków, witanie gości, wskazywanie miejsc zaproszonym, obsługa, itp. W takich sytuacjach wzrasta poczucie własnej wartości, stymulowana jest aktywność, następuje przełamywanie barier społecznych i psychicznych, wzrasta samodzielność. Te wszystkie umiejętności bardzo przydatne są w czasie późniejszym w szkole.
- W szkole oprócz umiejętności społecznych, etycznych, technicznych, przyrodniczych, sprawnościowych, artystycznych dużą uwagę przywiązuje się do umiejętności niezbędnych do samodzielnego uczenia się z książek. Tak więc przygotowanie do pisania, czytania, działań matematycznych stanowi ważny element pracy z przedszkolakami. Wszelkie loteryjki, gry, rebusy, układanki, obrazki, różnorodne liczmany, fantazyjne wzory do pisania, kopiowania, szablony do obrysowywania, pomagają w zdobywaniu tych umiejętności. Nauczyciel musi zwracać uwagę na stosowanie przemiennych przyborów pisarskich i kreślarskich. Pomocne jest założenie kącika czytelniczego, w którym dziecko będzie miało zawsze dostęp do książek: oglądania, słuchania bajek, legend, opowieści, a także dla dzieci szybciej rozwijających się możliwość czytania. Przydaje się bardzo „skrzynia skarbów”. Ważną kwestią jest ciągłe motywowanie i chwalenie dziecka wzmacniające jego chęć działania.
- U dzieci młodszych doskonale sprawdzają się wszelkie zabawy oparte na manipulowaniu, konstruowaniu. W czasie takich zabaw dzieci oprócz tego, że rozwijają swoją sprawność manualną, przede wszystkim tworzą, powstaje dzieło, z którego dziecko jest dumne. Wzrasta poczucie pewności – przecież zrobiło coś wspaniałego samodzielnie. W trakcie takiej zabawy dziecko ma możliwość kontaktu z innymi dziećmi, bowiem obok bawią się inni, czasami włączają się do wspólnego działania, rozmawiają. Zdarzają się konflikty kiedy jedno dziecko zabiera drugiemu „bardzo ważny klocek”, towarzyszą takim sytuacjom emocje, z którymi przedszkolak próbuje sobie radzić. Prosi o pomoc nauczyciela, reaguje głośnym krzykiem, bije, obraża się lub po prostu płacze. Takie reakcje też są potrzebne – to też nauka, zdobywanie doświadczeń społecznych. W takich sytuacjach potrzebna

jest pomoc nauczyciela, jego mądra reakcja, ingerencja, wskazówki. Dawkowane wsparcie nauczyciela szczególnie dla dzieci młodszych potrzebne jest w sytuacjach stałych, codziennych np. samoobsługa w łazience, szatni, spożywanie posiłków.

- Wszystkie działania nauczyciela służą rozwijaniu wielu umiejętności niezbędnych do radzenia sobie w życiu. Stanowią one niezbędną bazę, fundament budowania dalszego życia. Na początek przygotowują dziecko do roli ucznia w szkole, służą rozwijaniu i kształceniu określonych funkcji umożliwiających uczenie się i osiągnięcia. Nauczyciel we współpracy z rodzicami winien kształtować w dziecku wyobrażenie szkoły i jej znaczenie oraz nastawienie dziecka do szkoły. Nie wolno tworzyć negatywnego obrazu szkoły, ale dawać wskazówki, rozwijać umiejętności niezbędne do szkolnego funkcjonowania, pomagać w obawach, wyjaśniać niepewności bowiem pokonanie progu przedszkole – szkoła jest bardzo ważnym dla dziecka i jego rodziców krokiem.

Niniejszy Program jest uszczegółowieniem Podstawy programowej, ukierunkowany jest na wielostronny rozwój dziecka zgodnie z jego wiekiem i możliwościami rozwojowymi.

Treści programowe ujęto w bloki tematyczne wynikające z obszarów Podstawy programowej, które dla łatwiejszego korzystania z programu są cytowane przed każdym blokiem tematycznym.

W osiągnięciu celów kształcenia i wychowania pomoże nauczycielowi:

- dokładne poznanie struktury programu;
- przeprowadzenie diagnozy w celu określenia poziomu rozwoju swoich wychowanków;
- planowanie swoich działań z dziećmi w zgodności z programem i wynikami diagnozy;
- dobór odpowiednich metod i form pracy;
- ewaluacja działań.

Tworząc Program kierowano się zasadami: przejrzystości, łatwości korzystania, konkretności i spójności jednocześnie dając możliwość realizacji działań zgodnie z możliwościami dziecka. Umożliwia to jego prosta konstrukcja, podział na trzy grupy wiekowe. Dla każdej z grup ujęte są te same bloki tematyczne (bloki odnoszą się do obszarów Podstawy programowej), a w nich cele ułożone zgodnie z zasadą stopniowania trudności. Dodatkowo wstęp do rozdziału „Jestem przedszkolakiem – zostanę pierwszakiem. Koncepcja wychowawczo-dydaktyczno-opiekuńcza. Materiał edukacyjny” zawiera cytaty z dzieł znanych pedagogów, psychologów, lekarzy, pisarzy – uznanych autorytetów w dziedzinie edukacji. Cytaty znanych twórców, często pojawiające się w tym programie, są źródłem mądrości godnej naśladowania. Przybliżą nauczycielowi wartość, sedno działań z dzieckiem. Staną się cenną wskazówką, pozwolą na refleksję.

Grupy wiekowe:

- **JESTEM TRZYLATKIEM – BĘDĘ CZTEROLATKIEM**
- **JESTEM CZTEROLATKIEM – BĘDĘ PIĘCIOLATKIEM**
- **JESTEM PIĘCIOLATKIEM – BĘDĘ SZEŚCIOLATKIEM**
- **POTRAFIĘ TAK WIELE, ALE MOGĘ I CHCĘ WIĘCEJ**

Bloki tematyczne:

Blok 1. Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi

Blok 2. Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek

Blok 3. Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem, rozumiem się z innymi

- Blok 4. Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie
- Blok 5. Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną
- Blok 6. Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych
- Blok 7. Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni
- Blok 8. Lubię śpiewać, lubię tańczyć
- Blok 9. Wypowiadam się przez różne działania plastyczne
- Blok 10. Interesuję się techniką, konstruuje i cieszę się, że potrafię to zrobić
- Blok 11. Obserwuję pogodę i wiem, jak się zachować aby było bezpiecznie
- Blok 12. Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta
- Blok 13. Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej
- Blok 14. Przygotowuję się do czytania i pisania
- Blok 15. Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj

Każdy blok to zbiór celów ogólnych i szczegółowych dający nauczycielowi poczucie uporządkowania i orientację, co do możliwości dziecka w danym okresie rozwoju. Jednak nie ogranicza go w korzystaniu z Programu zgodnie z możliwościami przedszkolaka. Zakres treści Programu pozwoli nauczycielowi opracowywać plany pracy wychowawczo-dydaktyczno-opiekuńcze oraz prowadzić tak działania z wychowankami, aby osiągnęli oni umiejętności dające możliwość dobrego startu w szkole.

Jak pomóc przedszkolakowi zostać pierwszakiem.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu

„Nie zadawajcie dzieciom gwałtu nauczania, tylko niech się bawią. Dziecko doskonale bawi się, ale ta zabawa jest dla niego prawdziwą nauką, bo uczy się „niechcący”, a zapamiętuje „na zawsze”

(Platon)

Podstawową formą aktywności dziecka jest zabawa. „Zabawa pomaga dziecku poznać świat czterema podstawowymi metodami – poprzez naśladowanie, eksplorowanie, próbowanie i konstruowanie” [E. B. urlock, 1985]. Są różne rodzaje zabaw np. ruchowe, konstrukcyjno-manipulacyjne, twórcze, dydaktyczne, tematyczne, a każda niesie ważne dla rozwoju dziecka wartości. W zabawie dziecko wykorzystuje swój ogromny potencjał zdobywając umiejętności. Jak umożliwić optymalne zdobywanie umiejętności? W sposób zabawowy odnosząc się do sytuacji życiowych, codziennych, bliskich dziecku należy współdziałać z wychowankiem. Uczyć się – bawiąc i bawić się – ucząc. Być jego przewodnikiem po świecie nauki. Nie wyręczać, lecz wspomagać. Pozwolić dziecku samodzielnie działać, doświadczać, przeżywać, przyswajać, wyciągać wnioski, pokonywać trudności, osiągać sukcesy.

W swojej pracy nauczyciel powinien stosować takie metody i formy pracy, aby dziecko mogło wielokierunkowo się rozwijać. Wśród wielu metod, poczynając od słownych, czynnych i percepcyjnych, wg Marii Kwiatowskiej na szczególną uwagę zasługują metody problemowe, aktywizujące, praktyczne. Pozwalają one na połączenie aktywności dziecka z działaniem i przeżywaniem, co z kolei pozwoli na zrozumienie i utrwalenie wiedzy i zdobytych umiejętności. Do ciekawych propozycji metodycznych niewątpliwie należą:

– **Metoda aktywnego słuchania muzyki, w tym przede wszystkim klasycznej, wg Batii Strauss.** Metoda czyni dziecko prawdziwym odbiorcą muzyki. Wprowadzając w świat muzyki rozwija jego wrażliwość, wyobraźnię, pomysłowość. Doskonali koordynację słuchowo-wzrokowo-ruchową.

– **Metoda pedagogiki zabawy wg Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA** – oparta na wielokierunkowej aktywności dziecięcej, łączy w sobie w szczególności ruch, muzykę, taniec, działania plastyczne, działania poznawcze. Do ciekawszych zabaw należą zabawy z „animacyjną chustą”, które doskonale wpływają na integrację grupy, wyzwalają pozytywne emocje.

– **Metoda gimnastyki twórczej wg C. Orffa i R. Labana.** Pracując tą metodą wykorzystuje się różne formy ruchu, w tym również pantomimę, opowieść muzyczno-ruchową. Metoda pozwala na wykorzystanie ekspresji dziecka i jego twórczej inwencji. Umożliwia podejmowanie decyzji. Łączy w sobie dwa światy: muzyki i ruchu.

– **Metoda P. Dennisona** ukierunkowana na ćwiczenie obu półkul mózgowych, oparta przede wszystkim na ruchach naprzemiennych.

– **Metoda W. Sherborne**, często stosowana w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi. Oparta na kontakcie z drugim człowiekiem i otoczeniem. Pozwala na wycucie przestrzeni, ciężaru i ciała. Rozwija sprawność fizyczną.

– **Metoda gimnastyki A. M. Kniessów**, rozwijająca koordynację słuchowo-wzrokowo-ruchową. Doskonale rozwija poczucie rytmu i sprawność fizyczną. Jest to rodzaj gimnastyki utanecznionej, polegają-

cej na poszukiwaniu coraz to nowych form ruchu sprzężonego z rytmem, muzyką, z zastosowaniem przyborów. Zajęcia polegają na naśladowaniu ruchów prowadzącego, który jest współwiczającym.

– **Metody związane z nauką czytania:** M. Bogdanowicz, B. Rocławskiego, I. Majchrzak, G. Domana i inne. Wielość pomysłów na naukę czytania pozwala dostosować do dziecka najbardziej odpowiednią metodę lub daje możliwość połączenia metod. To z kolei pozwala na pełne przygotowanie do nauki czytania i ułatwia opanować samą technikę czytania.

– **Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz** – metoda ta jest systematycznie modyfikowana, rozszerzana, stosuje się ją w terapii i w profilaktyce w odniesieniu do dzieci, których rozwój jest zaburzony — usprawniając nieprawidłowo rozwijające się funkcje, oraz do dzieci o prawidłowym rozwoju psychomotorycznym — aktywizując ten rozwój. Metoda dobrego startu to system ćwiczeń oddziałujących przede wszystkim na procesy instrumentalne: percepcyjne i motoryczne. Zasadniczą rolę odgrywają w tej metodzie trzy elementy: wzrokowy (wzory graficzne), słuchowy (piosenka) i motoryczne (wykonywanie ruchów zorganizowanych w czasie i przestrzeni, odtwarzanie wzorów graficznych, zharmonizowanych z rytmem piosenki). Celem metody jest jednocześnie usprawnienie czynności analizatorów: wzrokowego, słuchowego i kinestetyczno-ruchowego, kształcenie lateralizacji, orientacji w schemacie ciała i przestrzeni. W jej założeniach leży więc usprawnienie i koordynacja, czyli integrowanie funkcji

– **Metoda nauki matematyki prof. E. Gruszczyk-Kolczyńskiej** doskonale wykorzystuje możliwości i prawidłowości rozwojowe małego dziecka. Pozwala dziecku działać, doświadczać, rozwiązywać problemy, wyciągać wnioski, przewidywać, cieszyć się z każdego działania. Uczy logicznego myślenia i rozwija wyobraźnię. Zwraca uwagę na ważny aspekt hartowania emocjonalnego dziecka, nabywania odporności emocjonalnej np. poprzez umożliwienie dziecku konstruowania gier.

– **Metoda oparta na tzw. nauczaniu „poza klasą”,** w bezpośrednim kontakcie z przyrodą. Przetransponowana na teren przedszkolny umożliwia naturalne, wielozmysłowe odkrywanie, badanie otaczającego świata. Umożliwia wyzwalanie i kontrolowanie emocji, rozwija szacunek do przyrody i uzmysławia dzieciom, że wszyscy jesteśmy jej częścią.

– **Metoda malowania dziesięcioma palcami wg R. F. Show.** Polega na manipulowaniu farbą przy użyciu dłoni i palców dziesięcioma palcami. Wykorzystuje naturalną skłonność dziecka do tzw. „paćkania się”. Metoda bardzo przydatna w terapii. Wspaniale sprawdza się również w działaniach z młodszymi dziećmi.

– **Relaksacja stopniowa wg Jacobsona w wersji B. Kaji** – opiera się na wykonywaniu określonych ruchów rękami, nogami, tułowiem, twarzą w celu napinania i rozluźniania kolejnych grup mięśni. Następujące po sobie napinanie i rozluźnianie mięśni służy początkowo odczuwaniu różnicy we wrażeniach płynących z mięśnia napiętego, będącego w stanie kontrakcji i wrażeniach płynących z mięśnia rozluźnionego. Wprowadza się przy tym np. postacie z bajek aktualnie bliskie dzieciom.

– **Trening autogenny w wersji A. Polender** – jest to metoda relaksacji, w której wykorzystano mechanizm identyfikacji i naśladownictwa w celu wywołania stanów organicznych. Relaksacja według oryginalnej instrukcji odbywa się w trakcie opowiadania bajki, w której duży nacisk położony jest na nastrój spokoju oraz uczucie ciężkości i ciepła w kończynach. Metodę stosuje się od czwartego roku życia dziecka.

– **Metoda Symboli Dźwiękowych (muzykoterapia wg B. Kaji)** łączy w sobie ruch i muzykę, ma charakter terapii w zaburzeniach, ale też stymulacji w prawidłowym rozwoju. Na tle odpowiednio dobranej muzyki prowadzi się zajęcia usprawniające zaburzone funkcje i procesy. Muzyka wyzwala aktywność a ćwiczenia aktywizują rozwój psychiczny i ruchowy. Metoda określa grupy ćwiczeń i tok metodyczny warunkujący wszechstronny rozwój. Grupy ćwiczeń: 1) sfera ruchowa – pobudzanie ruchowe całego ciała w zakresie ruchów dowolnych i kontrolowanych, stymulacja rozwoju ruchów manualnych; 2) procesy poznawcze – ćwiczenia rozwijające procesy myślowe, zwłaszcza analizę, syntezę i porównywanie poprzez ćwiczenia w operowaniu symbolami dźwięków; 3) procesy emocjonalne – ćwiczenia odreagowujące napięcia emocjonalne (relaksacyjne), wzmagające wiarę we własne siły (rola wzmocnień pozytywnych); 4) sfera społeczna – ćwiczenia zespołowe umożliwiające współdziałanie.

Tok metodyczny: 1) ekspresja ruchowa na dowolne tematy muzyczne (spontaniczna i kontrolowana); 2) interpretacja plastyczna utworów muzycznych; 3) poznawanie i operowanie symbolami dźwięków; 4) zabawy słowno-muzyczno-ruchowe z elementami melorecytacji, inscenizacji, ćwiczeń pantomimicznych; 5) relaksacja.

– **Metoda przekładu intersemiotycznego wg K. Krasoń** wprowadza w świat poezji. Polega na przenieśnięciu słowa na ruch i dźwięk a także wytwór plastyczny. W wysokim stopniu wyzwala ekspresję twórczą dziecka.

– **Metoda Dramy** – metoda dydaktyczno-wychowawcza umożliwia poznanie świata poprzez działanie. Rozwija osobowość dziecka. Jej podstawą jest fikcja wyobrażeniowa, bycie w roli. Drama podtrzymuje spontaniczną ekspresję i skłonność do zabawy. Stwarza możliwość rozwoju: zmysłów (słuchu, węchu, dotyku, wzroku, smaku), wyobraźni, używania, doskonalenia i panowania nad własnym ciałem, mowy, intelektu, panowania nad emocjami.

– **Techniki Celestyna Freinete’a** – ukierunkowane na naukę poprzez zabawę i wielokierunkową działalność dziecka, doskonale rozwijają wyobraźnię, wrażliwość i ekspresję. Pozwalają dziecku na podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, szukanie odpowiedzi na nurtujące go pytania, badanie, eksperymentowanie, przeżywanie i doświadczanie. Uczą radzenia sobie w grupie. Pozwalają na wykorzystanie ogromnego potencjału drzemącego w małym człowieku. Podstawowymi i najbardziej znanymi technikami Freinete’a przetransponowane na teren przedszkolny są: swobodne teksty dzieci połączone z gazetką przedszkolną, doświadczenia poszukujące, planowanie pracy indywidualnej i zbiorowej przez dzieci pod kierunkiem nauczyciela; różnorodne formy ekspresji artystycznej i technicznej, jako podstawa wychowania estetycznego i technicznego; korespondencja i wymiana międzygrupowa i międzyprzedszkolna.

– **Metoda „Wzory i obrazki” wg Marianne Frostig i David Horne’a** – zadaniem tej metody jest rozwijanie u dzieci zdolności spostrzegania wzrokowego. Ćwiczenia opracowane przez M. Frostig i D. Horne’a skoncentrowane są na pięciu aspektach percepcji wzrokowej:

1) koordynacja wzrokowo-ruchowa; 2) spostrzeganie figury i tła; 3) stałość spostrzegania; 4) spostrzeganie położenia przedmiotów w przestrzeni; 5) spostrzeganie stosunków przestrzennych.

– **Metody z zastosowaniem programów komputerowych** można wykorzystywać szczególnie w terapii dzieci o prawidłowym rozwoju umysłowym, u których rozwój funkcji percepcyjno-motorycznych jest zaburzony lub opóźniony oraz u dzieci z inteligencją niższą niż przeciętna i u dzieci upośledzonych w stopniu lekkim. Dzięki programom komputerowym można: usprawniać zaburzone funkcje ciekawie dla dziecka; motywować do nauki czytania i pisania; pobudzać sferę emocjonalno-motywacyjną.

Stosując metody aktywizujące nauczyciel może również w sposób ciekawy, bezstresowy dla dziecka diagnozować jego rozwój, osiągnięcia, kompetencje.

Optymalna praca z niniejszym Programem winna być dobrze zaplanowana nie tylko w okresowym np. miesięcznym planie pracy nauczyciela, ale również dobrze rozplanowana w tygodniu oraz w rytmie całego dnia pobytu dziecka w przedszkolu. W każdym bowiem momencie dnia można dobierać adekwatne do sytuacji metody i formy pracy z wychowankiem, które służą wielostronnemu rozwojowi.

Oto **przykładowe** zagospodarowanie czasu w ciągu dnia w przedszkolu:

5.30-8.45 – Przychodzenie dzieci do przedszkola. Czynności opiekuńcze, porządkowe i organizacyjne. Konsultacje indywidualne z rodzicami. Zabawy swobodne, spontaniczne. Indywidualna praca z dziećmi. Wspieranie rozwoju dziecka poprzez różnorodne zabawy i ćwiczenia prowadzone pod kierunkiem nauczyciela, w tym obowiązkowe zabawy ruchowe lub ćwiczenia poranne o wielostronnym ruchu.

8.45-9.00 – Przygotowanie do śniadania. Zabiegi higieniczne. Czynności samoobsługowe. Wdrażanie zasad higieny i kulturalnego zachowania. Rozwijanie umiejętności samoobsługowych i estetycznych.

9.00-9.30 – Śniadanie. Zwracanie uwagi na kulturalne spożywanie posiłku. Zachowanie porządku wokół siebie, zachowanie prawidłowej postawy. Wdrażanie do czynności higienicznych i porządkowych po zakończeniu śniadania.

9.30-12.15 – Wspieranie rozwoju dziecka poprzez prowadzenie dydaktycznych zajęć programowych. Organizowanie zajęć na świeżym powietrzu, w szczególności zajęć ruchowych, sportowych, przyrodniczych, prowadzenie obserwacji, prowadzenie prac ogrodniczych, porządkowych, wycieczki, spacer. Zabawy swobodne, spontaniczne.

10.30-10.45 – „Witaminka”. Spożywanie soków, owoców i warzyw. Uświadamianie dzieciom wartości zdrowego odżywiania. Zabiegi higieniczne. Czynności samoobsługowe. Wdrażanie zasad higieny i kulturalnego zachowania.

12.15-12.30 – Przygotowanie do obiadu. Zabiegi higieniczne. Czynności samoobsługowe. Wdrażanie zasad higieny i kulturalnego zachowania.

12.30-13.00 – Obiad. Zwracanie uwagi na kulturalne spożywanie posiłku. Zachowanie prawidłowej postawy. Rozwijanie umiejętności posługiwania się sztućcami. Wdrażanie do czynności higienicznych i porządkowych po zakończeniu obiadu.

13.00-13.45 – Zabawy i zajęcia o charakterze relaksacyjnym w sali zajęć lub na powietrzu. Indywidualna praca z dziećmi. Zabawy na powietrzu z wykorzystaniem urządzeń rekreacyjnych.

13.45-14.00 – Przygotowanie do podwieczorku. Zabiegi higieniczne. Czynności samoobsługowe. Wdrażanie zasad higieny i kulturalnego zachowania.

14.00-14.20 – Podwieczorek. Zwracanie uwagi na kulturalne spożywanie posiłku. Zachowanie prawidłowej postawy. Wdrażanie do czynności higienicznych, samoobsługowych i porządkowych po zakończeniu posiłku.

14.20-16.00 – Dowolna działalność dzieci, zabawy w sali lub na powietrzu. Kontakty indywidualne z rodzicami. Czynności organizacyjne.

Warto zauważyć, że zgodnie z Podstawą programową proporcje zagospodarowania czasu przebywania w przedszkolu **w rozliczeniu tygodniowym** tj:

1) co najmniej jedną piątą czasu należy przeznaczyć na zabawę (w tym czasie dzieci bawią się swobodnie, przy niewielkim udziale nauczyciela);

2) co najmniej jedną piątą czasu (w przypadku młodszych dzieci – jedną czwartą czasu), dzieci spędzają w ogrodzie przedszkolnym, na boisku, w parku itp. (organizowane są tam gry i zabawy ruchowe, zajęcia sportowe, obserwacje przyrodnicze, prace gospodarcze, porządkowe i ogrodnicze itd.)

3) najwyżej jedną piątą czasu zajmują różnego typu zajęcia dydaktyczne, realizowane według wybranego programu wychowania przedszkolnego;

4) pozostały czas – dwie piąte czasu nauczyciel może dowolnie zagospodarować (w tej puli czasu mieszczą się jednak czynności opiekuńcze, samoobsługowe, organizacyjne i inne).

warunkują zagospodarowanie czasu w ciągu całego dziennego pobytu dziecka w przedszkolu. W ciągu całego dnia w sposób naturalny zgodnie z rytmem dnia, mogą być realizowane treści niniejszego Programu z zastosowaniem odpowiednio dobranych przez nauczyciela metod i form pracy.

Najważniejsza jednak jest postawa nauczyciela – mądrego przewodnika. Janusz Korczak podkreślał, że „wychowawca, który nie wtłacza a wyzwala, nie ciągnie, a wznosi, nie ugniata a kształtuje, nie dyktuje a uczy, nie żąda a zapytuje – przeżyje wraz z dzieckiem wiele natchnionych chwil”. Nauczyciel jest dla dziecka wzorem do naśladowania postępowania łączącego w sobie przyjaźń i konsekwencję. To nauczyciel budując w dziecku poczucie bezpieczeństwa, tworzy doskonały teren do wspólnych działań, w czasie których uczy się nie tylko wychowanek, ale również nauczyciel. Podążając za stwierdzeniem Lwa Wygotskiego nauczyciel powinien być świadomy tego, że „Dziecko potrafi się uczyć według jakiegokolwiek programu, lecz jednocześnie jego natura, zainteresowania i poziom umysłowy umożliwiają mu przyswojenie tego programu tylko na miarę tego, jak będzie się on stawał jego własnym programem”.

Nauczyciel wzbogaca swoje metody i formy pracy dostosowując je do potrzeb i możliwości dziecka. Wybierając odpowiednią metodę pracy dobiera również ciekawe pomoce dydaktyczne najlepiej dostęp-

ne dla dzieci w „skrzyniach skarbów”. Dzieci wbrew pozorom najlepiej bawią się rzeczami zwyczajnymi, łatwo dostępnymi, tanimi np. kapsle, korki, drewniane patyczki, buteleczki, pokrywki, pudełka, wstążki, sznurówki, szmatki, chustki, kocyki, kartoniki o różnych kształtach i kolorach, różnorodne obrazki itd. A jeszcze jak dziecko ma możliwość wyboru tych skarbów, to dopiero jest szczęśliwe, gdyż ma ogromne pole działania i wymyślania coraz ciekawszych, o bogatej dramaturgii zabaw. Piękne, kolorowe, gotowe zabawki czy zestawy typu: zestaw z Barbie, fryzjer, lekarz itp. dość szybko nudzą dzieci. Lepsze są zwykłe lalki, misie, klocki, układanki. Ważny jest odpowiedni dobór zabawek. Zabawka jest wykorzystywana w zabawie i pełni w niej najczęściej niebagatelną rolę, pobudzając wielostronną aktywność dziecka, rozbudzając zainteresowania, wyobraźnię, chęć poznawania, kształci sprawność manualną, koordynację, pobudza do podejmowania decyzji i realizowania zadań, wpływa na integrację grupy, ale też wycisza (np. „przytulanka”), zapewnia poczucie bezpieczeństwa.

Dziecko jest chłonne wszystkiego co je otacza, buduje swój obraz świata, poznając go wielozmysłowo. Rozwija się jego cała osobowość i cała świadomość. Proces nauczania i wychowania prowadzony według powyższych zasad i metod stwarza podwaliny do ukształtowania człowieka aktywnego, wrażliwego i świadomego swojej wartości oraz otaczającej go rzeczywistości. Aktywne przeżywanie otaczającego nas środowiska, po którym swoją wędrówkę rozpoczyna młody człowiek wiedziony mądrą ręką nauczyciela, gwarantuje osiągnięcie sukcesu. Za taki bezsprzecznie uważać należy ukształtowanie świadomego, przyszłego obywatela świata.

Jestem przedszkolakiem – zostanę pierwszakiem.

Koncepcja wychowawczo-dydaktyczno-opiekuńcza.

Materiał edukacyjny

Blok 1. Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi

„Normy i granice są ludziom potrzebne, aby na świecie nie panował chaos, abyśmy wiedzieli co jest właściwe a co nie”

/Brigitte Beil/

Blok 2 Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek

„Bez względu na to, czy możesz coś zrobić, czy tylko marzysz o tym – zacznij. W śmiałości jest geniusz, potęga i magia” /Goethe/

Blok 3 Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem, rozumiem się z innymi

„Ważne jest by nigdy nie przestać pytać. Ciekawość nie istnieje bez przyczyny. Wystarczy więc, jeśli spróbujemy zrozumieć choć trochę tej tajemnicy każdego dnia. Nigdy nie trać świętej ciekawości. Kto nie potrafi pytać nie potrafi żyć.” /Albert Einstein/

Blok 4 Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie

„Dziecko, bawiąc się, doznaje po raz pierwszy w życiu radości twórcy i władcy.”

/Antoni Kępiński/

Blok 5 Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną

„Dorosłym się zdaje, że dzieci nie dbają o zdrowie, dzieci zupełnie tak samo jak dorośli chcą być zdrowe i silne”

/Janusz Korczak/

“Zdrowie chętniej widzi, gdy ciało tańczy niż pisze” /G.Ch.Lichtenberg/

Blok 6 Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych

„Doskonałe bezpieczeństwo i nietykalność własności oraz osoby: oto prawdziwa wolność społeczna” /Antoine de Rivarol/

Blok 7 Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni

„Tylko dzieci potrafią zatknąć kij w piasku, uznać, że jest królową i obdarzyć go miłością” /Antoine de Saint- Exupery/

„Dzieci mają wręcz cudowną moc, aby zmieniać się we wszystko, w co tylko zapragną” /Jean Cocteau//

Blok 8 Lubię śpiewać, lubię tańczyć

„W tańcu możesz sobie pozwolić na luksus bycia sobą” /Paulo Coelho/

„Muzyka budzi w sercu pragnienie dobrych czynów”

/Antoine de Saint- Exupery/

Blok 9 Wypowiadam się przez różne działania plastyczne

„Przywróćcie prawo pierwszeństwa takim wartościom jak: odczuwanie, przeżywanie, tworzenie, rozumienie, uspołecznienie, miłość i życie” /C.Freinet/

„Nie istnieje nic takiego, czego by sztuka nie potrafiła wyrazić [...]” /Oskar Wilde/

Blok 10 Interesuję się techniką, konstruuje i cieszę się, że potrafię to zrobić

„Wyobraźnia jest ważniejsza od wiedzy, ponieważ wiedza jest ograniczona”

/Albert Einstein/

„Po osiągnięciu pewnego poziomu sprawności technicznej nauka i sztuka upodabniają się do siebie pod względem postaci, estetyki i cech plastycznych” /Albert Einstein/

Blok 11 Obserwuję pogodę i wiem jak się zachować aby było bezpiecznie

„Nie wpajajcie dzieciom martwej wiedzy, ale dawajcie pewien styl myślenia, który pozwoli ująć istotę rzeczy”

/Antoine de Saint- Exupery/

Blok 12 Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta.

„Nikt nie ma na własność wschodu słońca, który zachwyił nas pewnego wieczoru [...] Tak samo jak nikt nie może mieć na własność pochmurnego popołudnia i deszczu dzwoniącego o szyby[...] ani też magicznej chwili gdy fala morska rozbija się o skały. Nikt nie może mieć na własność tego co na Ziemi najpiękniejsze, ale każdy to może poznać i pokochać” /Paulo Coelho/

„Mamy tylko jedną Ziemię, a jej przyszłość zależy od każdego na pozór niewielkiego działania, zależy od każdego z nas” /Florian Plit/

Blok 13 Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej

„Matematyka zawiera w sobie nie tylko prawdę, ale i najwyższe piękno[...]"

/Bertrand Russel/

Blok 14 Przygotowuję się do czytania i pisania

„Kochajcie książki. One ułatwią wam życie, po przyjacielsku pomogą zorientować się w pstrej i burzliwej gmatwaninie myśli, uczuć i zdarzeń. One nauczą was szanować człowieka i samych siebie one uskrzydlą rozum i serce uczuciem miłości dla świata, dla człowieka”

/Maksym Gorki/

Blok 15 Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj

„Ojczyznę małego dziecka jest najpierw jego rodzinny dom – matka, ojciec, starszy brat, bliskie i znajome sprzęty, drzewa za oknem, zapach ziemi na wiosnę, śpiew ptaków, chłodna wilgoć trawy w ogrodzie, ulice i przedszkole, potem wieś lub miasto. Z tych pierwszych wrażeń i spostrzeżeń jak z kolorowej mozaiki – powstaje obraz kraju. I niepostrzeżenie znane z dzieciństwa lasy i pola stają się najbardziej swojskim krajobrazem, najpiękniejszym ze wszystkich cudów świata, prawdziwą ojczyzną, do której się tęskni i powraca z ulgą”

/Hanna Ratańska/

Jestem trzylatkiem – będę czterolatkiem

Jestem trzylatkiem, będę czterolatkiem – ogólna charakterystyka tego okresu rozwoju.

Dzieci:

- mało samodzielne i mało zaradne, potrzebują pomocy i wsparcia emocjonalnego dorosłych, wymagają indywidualnego podejścia;
- spostrzeżenia wzrokowe niedokładne;
- mały zasób słownictwa i doświadczeń, jednak rozumieją znacznie więcej niż mogą opowiedzieć;
- męczą się szybko, nudzą się szybko;
- wrażliwe emocjonalnie, przechodzą z jednego nastroju w drugi;
- uwaga dzieci jest krótkotrwała, waga i pamięć ma charakter mimowolny;
- dominujące myślenie o charakterze sensoryczno-motorycznym;
- przejawiają bardzo silną potrzebę zabawy;
- lubią bawić się same, obok innych dzieci są jeszcze w fazie egocentryzmu;
- obserwują inne bawiące się dzieci, próbują bawić się w parach;
- rozbudzona wyobraźnia (początki wyobraźni twórczej) inspiruje dzieci do prostych zabaw tematycznych, konstrukcyjnych, plastycznych.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 1.

Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i sytuacjach zadaniowych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują;*
- *grzecznie zwraca się do innych (w domu i przedszkolu, na ulicy);*
- *przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;*
- *w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;*
- *wie, że nie należy chwalić się bogactwem i dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, nie należy wyszydzać i szykanować innych;*
- *umie się przedstawić – podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania, wie, komu można podawać takie informacje.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 1.	
Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Przygotowanie dzieci do pobytu w przedszkolu. Zachęcanie do udziału w programie adaptacyjnym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wchodzi chętnie do przedszkola z rodzicami ● Bawi się z rówieśnikami w obecności rodziców ● Stara się uważnie słuchać poleceń rodziców i nauczyciela ● Próbuje przestrzegać zasad obowiązujących w grupie przedszkolnej
2. Motywowanie do zgodnego udziału w życiu grupy przedszkola	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Podaje swoje imię i nazwisko ● Rozpoznaje swój znaczek indywidualny ● Zna swoje miejsce przy stoliku ● Rozpoznaje swoją szafkę w szatni ● Odkłada zabawki na swoje miejsce ● Porządkuje swoją półkę ● Uczestniczy w zwiedzaniu przedszkola poznając inne dzieci i pracowników przedszkola oraz pomieszczenia przedszkolne ● Stara się przestrzegać zasad zgodnego współdziałania w grupie ujętych w kodeksie przedszkolaka ● Używa zwrotów grzecznościowych: proszę, dziękuję, przepraszam ● Korzysta z pomocy nauczyciela w sytuacjach konfliktowych ● Uczestniczy w organizowanych przez nauczyciela różnorodnych zajęciach, w szczególności w zabawach integracyjnych np. z „chustą animacyjną” ● Wyraża swoje emocje, nastrój, samopoczucie niewerbalnie: gestem, mimiką, ruchem, za pomocą koloru, poprzez teatrzyk cieni ... ● Rozpoznaje dobre i złe zachowanie ● Zwraca się do innych dzieci po imieniu ● Uczestniczy w zabawach relaksacyjnych odpoczywając przy muzyce
3. Motywowanie do radzenia sobie w sytuacjach trudnych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Korzysta z pomocy nauczyciela w sytuacjach trudnych, problemowych ● Potrafi zwrócić się o pomoc do nauczyciela ● Zgłasza nauczycielowi lub innemu pracownikowi przedszkola swoje dolegliwości ● Zadaje pytania dzieciom i dorosłym ● Uczestniczy w zwiedzaniu przedszkola poznając inne dzieci i pracowników przedszkola oraz pomieszczenia przedszkolne, plac przedszkolny ● Uczestniczy w aranżowanych zabawach kształtujących odporność emocjonalną

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 2.

Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby;*
- *właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprzęta po sobie;*
- *samodzielnie korzysta z toalety;*
- *samodzielnie się ubiera i rozbiera, dba o rzeczy osobiste i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież;*
- *utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 2.	
Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Wdrażanie do samodzielności i kulturalnego zachowania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi umyć dłonie i twarz ● Potrafi samodzielnie wytrzeć dłonie i twarz ● Sygnalizuje potrzeby fizjologiczne ● Samodzielnie korzysta z toalety: zdejmuje i podciąga majteczki i spodnie, spuszcza wodę, myje ręce, wyciera ręce ● Potrafi włożyć i zdjąć spodnie, kurtkę, szalik, obuwie ● Potrafi samodzielnie umyć zęby ● Podczas posiłków poprawnie posługuje się łyżką i widelcem ● Spożywa posiłek zachowując odpowiednią postawę i porządek wokół siebie ● Używa serwetki podczas i po zakończeniu posiłku
2. Wyrabianie dbałości o ład i porządek	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje swój znaczek indywidualny oznaczający szafkę w sali i szatni oraz wieszak w łazience ● Odkłada na swoją półkę rzeczy osobiste ● Wiesza własny ręcznik na swój wieszak ● Wiesza ubranie we własnej szafce w szatni ● Odkłada zabawki i rzeczy na swoje miejsce po zakończeniu zabawy

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 3.

Wspomaganie rozwoju mowy dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;*
- mówi płynnie i niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;*
- uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi w ważnych sprawach;*
- w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 3.	
Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem rozumiem się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie wrażliwości słuchowej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia różne dźwięki z najbliższego otoczenia ● Eksperymentuje z dźwiękami wydobywając je z różnych przedmiotów: stukanie klocek o klocek, potrząsanie grzechotkami wykonanymi z pudełeczek z różną zawartością (ryż, groch, patyczki ...) ● Rozpoznaje brzmienie wybranych instrumentów: grzechotka, bębenek, tamburyn ● Różnicuje dźwięki głośne i ciche ● Naśladuje ton głosu nauczyciela mówiąc np. cicho, głośno, radośnie, groźnie, smutno ... ● Rozpoznaje nauczyciela po głosie ● Rozróżnia głos męski i żeński ● Rozpoznaje piosenkę po melodii
2. Ćwiczenie oddechu	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia oddechowe według wskazówek nauczyciela: wciąga powietrze nosem, wypuszcza ustami, dmucha na np. piórko, rozdmuchuje farbę na kartce, dmucha przez rurkę do napojów do szklanki z wodą, robiąc bąbelki w wodzie
3. Usprawnianie narządów artykulacji	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje proste ćwiczenia artykulacyjne według wskazówek nauczyciela w trakcie zabawy np. „wiosenne porządki” ćwicząc język i wargi ● Naśladuje różne łatwe głosy i odgłosy podczas zabaw dźwiękonaśladowczych ● Pokazuje „śmieszne minki”

4. Rozwijanie umiejętności porozumiewania się	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uważnie słucha poleceń nauczyciela ● Sygnalizuje nauczycielowi swoje potrzeby ● Prawidłowo wykonuje polecenia nauczyciela ● Zwraca się bezpośrednio do swojego rozmówcy: innego dziecka, nauczyciela, innego pracownika przedszkola
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 4.

Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- przewiduje, w miarę możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzonych i obserwowanych zmianach);
- grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje je) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;
- stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 4.</p> <p style="text-align: center;">Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie</p>	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Zachęcanie do określania efektu zmiany podczas manipulowania przedmiotami oraz precyzyjnego określania wyniku dodawania i odejmowania w małych liczebnościach</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Określa co się zmieniło gdy do zbioru zgromadzonych przedmiotów dokłada się lub zabiera przedmioty ● Ustala wynik dodawania lub odejmowania przeliczając przedmioty (małe liczebności – na miarę własnych możliwości) w trakcie czynności zadaniowych ● Rozdziela przedmioty „dla każdego po tyle samo”
<p>2. Rozwijanie umiejętności klasyfikowania przedmiotów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Porównuje przedmioty używając określeń: takie same, podobne, inne ● Grupuje przedmioty ze względu na przeznaczenie ● Segreguje przedmioty ze względu na przynależność ● Dokonuje prostych klasyfikacji przedmiotów ze względu na wybraną cechę ● Stosuje w praktycznym działaniu umiejętność klasyfikowania

<p>3. Uświadamianie dzieciom sensu zdarzeń przyczynowo-skutkowych i umożliwienie przewidywania następstw</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega kolejność następujących sensownie po sobie czynności i skutków tych następstw np. <i>piję mleko, mleka ubywa, wypilem – pusta szklanka, koniec picia albo piję mleko, mleka ubywa, wypilem – pusta szklanka, pani dolewa mleko do szklanki, piję dalej ...</i> ● Rozróżnia zmiany odwracalne i nieodwracalne ● Łączy przyczynę ze skutkiem w trakcie poznawania zmian związanych z odczuciami smakowymi typu: dodam cukru jest słodkie, smaczne, dodam cytryny jest kwaśne, dodam soli jest słone, dodam musztardy jest ostre ● Łączy przyczynę ze skutkiem w trakcie ćwiczeń na kontrastach jasno – ciemno, głośno – cicho, ciepłe – zimne – w sam raz, szybko – wolno – średnio ● Łączy przyczynę ze skutkiem określając co zrobić aby było dobrze np. posprzątać bałagan – to będzie ładnie, uczesać lalce włosy to będzie ładnie wyglądać ● Próbuje przewidzieć, co się może zdarzyć w wyniku następujących po sobie czynności
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 5.

Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *dba o swoje zdrowie, zaczyna się orientować w zasadach zdrowego żywienia;*
- *dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu;*
- *jest sprawne fizycznie (a jeśli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo – jest sprawne jak na swoje możliwości);*
- *uczestniczy w zajęciach ruchowych, zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 5.</p> <p style="text-align: center;">Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną</p>	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do dbałości o swoje zdrowie</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stosuje zasady higieny: mycie rąk przed posiłkami, mycie zębów po posiłkach, mycie rąk i twarzy po przyjsciu z podwórka, mycie rąk po skorzystaniu z toalety ● Próbuje wyjaśnić znaczenie spożywania produktów mlecznych, warzyw i owoców ● Uczestniczy w przygotowaniu potraw z produktów mlecznych, warzyw i owoców

<p>2. Motywowanie do dbałości o sprawność fizyczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Opowiada o pracy lekarza ● Dostrzega związek między chorobą a leczeniem ● Dostrzega różnice w ubieraniu się zgodnie z wymogami pogody ● Rozumie, że kiedy jest zmęczone musi odpocząć <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych, grach i ćwiczeniach gimnastycznych prowadzonych w ogrodzie przedszkolnym, parku, boisku, sali gimnastycznej zachowując zasady bezpieczeństwa ● Ustawia się na polecenie nauczyciela w pary, rząd, koło, w rozsypance, w szeregu wzdłuż wyznaczonej linii ● Poprawnie porusza się na czworakach ● Potrafi rzucać oburącz piłkę i jedną ręką woreczek przed siebie i do określonego celu ● Toczy piłkę oburącz i jedną ręką ● Skacze na dwóch i jednej nodze ● Przeskakuje przez łatwą przeszkodę np. rozłożoną na podłodze szarfę, laskę gimnastyczną ... ● Pokonuje łatwy tor przeszkód zachowując równowagę ● Wspina się na niewielkie przeszkody ● Chodzi po śladach i po narysowanej linii, po rozciągniętym na podłodze sznurku ● Przenosi przedmioty np. kubek częściowo wypełniony wodą z określonego miejsca na miejsce ● Korzysta ze spacerów i wycieczek terenowych ● Aktywnie uczestniczy w zajęciach z profilaktyki wad postawy: przeciw płaskostopiu, na proste plecy
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 6.

Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak trzeba się zachowywać w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc (umie o nią poprosić);*
- *orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu ze środków transportu;*
- *zna zagrożenie płynące ze świata ludzi, roślin i zwierząt oraz unika tych zagrożeń;*
- *wie, że nie można samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości);*
- *próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 6.	
Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności zapewniających bezpieczeństwo sobie i innym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa obowiązujących w przedszkolu i otoczeniu przedszkola ● Dostrzega konieczność zachowania ostrożności wobec nieznanymi osob ● Przestrzega zakazu oddalania się od opiekunów na terenie przedszkola i poza nim ● Przestrzega zakazu zbliżania się do nieznanymi zwierząt ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zachowania ostrożności względem nieznanymi roślin ● Przestrzega zakazu bawienia się nieznanymi przedmiotami ● Przestrzega zakazu zabawy zapałkami, lekarstwami i środkami chemicznymi ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zabaw na śniegu i lodzie ● Orientuje się gdzie można bawić się bezpiecznie ● Wskazuje niebezpieczne przedmioty np. mogące wywołać pożar ● Wskazuje zagrożenia związane z gorącą wodą, ogniem
2. Uświadamianie dzieciom konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Orientuje się do kogo należy się zwrócić o pomoc w sytuacji niebezpiecznej ● Sygnalizuje nauczycielowi swoje dolegliwości
3. Przygotowanie dzieci do właściwego zachowania się w ruchu ulicznym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przechodzi przez ulicę stosując się do wskazówek nauczyciela ● Poprawnie reaguje na sygnalizację świetlną: czerwone światło – stop, zielone światło – przejdź przez ulicę ● Wyjaśnia rolę „odblasków” (znaczków, koszulek, czapek)

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 7.

Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie czy przedstawieniu, w teatrze, w kinie;
- odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługuje się mową, mimiką, gestem i ruchem oraz umie używać rekwizytów (np. maski).

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 7.	
Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Budzenie zainteresowania sztuką teatralną	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Włącza się do zabaw teatralnych, inscenizacji, uroczystości przedszkolnych odgrywając łatwe role z pomocą nauczyciela ● Uczestniczy w przygotowaniach do przedstawień przedszkolnych ● Ilustruje ruchem, mimiką, gestem proste czynności z pomocą nauczyciela ● Bawi się w teatrzyk cieni, kukiełkowy ● Uczestniczy w prostej zabawie w teatr z zabawkami naśladowując nauczyciela i samodzielnie ● Uczestniczy w prostych scenkach związanych z codziennymi czynnościami ● Naśladuje używając mimiki, gestu, głosu wybrane zwierzęta, przedmioty
2. Kształtowanie postawy kulturalnego widza	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi kulturalnie zachować się na różnorodnych uroczystościach np. przedstawieniach teatralnych, na koncercie, w kinie, na festynie ... ● Nie przeszkadza innym dzieciom w uczestniczeniu w różnorodnych uroczystościach, przedstawieniach teatralnych, na koncercie, w kinie, na festynie ... ● Uważnie ogląda przedstawienia teatralne, uroczystości reagując spontanicznie

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 8.

Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe, chętnie uczestniczy w zbiorowych tańcach, śpiewie i muzykowaniu;*
- *dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego – wyraża je przez pląsy i taniec;*
- *tworzy muzykę przy użyciu instrumentów perkusyjnych (i innych przedmiotów), improwizuje ją ruchem;*
- *w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 8.	
Lubię śpiewać, lubię tańczyć	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań muzycznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Słucha piosenek śpiewanych przez nauczyciela, nagrań piosenek, różnych rodzajów muzyki, w tym klasycznej ● Śpiewa piosenki dostosowane do jego możliwości głosowych ● Reaguje na zmiany w muzyce według wskazówek nauczyciela ● Uczestniczy z nauczycielem i grupą w opowieści ruchowej inspirowanej muzyką ● Próbuje dowolnie „grać” na instrumentach perkusyjnych i różnych przedmiotach ● Próbuje grać rytmicznie na wybranych instrumentach perkusyjnych ● Wydobywa dźwięki z różnych przedmiotów: gazeta, folia, kamyki, patyki ... ● Wykorzystuje dźwięki wydobyte z różnych przedmiotów do aktywnego słuchania krótkich wierszy i opowiadań wg wskazówek nauczyciela
2. Rozwijanie zainteresowań tanecznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie uczestniczy w płąsach i tańcach zbiorowych ● Tańczy w parze trzymając się za jedną i obie ręce ● Porusza się dowolnie do słuchanej muzyki ● Porusza się przy muzyce naśladując nauczyciela ● Porusza się w rytm słyszanej muzyki: maszeruje, podskakuje ● Porusza się do słuchanej muzyki: w kole trzymając się za ręce, jeden za drugim ● Tańczy naśladując ruchy nauczyciela ● Przedstawia muzykę ruchem ze wstążkami, chustkami, naśladując nauczyciela

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 9.

Wychowanie przez sztukę: różne formy plastyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu;*
- *umie się wypowiadać w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków przekazu (np. kształty i barwy), za pomocą prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;*
- *wyказuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 9.	
Wypowiadam się przez różne działania plastyczne	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do wypowiedania się w różnych technikach plastycznych i rozwijanie wrażliwości na kształty i kolory</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia kolory zasadnicze i niektóre pochodne nazywając je ● Eksperymentuje z mieszaniem kolorów: miesza kolory w wodzie, nakłada na siebie kolorowe szybki, folie, szyfonowe chustki, puszcza krople farby na mokre podłoże ● Maluje dłonią, palcami, stopami, pędzlem, kłębuszkami waty, na dużych formatach ● Tworzy swobodne, kolorowe kompozycje stemplując i stosując odbijanki ● Układa kompozycje z różnorodnego materiału (tkaniny, wstążki, sznurki, materiał naturalny, przyrodniczy, inny) ● Kreśli linie, kształty kolorową kredą na betonie, na dużych formatach ● Tworzy swobodne kompozycje – „obrazy Ziemi” z tkanin i materiału naturalnego w bezpośrednim kontakcie z przyrodą ● Rysuje kredkami świecowymi, patykiem, na podłożu o różnej fakturze ● Eksperymentuje lepiąc z masy solnej, kolorowych mas terapeutycznych, gliny, masy papierowej, plasteliny ● Nakleja gotowe elementy na kartkę w dowolny sposób i według poleceń nauczyciela ● Łączy różne materiały tworząc proste kompozycje przestrzenne ● Próbuje nazywać swoje dzieła ● Stempluje stemplami wykonanymi ze zwiniętych rolek bibułki, słabo nadmuchanymi balonami, stemplami z gąbki, ziemniaka, korków
<p>2. Rozwijanie zainteresowania dziełami sztuki, tradycjami i obrzędami ludowymi swego regionu</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ogląda zabytki w najbliższej okolicy ● Ogląda obrazy i reprodukcje ● Wykonuje proste prace plastyczne z pomocą nauczyciela, związane z tradycjami świątecznymi, ● Ogląda wytwory sztuki ludowej swojego regionu ● Uczestniczy w uroczystościach związanych z obrzędami ludowymi, obchodami różnorodnych świąt np. Andrzejki, powitanie wiosny, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy, Dzień Taty, Dzień Dziecka, spotkania świąteczne ...

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 10.*****Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych***

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa (potrafię to zrobić) i odczuwa radość z wykonanej pracy;
- podczas majsterkowania używa – we właściwy sposób – prostych narzędzi;
- interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć sposób ich działania i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 10.	
Interesuję się techniką, konstruję i cieszę się, że potrafię to zrobić	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań technicznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ogląda narzędzia i urządzenia techniczne codziennego użytku ● Obserwuje jak działają wybrane urządzenia przestrzegając zakazu ich obsługi ● Wprawia w ruch zabawki np. pojazdy z napędem, zabawki „roboty”, inne ● Opowiada w prosty sposób jak działa zabawka, którą się lubi bawić np. auto, spychacz, robot, lalka, lokówka ● Uczestniczy w przygotowaniu prostych potraw z wykorzystaniem sprzętu gospodarstwa domowego ● Podaje przykłady nowoczesnego sprzętu elektronicznego np. komputer, telewizor plazmowy, bankomat, drukarka ... ● Uczestniczy w organizowaniu „przedszkolnego muzeum przeszłości” ze zbiorami dawnych narzędzi i urządzeń, przedmiotów codziennego użytku
2. Inspirowanie do działań konstrukcyjnych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Podejmuje działania konstrukcyjne tworząc budowle, pojazdy, kompozycje przestrzenne z różnych rodzajów klocków ● Tworzy budowle z różnorodnego materiału ● Próbuje opowiadać o swoich dziełach konstrukcyjnych ● Cieszy się z wykonanego zadania

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 11.

Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku, podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);
- wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radio lub telewizji (np. będzie padał deszcz lub śnieg, będzie wiał wiatr), i w miarę swoich możliwości wykorzystuje te informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 11.	
Obserwuję pogodę i wiem, jak się zachować, aby było bezpiecznie	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Rozwijanie umiejętności rozumienia istoty zjawisk atmosferycznych</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje podstawowe zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla danej pory roku ● Nazywa niektóre zjawiska atmosferyczne: deszcz, śnieg, wiatr, burza ● Z pomocą nauczyciela prowadzi prosty, obrazkowy kalendarz pogody ● Naśladuje – z pomocą nauczyciela – ruchem, mimiką i głosem niektóre zjawiska pogodowe ● Uczestniczy w zabawach eksperymentalnych poznając właściwości wody, lodu, śniegu
<p>2. Uświadamianie dzieciom konieczności odpowiedniego zachowania się stosownego do pogody</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi wskazać ubranie stosowne do pogody np: <ul style="list-style-type: none"> – czapka, szalik, rękawiczki, ciepła kurtka i buty kiedy jest bardzo zimno, – parasol, kalosze, kurtka nieprzemakalna z kapturem kiedy jest deszcz, – okulary przeciwsłoneczne, cienka koszulka, krótkie spodenki, sandały kiedy jest ciepła, słoneczna pogoda ● Uważnie ogląda film, słucha ilustrowanego opowiadania jak unikać zagrożenia np. podczas burzy, silnego wiatru, ulewnego deszczu

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 12.

Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- umie wymieniać rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych (np. na polu, na łące, w lesie);

- wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);
- potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu zwierząt i roślin w kolejnych porach roku; wie, jak człowiek może chronić zwierzęta i rośliny oraz pomóc im np. przetrwać zimę.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 12.	
Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata roślin</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia zmiany zachodzące w przyrodzie w poszczególnych podstawowych czterech porach roku: <ul style="list-style-type: none"> – jesień: opadają liście, zmieniają się kolory – zima: pada śnieg, jest zimno – wiosna: rośnie trawa, liście, kwiaty – lato: jest ciepło, słońce grzeje ● Obserwuje przyrodę w najbliższym otoczeniu ● Zbiera dary przyrody do kącika przyrodniczego np. kasztany, żołądź, jarzębinę, ciekawe kamyki, patyki, liście, kawałki kory ... ● Uczestniczy w organizowaniu kącika przyrodniczego na każdą porę roku ● Uczestniczy w wycieczkach do parku, sadu, ogrodu, lasu ... ● Aktywnie uczestniczy w hodowli roślin: fasola, szczypiorek, rzeżucha ● Wymienia co potrzebne jest roślinie do wzrostu na podstawie hodowli fasoli: woda, słońce ● Dostrzega zmiany we wzroście rośliny ● Rozpoznaje wybrane warzywa: marchew, pietruszka, cebula ● Rozpoznaje wybrane owoce: jabłko, gruszka, śliwka ● Opowiada o wybranej przez siebie roślinie ● Uczestniczy w zabawach inscenizujących prace w ogrodzie i sadzie opartych na obserwacji wykonywanych prac
<p>2. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata zwierząt</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nazywa niektóre zwierzęta żyjące w różnych środowiskach dostępnych bezpośredniej i pośredniej obserwacji np. zwierzęta żyjące w ogrodzie przedszkolnym, parku, lesie, gospodarstwie wiejskim ... ● Rozpoznaje wybrane zwierzęta hodowane w domu i gospodarstwie domowym ● Naśladuje sposób zachowania, poruszania się, głos wybranych zwierząt ● Obserwuje zwierzęta w przedszkolnym kąciku przyrody np. rybki, ślimak, chomik, świnka morska, papuga ... ● Z pomocą nauczyciela dba o przedszkolne zwierzęta

<p>3. Kształtowanie postawy szacunku i ochrony przyrody</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega piękno otaczającej przyrody wypowiadając się: ładne drzewo, piękny kwiat ... ● Wskazuje prawidłowe zachowania w stosunku do zwierząt i roślin ● Dbą o przyrodę uczestnicząc wraz z nauczycielem i najbliższymi w działaniach na rzecz ochrony przyrody np. segregowanie odpadów, sadzenie roślin, pielęgnowanie roślin, dokarmianie ptaków, opiekowanie się zwierzętami ... ● Postępuje zgodnie z zasadą: „Do buzi cukierki, do kosza papierki” ● Eksperymentuje wraz z nauczycielką poznając właściwości i znaczenie powietrza i wody
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 13.

Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego;
- wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub innych zbiorach zastępczych;
- ustala równoliczność dwóch zbiorów i posługuje się liczebnikami porządkowymi;
- rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;
- wie, na czym polega pomiar długości, i zna proste sposoby jej mierzenia: krokami, stopą za stopą;
- zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p>Blok 13.</p> <p>Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej</p>	
<p>Cele ogólne</p>	<p>Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)</p>
<p>1. Kształcenie umiejętności liczenia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty do policzenia w szereg lub rząd ● Szacuje liczbę przedmiotów ● Odlicza przedmioty z pomocą nauczyciela, pokazując palcem ● Liczy palce u rąk i stóp ● Określa wynik dodawania lub odejmowania licząc przedmioty podczas manipulowania nimi np. mam trzy cukierki dam misiowi jeden, ile teraz mam ● Układa w szeregi (krótkie serie), różne przedmioty np. według wielkości, wysokości

<p>2. Rozwijanie orientacji przestrzennej</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wskazuje i nazywa części swojego ciała i drugiej osoby: głowa, ręce, nogi, brzuch ● Określa swoje położenie w przestrzeni używając zwrotów: jestem tu, to jest z przodu, to jest z tyłu, to jest wysoko ... ● Porusza się w przestrzeni według poleceń nauczyciela np. idź do przodu, idź do tyłu .. ● Posługuje się wyrażeniami np. na, pod, obok, za, w, w sytuacjach zadaniowych ● Wskazuje górę i dół kartki w sytuacjach zadaniowych
<p>3. Rozwijanie umiejętności dostrzegania i rozumienia rytmów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty w szeregi dostrzegając to co się powtarza ● Kontynuuje prosty rytm np. dokładając kolejne elementy w szeregu, lub kontynuuje prosty rytm dźwiękowy powtarzając za nauczycielem np. tupanie-klaskanie ● Układa prosty rytm według podanego schematu

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 14.

Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki; narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;*
- *potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;*
- *układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;*
- *dysponuje sprawnością rąk oraz współpracą rąk i oka potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania;*
- *interesuje się czytaniem i pisanie; jest gotowe do nauki czytania i pisania;*
- *śłucha np. opowiadań i baśni, rozmawia o nich; interesuje się książkami;*
- *rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 14. Przygotowuję się do czytania i pisania</p>	
<p>Cele ogólne</p>	<p>Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)</p>
<p>1. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do czytania</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia oparte na spostrzeganiu wzrokowym np. składa pocięte obrazki, dostrzega zmiany w układzie przedmiotów, dobiera przedmioty i obrazki do pary, odszukuje wskazane przedmioty na obrazku, układa zabawki według wzoru, porównuje dwa przedmioty, dostrzega tzw. absurdy ...

<p>2. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do pisania</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Poprawnie dobiera przedmiot lub obrazek do usłyszanego wyrazu, powtarzając wyraz ● Poprawnie dobiera ilustrację do usłyszanego prostego zdania, powtarzając zdanie np. Kot pije mleko. ● Określa słowem co znajduje się na obrazku ● Określa, formułując krótkie zdanie pojedyncze, co znajduje się na ilustracji ● Wykonuje ćwiczenia słuchowe ● Dzieli wyrazy na sylaby wypowiadając je rytmicznie ● Rytmizuje krótkie zdania naśladując nauczyciela ● Opisuje czynności używając zdań pojedynczych <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia manipulacyjne np. nawleka, przewleka, konstruuje z klocków, układa, lepi ... ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych, w szczególności usprawniających części ciała, w tym kończyny górne ● Wykonuje ruchy naprzemienne naśladując nauczyciela ● Wykonuje proste „ćwiczenia paluszkowe” ● Poprawnie trzyma kredkę, ołówek, pędzel ● Odwzorowuje na kartce papieru proste znaki ruchowe np. linia z góry na dół, od lewej do prawej, ● Pokazuje ruchem proste znaki graficzne: linie, kółka, fale ... ● Aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach rozwijających sprawność manualną np. wodzenie dłonią, palcami po śladach, lepienie z plasteliny, malowanie pędzlem, kolorowanie, rysowanie po śladach, rysowanie patykiem po ziemi, kredą po asfalcie, obrysowywanie konturów, dorysowywanie elementów, rysowanie głowonogów, rysowanie na kartce według poleceń nauczyciela
<p>3. Budzenie zainteresowania czytaniem i pisaniem warunkującym możliwość poznania ciekawych książek, w tym utworów literatury dziecięcej</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie ogląda książki ● Uważnie słucha opowiadań i bajek ● Pokazuje ulubione ilustracje w książkach, próbując je omawiać używając zdań pojedynczych ● Korzysta z biblioteczki grupowej ● Wypowiada się na temat ulubionych bohaterów ● Uczestniczy w zabawach z pacynkami, kukiełkami przedstawiając wraz z nauczycielką ulubione utwory

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 15.****Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wymienia imiona i nazwiska osób bliskich;
- wie, gdzie te osoby pracują, czym się zajmują;
- zna nazwę miejscowości, w której mieszka; zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby (np. policjanta, strażaka);
- wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa;
- nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej;
- wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 15.	
Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Motywowanie do uczestniczenia w życiu rodziny	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia członków swojej najbliższej rodziny: mama, tata, siostra, brat, babcia, dziadek ● Określa, gdzie mieszka bez podawania adresu ● Uczestniczy w organizowaniu wystawki pt. „Moja rodzina” (zdjęcia, rysunki) ● Wykonuje drobne upominki dla najbliższych z okazji różnorodnych świąt ● Opowiada zgodnie z własnymi możliwościami o członkach rodziny (wygląd, co robią ...) ● Uczestniczy we wspólnych przedszkolnych zajęciach z najbliższymi
2. Kształtowanie postawy patriotycznej w kontekście tożsamości narodowej oraz równości wszystkich ludzi bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Ogląda godło państwowe w sali przedszkolnej ● Ogląda flagę Polski dekorującą przedszkole i inne domy ● Obserwuje najbliższe otoczenie w trakcie spacerów i wycieczek ● Uczestniczy w spotkaniach z ludźmi różnych zawodów np. policjant, lekarz, pielęgniarka ... ● Uczestniczy w działaniach związanych z pielęgnowaniem polskich tradycji ludowych ● Uczestniczy w zabawach integracyjnych z rówieśnikami

Jestem czterolatkiem – będę pięciolatkiem

Jestem czterolatkiem, będę pięciolatkiem – ogólna charakterystyka tego okresu rozwoju.

Dzieci:

- bardziej samodzielne i zaradne, chętnie podejmują działania samodzielnie;
- coraz bardziej ciekawe świata; wzrasta zdolność poznawcza; zadają wiele pytań;
- większy zakres słownictwa;
- większa potrzeba nawiązywania kontaktów z rówieśnikami; chęć wspólnej zabawy i działania;
- zabawy o coraz bogatszej fabule;
- dalej chwiejne uczuciowo;
- wykazują ogromną potrzebę ruchu i zabawy;
- coraz większy rozwój wyobraźni i fantazji;
- myślenie konkretno-wyobrażeniowe;
- pamięć i uwaga przekształcają się z mimowolnej w dowolną;
- wzrasta umiejętność koncentracji;
- stopniowo osiągają gotowość szkolną.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 1.

Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i sytuacjach zadaniowych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują;
- grzecznie zwraca się do innych (w domu i przedszkolu, na ulicy);
- przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;
- w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;
- wie, że nie należy chwalić się bogactwem i dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, że nie należy wyszydzać i szykanować innych;
- umie się przedstawić – podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania, oraz wie, komu można podawać takie informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 1.	
Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Motywowanie do zgodnego udziału w życiu grupy przedszkola	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi przedstawić się na forum grupy ● Podaje niektóre informacje o sobie: jestem dziewczynką, mam długie włosy, lubię lizaki ... ● Odkłada zabawki na swoje miejsce ● Porządkuje swoją półkę ● Przestrzega zasad zgodnego współdziałania i reguł przyjętych w grupie ujętych w kodeksie przedszkolaka ● Używa zwrotów grzecznościowych: proszę, dziękuję, przepraszam, dzień dobry, do widzenia ● Uczestniczy w zabawach wymagających prostych form współdziałania np. ustawianie się w pociąg, w pary, w kręgu, w dwóch rzędach, dziewczynki – chłopcy, w krótkich szeregach o liczebności wskazanej przez nauczyciela (np. pięcioro dzieci w szeregu) ● Uczestniczy w organizowanych przez nauczyciela zabawach integracyjnych np. z „chustą animacyjną”, szarfami, obręczami ● Uczestniczy w zabawach „Przeciwko agresji” inicjowanych przez nauczyciela ● Uczestniczy w aranżowanych zabawach kształtujących postawę zrozumienia, opiekuńczości, szacunku, współczucia, troskliwości ... ● Wyraża swoje emocje werbalnie i niewerbalnie ● Nazywa emocje w szczególności: radość, smutek, złość, zadowolenie, zdziwienie ● Określa swoje samopoczucie niewerbalnie i werbalnie ● Zwraca się do innych dzieci po imieniu ● Słucha wypowiedzi innych ● Uczestniczy w zabawach relaksacyjnych odpoczywając przy muzyce ● Respektuje swoje obowiązki oraz prawa innych dzieci ● Odróżnia zachowanie dobre od złego
2. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Korzysta z pomocy nauczyciela w sytuacjach trudnych, problemowych ● Potrafi zwrócić się o pomoc do innego pracownika przedszkola ● Zgłasza nauczycielowi lub innemu pracownikowi przedszkola swoje dolegliwości ● Wyraża swoje zdanie np. nie podoba mi się ..., nie lubię, kiedy ... ● Zadaje pytania dzieciom i dorosłym ● Uczestniczy w zwiedzaniu przedszkola poznając inne dzieci i pracowników przedszkola oraz pomieszczenia przedszkolne ● Uczestniczy w aranżowanych zabawach kształtujących odporność emocjonalną

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 2.

Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby;*
- *właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprzęta po sobie;*
- *samodzielnie korzysta z toalety;*
- *samodzielnie się ubiera i rozbiera, dba o rzeczy osobiste i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież;*
- *utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 2.	
Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Wdrażanie do samodzielności i kulturalnego zachowania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi poprawnie umyć dłonie i twarz ● Potrafi samodzielnie wytrzeć dłonie i twarz ● Samodzielnie, poprawnie korzysta z toalety ● Potrafi samodzielnie umyć zęby ● Podczas posiłków poprawnie posługuje się łyżką i widelcem oraz serwetką ● Spożywa posiłek zachowując prawidłową postawę i porządek wokół siebie ● Kulturalnie zachowuje się podczas spożywania posiłków: zachowuje ciszę, nie przeszkadza innym ... ● Samodzielnie ubiera się i rozbiera ● Podejmuje próby wiązania butów oraz zapinania i odpinania guzików ● Składa ubranie według wskazówek nauczyciela umieszczając je na swoim miejscu np. strój gimnastyczny we własnym woreczku, na wyznaczonym wieszaku czy półce
2. Wyrabianie dbałości o ład i porządek	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Odkłada do swojej półki rzeczy osobiste ● Wiesza własny ręcznik na swój wieszak ● Odkłada zabawki i rzeczy na swoje miejsce po zakończeniu zabawy ● Wiesza ubranie do swojej szafki w szatni, układa czapkę, rękawiczki, szalik i buty ● Pomaga porządkować rzeczy innym dzieciom ● Szanuje rzeczy osobiste innych dzieci i dorosłych ● Zgłasza nauczycielowi, pracownikowi przedszkola rzeczy znalezione

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 3.****Wspomaganie rozwoju mowy dzieci**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;
- mówi płynnie i niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;
- uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi w ważnych sprawach;
- w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 3.	
Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem, rozumiem się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie wrażliwości słuchowej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia różne dźwięki z najbliższego otoczenia ● Rozpoznaje dźwięki wydobywane z różnych przedmiotów: stukanie klocków o klocek, potrząsanie grzechotkami wykonanymi z pudełeczek z różną zawartością (ryż, groch, patyczki ...), szelest folią ... ● Rozpoznaje brzmienie wybranych instrumentów i innych przedmiotów niemelodycznych ● Różnicuje dźwięki głośne i ciche, wysokie, niskie ... ● Określa tempo: szybko, wolno ● Naśladuje ton głosu nauczyciela mówiąc np. cicho, głośno, radośnie, groźnie, smutno ... ● Rozpoznaje nauczyciela i inne dzieci po głosie ● Rozpoznaje piosenkę po melodii ● Słuchając rymowanek, krótkich wierszy rozpoznaje błąd w tekście
2. Ćwiczenie oddechu	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia oddechowe według wskazówek nauczyciela: wdech przez nos, wydech ustami, wydmuchuje powietrze przez rurkę do wody, rozdmuchuje farbę na kartce przez rurkę, puszcza bańki mydlane, wprawia trzymaną obiema rękami kartkę w ruch dmuchając na nią spokojnie, równo
3. Usprawnianie narządów artykulacji	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje proste ćwiczenia artykulacyjne według wskazówek nauczyciela ● Naśladuje różne głosy i odgłosy podczas zabaw dźwiękonaśladowczych ● Pokazuje „śmieszne minki” obserwując je w lustrze ● Recytuje krótkie wierszyki, rymowanki z różnym natężeniem głosu według wskazówek nauczyciela (umowne znaki)

<p>4. Rozwijanie umiejętności porozumiewania się</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uważnie słucha poleceń nauczyciela ● Zgłasza swoje potrzeby nauczycielowi lub innemu pracownikowi przedszkola ● Prawidłowo wykonuje polecenia nauczyciela ● Zadaje pytania w sposób zrozumiały ● Zwraca się bezpośrednio do swojego rozmówcy: innego dziecka, nauczyciela, innego pracownika przedszkola ● Dzieli się swoimi spostrzeżeniami w trakcie rozmowy ● Wypowiada się na forum grupy np. na temat ilustracji, obejrzonej scenki ... ● Stara się w parze z innym dzieckiem zgodnie wykonać powierzone zadanie
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 4.

Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- przewiduje, w miarę możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzonych i obserwowanych zmianach);
- grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje je) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;
- stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 4. Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie</p>	
<p>Cele ogólne</p>	<p>Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)</p>
<p>1. Zachęcanie do określania efektu zmiany podczas manipulowania przedmiotami oraz precyzyjnego określania wyniku dodawania i odejmowania w małych liczebnościach</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ustala wynik dodawania lub odejmowania przeliczając przedmioty (małe liczebności) w trakcie czynności zadaniowych i w trakcie zabaw aranżowanych przez nauczyciela ● Dostrzega zmianę podczas manipulowania przedmiotami: dokładanie, zabieranie ● Dostrzega możliwość odwrócenia zmiany ● Rozdziela przedmioty „dla każdego po tyle samo” w sytuacjach zadaniowych i w zabawie
<p>2. Rozwijanie umiejętności klasyfikowania przedmiotów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Porównuje przedmioty określając podobieństwa i różnice ● Klasyfikuje przedmioty ze względu na przeznaczenie i przynależność

<p>3. Uświadamianie dzieciom sensu zdarzeń przyczynowo-skutkowych i umożliwienie przewidywania następstw</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dokonuje prostych klasyfikacji przedmiotów ze względu na wybraną cechę ● Stosuje w praktycznym działaniu umiejętność klasyfikowania ● Wspólnie z nauczycielką układa sensowne zdania i krótkie opowiadania np. w zabawie „zapominalski bajarz” <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Próbuje przewidzieć, co się może zdarzyć w wyniku następujących sensownie po sobie czynności ● W aranżowanej zabawie ustala ciąg zdarzeń, starając się je zaplanować tak aby osiągnąć cel ● Rozróżnia zmiany odwracalne i nieodwracalne ● Układa obrazek z minimum czterech części ● Układa z danych obrazków krótkie historyjki ● Wymyśla najlepsze zakończenie historyjki
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 5.

Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- dba o swoje zdrowie, zaczyna się orientować w zasadach zdrowego żywienia;
- dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu;
- jest sprawne fizycznie (a jeśli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo – jest sprawne jak na swoje możliwości);
- uczestniczy w zajęciach ruchowych, zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 5.	
Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do dbałości o swoje zdrowia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stosuje zasady higieny: mycie rąk przed posiłkami, mycie zębów po posiłkach, mycie rąk i twarzy np. po powrocie z podwórka, po skorzystaniu z toalety ... ● Wyjaśnia znaczenie spożywania produktów mlecznych, warzyw i owoców ● Uczestniczy w przygotowaniu potraw z produktów mlecznych, warzyw i owoców ● Opowiada o pracy lekarza ● Dostrzega związek między chorobą a leczeniem ● Zgłasza nauczycielce, opiekunowi wszelkie dolegliwości ● Poddaje się leczeniu

<p>2. Motywowanie do dbałości o sprawność fizyczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega różnice w ubieraniu się zgodnie z wymogami pogody, wskazując adekwatne do pogody ubranie ● Dostrzega, że lepiej bawi się i wykonuje różnorodne zadania przy dobrym oświetleniu, gdy inni nie hałasują nadmiernie ... ● Aktywnie uczestniczy w spacerach, wycieczkach i zabawach na świeżym powietrzu <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych, grach i ćwiczeniach gimnastycznych prowadzonych w ogrodzie przedszkolnym, parku, boisku, sali gimnastycznej ● W trakcie ćwiczeń i zabaw ruchowych reaguje na znaki, sygnały według umowy z nauczycielem ● Wykonuje ćwiczenia kształtujące postawę zgodnie z poleceniem, wyjaśnieniem nauczyciela ● Na sygnał lub umowny znak poprawnie ustawia się w pary, rząd, koło, w rozsypance, w szeregu, w półokrąg ● Biega, poprawnie porusza się na czworakach omijając przeszkody nie potrącając dzieci ● Potrafi rzucać, chwytać i toczyć oburącz piłkę ● Rzuca piłkę do celu adekwatnie do swoich możliwości ● Wykonuje skoki, przeskoki, zeskoki według poleceń, wyjaśnień nauczyciela ● Pokonuje tor przeszkód dostosowany do swoich możliwości zachowując równowagę ● Wspina się na przeszkody według swoich możliwości ● Korzysta ze spacerów i wycieczek terenowych ● Aktywnie uczestniczy w zajęciach z profilaktyki wad postawy, w szczególności na proste plecy i przeciw płaskostopiu ● Koryguje swoją postawę
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 6.

Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak trzeba się zachowywać w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc (umie o nią poprosić);*
- *orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu ze środków transportu;*
- *zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin i zwierząt oraz unika tych zagrożeń;*
- *wie, że nie można samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości);*
- *próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 6.	
Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności zapewniających bezpieczeństwo sobie i innym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa obowiązujących w przedszkolu i otoczeniu przedszkola ● Dostrzega konieczność zachowania ostrożności wobec nieznanymi osób ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zachowania ostrożności względem nieznanymi roślin i zwierząt ● Przestrzega zakazu zabawy zapalkami, lekarstwami i środkami chemicznymi ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zabaw na śniegu i lodzie ● Orientuje się, gdzie można bawić się bezpiecznie ● Wskazuje niebezpieczne przedmioty np. mogące wywołać pożar ● Wskazuje zagrożenia związane z gorącą wodą, ogniem: oparzenia, spowodowanie pożaru ● Stosuje się do umów i znaków, sygnałów umownych stosowanych przez nauczyciela służących bezpieczeństwu dzieci
2. Uświadamianie dzieciom konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Orientuje się do kogo należy się zwrócić o pomoc w sytuacji niebezpiecznej ● Rozróżnia numer telefonu policji, straży pożarnej, pogotowia, ● Uczestniczy w rozmowach dotyczących bezpieczeństwa wynikających z oglądanych zdarzeń, filmów, ilustracji
3. Przygotowanie dzieci do właściwego zachowania się w ruchu ulicznym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przechodzi przez ulicę stosując się do wskazówek nauczyciela ● Poprawnie reaguje na sygnalizację świetlną: czerwone światło – stop, zielone światło – przejdź przez ulicę ● Wyjaśnia rolę „odblasków” (znaczków, koszulek, czapek) ● Uczestniczy w wycieczce na skrzyżowanie, omawiając wspólnie z nauczycielem znaczenie sygnalizacji świetlnej (czerwone, żółte, zielone) i wybranych znaków ● Ogląda znaki drogowe ● Aktywnie uczestniczy w spotkaniu z policjantem

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 7.

Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie czy przedstawieniu, w teatrze, w kinie;*
- *odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługuje się mową, mimiką, gestem i ruchem oraz umie używać rekwizytów (np. maski).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 7.	
Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Budzenie zainteresowania sztuką teatralną	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Włącza się do zabaw teatralnych, inscenizacji, uroczystości przedszkolnych odgrywając role z pomocą nauczyciela ● Tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie „teatryk z zabawkami” i „teatryk cieni” ● Uczestniczy w przygotowaniach do przedstawień przedszkolnych: wykonuje elementy dekoracji, odgrywa role ● Ilustruje czynności ruchem, mimiką, gestem ● Naśladuje używając mimiki, gestu, głosu wybrane zwierzęta, przedmioty ● Przedstawia krótkie wierszyki wykorzystując rekwizyty ● Wyjaśnia wybrane pojęcia związane z teatrem np. scena, aktor, kurtyna
2. Kształtowanie postawy kulturalnego widza	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi kulturalnie zachować się na różnorodnych uroczystościach np. przedstawieniach teatralnych, koncercie, w kinie ... ● Uważnie ogląda przedstawienia teatralne, film w kinie ● Reaguje adekwatnie do sytuacji

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 8.

Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe, chętnie uczestniczy w zbiorowych tańcach, śpiewie i muzykowaniu;*

- *dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego – wyraża je przez płąsy i taniec;*
- *tworzy muzykę przy użyciu instrumentów perkusyjnych (i innych przedmiotów), improwizuje ją ruchem;*
- *w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 8.	
Lubię śpiewać, lubię tańczyć	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań muzycznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uważnie słucha piosenek śpiewanych przez nauczyciela, nagrań piosenek, różnych rodzajów muzyki, w tym klasycznej ● Śpiewa piosenki dostosowane do jego możliwości głosowych ● Śpiewa piosenki z podziałem na role ● Rytmizuje krótkie teksty piosenek jednocześnie rytmicznie klaszcząc, tupiąc, stukając ● Reaguje na zmiany w muzyce według wskazówek nauczyciela i znaków umownych ● Dowolnie „gra” na instrumentach perkusyjnych ● Próbuje grać rytmicznie na wybranych instrumentach perkusyjnych ● Wydobywa dźwięki z różnych przedmiotów: gazeta, folia, kamyki, patyki według wskazówek nauczyciela ● Uczestniczy w przedszkolnej orkiestrze grając na instrumentach perkusyjnych i innych przedmiotach ● Wykorzystuje dźwięki wydobyte z różnych przedmiotów do aktywnego słuchania krótkich wierszy i opowiadań
2. Rozwijanie zainteresowań tanecznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie uczestniczy w płąsach i tańcach zbiorowych ● Porusza się dowolnie do słuchanej muzyki ● Porusza się w rytm słyszanej muzyki: maszeruje, podskakuje, lekko porusza się na palcach ● Tańczy naśladowując ruchy nauczyciela ● Przedstawia muzykę ruchem ze wstążkami, chustkami naśladowując nauczyciela ● Próbuje wymyślać proste tańce (kroki taneczne) samodzielnie, w parach, w małych zespołach ● Prezentuje wymyślone tańce na forum grupy

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 9.

Wychowanie przez sztukę: różne formy plastyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu;*
- *umie się wypowiadać w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków przekazu (np. kształty i barwy), za pomocą prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;*
- *wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 9.	
Wypowiadam się przez różne działania plastyczne	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do wypowiadania się w różnych technikach plastycznych i rozwijanie wrażliwości na kształty i kolory</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia kolory zasadnicze i pochodne nazywając je ● Eksperymentuje z mieszaniem kolorów: miesza kolory w wodzie, nakłada na siebie kolorowe szybki, folie, miesza kolory (farby) na palecie ● Maluje dłonią, palcami, pędzlem, kłębuszkami waty, gąbką na dużych formatach ● Tworzy swobodne, kolorowe kompozycje stemplując i stosując odbijanki z różnego materiału ● Układa kompozycje płaskie, przestrzenne, liniowe z różnorodnego materiału (tkaniny, chusty, wstążki, sznurki, materiał naturalny, przyrodniczy, inny) ● Eksperymentuje z kolorowymi plamami ● Kreśli linie, kształty kolorową kredą na betonie, na dużych formatach ● Tworzy swobodne kompozycje – „obrazy Ziemi” z tkanin i materiału naturalnego w bezpośrednim kontakcie z przyrodą, w środowisku pozbawionym kiczu ● Rysuje różnymi rodzajami kredek, patykiem, na podłożu o różnej fakturze ● Eksperymentuje lepiąc z masy solnej, kolorowych mas terapeutycznych, gliny, masy papierowej, plasteliny, modeliny ● Nakleja gotowe elementy w dowolny sposób i według poleceń nauczyciela ● Łączy różne materiały tworząc proste kompozycje przestrzenne ● Wykonuje prace plastyczne posługując się różnymi technikami np. malowanie na różnych fakturach, rysowanie, wydzieranki, wycinanki, lepienie, stemplowanie, sklejanie, składanki papierowe, techniki łączone ● Nazywa swoje dzieła

2. Rozwijanie zainteresowania dziełami sztuki, tradycjami i obrzędami ludowymi swego regionu	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ogląda zabytki w najbliższej okolicy ● Ogląda obrazy i reprodukcje ● Uczestniczy w zabawach tematycznych umożliwiając kontakt z dziełami sztuki np. „wycieczka do muzeum” ... ● Wykonuje proste prace plastyczne związane z tradycjami świątecznymi ● Ogląda wytwory sztuki ludowej swojego regionu ● Wykonuje proste prace plastyczne wzorując się na wytworach sztuki ludowej ● Uczestniczy w przygotowaniach do uroczystości związanych z obrzędami ludowymi, tradycjami świątecznymi, obchodami różnorodnych świąt ● Aktywnie uczestniczy w uroczystościach związanych z obrzędami ludowymi, obchodami różnorodnych świąt np. Andrzejki, powitanie wiosny, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy, Dzień Taty, Dzień Dziecka, spotkania świąteczne i okazjonalne
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 10.

Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa (potrafię to zrobić) i odczuwa radość z wykonanej pracy;
- podczas majsterkowania używa – we właściwy sposób – prostych narzędzi;
- interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć sposób ich działania i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 10.	
Interesuję się techniką, konstruuje i cieszę się, że potrafię to zrobić	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań technicznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje i nazywa narzędzia i urządzenia techniczne codziennego użytku ● Obserwuje jak działają wybrane urządzenia przestrzegając zakazu ich obsługi ● Wprawia w ruch zabawki np. pojazdy z napędem, zabawki „roboty”, próbując wyjaśnić ich działanie ● Rozróżnia najczęściej spotykane i znane pojazdy: lądowe, morskie, powietrzne wyjaśniając do czego służą ● Uczestniczy w zabawach tematycznych umożliwiając poznanie środków lokomocji

<p>2. Inspirowanie do działań konstrukcyjnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Majsterkuje, poprawnie używając prostych narzędzi z zachowaniem zasad bezpieczeństwa ● Wykorzystuje w zabawie działanie maszyn prostych takich jak np. równia pochyła, dźwig ... ● Uczestniczy w przygotowaniu prostych potraw z wykorzystaniem sprzętu gospodarstwa domowego ● Podaje przykłady nowoczesnego sprzętu elektronicznego np. komputer, telewizor plazmowy, bankomat, drukarka ... ● Uczestniczy w organizowaniu „przedszkolnego muzeum przeszłości” ze zbiorami dawnych narzędzi i urządzeń, przedmiotów codziennego użytku ● Próbuje wskazać różnice między urządzeniami i przedmiotami z przeszłości a urządzeniami i przedmiotami ze współczesności <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Podejmuje działania konstrukcyjne tworząc budowle, pojazdy, kompozycje przestrzenne z różnych rodzajów klocków ● Tworzy budowle z różnorodnego materiału ● Opowiada o swoich dziełach konstrukcyjnych ● Próbuje nadać nazwę wykonanemu dziełu ● Cieszy się z wykonanego zadania
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 11.

Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku, podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);
- wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radio lub telewizji (np. będzie padał deszcz lub śnieg, będzie wiał wiatr) i w miarę swoich możliwości wykorzystuje te informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 11.</p>	
<p style="text-align: center;">Obserwuję pogodę i wiem, jak się zachować, aby było bezpiecznie</p>	
<p>Cele ogólne</p>	<p>Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)</p>
<p>1. Rozwijanie umiejętności rozumienia istoty zjawisk atmosferycznych</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla danej pory roku ● Nazywa niektóre zjawiska atmosferyczne: deszcz, śnieg, mróz, wiatr, burza ● Z pomocą nauczyciela prowadzi prosty, obrazkowy kalendarz pogody wyjaśniając znaczenie zastosowanych symboli na obrazkach

<p>2. Uświadamianie dzieciom konieczności odpowiedniego zachowania się, stosownego do pogody</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Naśladuje – z pomocą nauczyciela – ruchem, mimiką i głosem niektóre zjawiska pogodowe ● Uczestniczy w zabawach eksperymentalnych poznając właściwości wody, lodu, śniegu i powietrza <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi wskazać i nazwać ubranie stosowne do pogody np. czapka, szalik, rękawiczki, ciepła kurtka, spodnie, sweter i ciepłe buty kiedy jest mróz ● Określa niebezpieczeństwa wynikające z pogody np. lizanie sopli w mroźną pogodę, dotykanie językiem metalu w czasie mrozu, bieganie, ślizganie się po zamrzniętych zbiornikach wodnych, wbieganie w czasie upałów do zimnej wody ... ● Uważnie ogląda film, słucha ilustrowanego opowiadania jak unikać zagrożenia np. podczas burzy, silnego wiatru, ulewnego deszczu, upału
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 12.

Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie wymieniać rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych (np. na polu, na łące, w lesie);*
- *wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);*
- *potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu zwierząt i roślin w kolejnych porach roku; wie, jak człowiek może chronić zwierzęta i rośliny oraz pomóc im np. przetrwać zimę.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 12.	
Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata roślin</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia zmiany zachodzące w przyrodzie w poszczególnych porach roku ● Obserwuje przyrodę w najbliższym otoczeniu ● Zbiera dary przyrody do kącika przyrodniczego nazywając je np. kasztany, żołądziejki, ciekawe kamyki, patyki, liście, kawałki kory, jarzębina ... ● Uczestniczy w organizowaniu kącika przyrodniczego na każdą porę roku ● Uczestniczy w wycieczkach do parku, sadu, ogrodu, lasu ... ● Aktywnie uczestniczy w hodowli roślin podejmując działania pielęgnacyjne np. podlewanie, usuwanie suchych liści ● Wymienia co potrzebne jest roślinie do wzrostu ● Próbuje nazywać zaobserwowane zmiany we wzroście rośliny

<p>2. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata zwierząt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje wybrane warzywa i owoce nazywając je ● Uczestniczy w zabawach, inscenizujących prace w ogrodzie i sadzie, opartych na obserwacji wykonywanych prac ● Wybiera w trakcie spaceru lub wycieczki roślinę, którą obserwuje i charakteryzuje ● Wyjaśnia do czego służą wybrane narzędzia ogrodnicze: grabie, szpadel, łopatka ogrodnicza, wąż ogrodniczy ... <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nazywa niektóre zwierzęta żyjące w różnych środowiskach dostępnych bezpośredniej i pośredniej obserwacji np. zwierzęta żyjące w ogrodzie przedszkolnym, parku, lesie, gospodarstwie wiejskim a także ZOO ... ● Wskazuje wybrane zwierzęta hodowane w domu i gospodarstwie domowym ● Naśladuje sposób zachowania, poruszania się, głos wybranych zwierząt, wskazując różnice i podobieństwa ● Porównuje wygląd wybranych zwierząt dorosłych i potomstwa, określając charakterystyczne cechy ● Wskazuje pożywienie charakterystyczne dla danego zwierzęcia ● Obserwuje zwierzęta w przedszkolnym kąciku przyrody np. rybki, ślimak, chomik, świnka morska, papuga ... ● Z pomocą nauczyciela dba o przedszkolne zwierzęta
<p>3. Kształtowanie postawy szacunku i ochrony przyrody</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega piękno otaczającej przyrody podczas spacerów, wycieczek, ● Zachwyca się przyrodą w czasie zajęć w terenie, umożliwiając jej poznanie wszystkimi zmysłami ● Wykonuje prace plastyczne inspirowane obserwacjami i doświadczeniami zdobytymi podczas zajęć w terenie w bezpośrednim kontakcie z przyrodą ● Wskazuje prawidłowe zachowania w stosunku do zwierząt i roślin ● Dbą o przyrodę uczestnicząc, wraz z nauczycielem i najbliższymi, w działaniach na rzecz ochrony przyrody np. segregowanie odpadów, „Sprzątanie Świata”, sadzenie roślin, pielęgnowanie roślin, dokarmianie ptaków, opiekowanie się zwierzętami ... ● Eksperymentuje, wraz z nauczycielką, poznając właściwości i znaczenie wody, powietrza oraz gleby

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 13.

Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego;*
- *wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub innych zbiorach zastępczych;*

- ustala równoliczność dwóch zbiorów i posługuje się liczebnikami porządkowymi;
- rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;
- wie, na czym polega pomiar długości, i zna proste sposoby jej mierzenia: krokami, stopą za stopą;
- zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 13.	
Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Kształcenie umiejętności liczenia	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty do policzenia w szereg lub rząd ● Szacuje liczbę przedmiotów ● Liczy przedmioty stosownie do swoich możliwości z pomocą nauczyciela, pokazując palcem i nazywając: jeden, dwa trzy itd. ● Próbuje nazwać liczbę np. jest pięć lalek ● Wskazuje na palcach liczbę policzonych przedmiotów ● Liczy palce u rąk i stóp ● Z pomocą nauczyciela ustala wynik dodawania i odejmowania licząc przedmioty w sytuacjach zabawowych ● Próbuje liczyć na palcach w sytuacjach zadaniowych (dodawanie, odejmowanie)
2. Rozwijanie umiejętności działania na zbiorach	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Działa na zbiorach w sytuacjach zadaniowych, życiowych i zabawowych dostrzegając równoliczność zbiorów, choć oceniając „na oko” może wydawać się, że zbiory nie są równoliczne np. zbiór pięciu klocków dużych i zbiór pięciu klocków małych ...
3. Rozwijanie umiejętności posługiwania się liczebnikami porządkowymi	<p>Dziecko</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty w szeregi, liczy nazywając liczebniki z pomocą nauczyciela ● Układa w szeregi (krótkie serie) różne przedmioty np. według wielkości, wysokości ● Uczestniczy w zabawach naśladowczych ilustrujących różne następujące po sobie sensowne czynności kończące się pozytywnie np. budzę się, przecieram oczy, przeciągam się, wstaję, spoglądam przez okno, jest piękny dzień itp.
4. Rozwijanie orientacji przestrzennej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wskazuje i nazywa części swojego ciała i drugiej osoby ● Wskazuje serce i w odniesieniu do niego stronę prawą i lewą ● Określa swoje położenie w przestrzeni używając zwrotów: jestem tu, to jest z przodu, to jest z tyłu, to jest wysoko ... ● Porusza się w przestrzeni według poleceń nauczyciela np. idź do tyłu, ...

<p>5. Rozwijanie umiejętności dostrzegania i rozumienia rytmów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Posługuje się wyrażeniami np. na, pod, obok, za w sytuacjach zadaniowych ● Wskazuje przedmioty w przestrzeni z własnego punktu widzenia ● Obserwując uważnie ruchy drugiej osoby, rozwiązuje zagadki pantomimiczne ● Rysuje postać człowieka stopniowo wzbogacając rysunek w szczegóły. ● Wskazuje górę i dół kartki w sytuacjach zadaniowych <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty w szeregi dostrzegając to, co się powtarza ● Kontynuuje rytm np. dokładając kolejne elementy w szeregu, lub kontynuuje rytm dźwiękowy powtarzając za nauczycielem np. tupanie–klaskanie ● Układa rytm według podanego schematu ● Dostrzega rytm w wyliczankach ● Wymawia rytmicznie słowa dzień, noc, dzień, noc I układa ten rytm np. z klocków z pomocą nauczyciela
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 14.

Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki; narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;*
- *potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeńiowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;*
- *układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;*
- *dysponuje sprawnością rąk oraz współpracą rąk i oka potrzebna do rysowania, wycinania i nauki pisania;*
- *interesuje się czytaniem i pisanem; jest gotowe do nauki czytania i pisania;*
- *słucha np. opowiadań i baśni, rozmawia o nich; interesuje się książkami;*
- *rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 14.	
Przygotowuję się do czytania i pisania	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do czytania</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia oparte na spostrzeganiu wzrokowym np. składa pocięte obrazki, dostrzega zmiany w układzie przedmiotów, dobiera przedmioty i obrazki do pary, odszukuje wskazane przedmioty na obrazku, układa zabawki według wzoru, układa domino obrazkowe ...

<p>2. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do pisania</p> <p>3. Budzenie zainteresowania czytaniem i pisaniem warunkującym możliwość poznania ciekawych książek w tym utworów literatury dziecięcej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia słuchowe ● Dzieli wyrazy na sylaby wypowiadając i klaszcząc rytmicznie ● Uważnie patrzy na obrazek zapamiętując jego elementy ● Układa krótkie pojedyncze zdania na podstawie obrazka i w sytuacjach zabawowych ● Rytmizuje krótkie zdania naśladując nauczyciela ● Uczestniczy w zabawach rozwijających koordynację wzrokowo-ruchową i wzrokowo-słuchową <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia manipulacyjne np. nawleka, przewleka, konstruuje z klocków, układa, lepi ... ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych w szczególności usprawniających części ciała w tym kończyny górne ● Wykonuje ruchy naprzemienne ● Wykonuje „ćwiczenia paluszkowe” ● Aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach rozwijających sprawność manualną np. wodzenie dłonią, palcami po śladach, malowanie pędzlem różnej grubości, rysowanie patykiem po ziemi, piasku, rysowanie kredą na betonie, kolorowanie, rysowanie po śladach, obrysowywanie konturów, uzupełnianie rysunku, rysowanie na kartce według poleceń nauczyciela, rysowanie postaci <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie ogląda książki ● Uważnie słucha opowiadań i bajek ● Pokazuje ulubione ilustracje w książkach, próbując je omawiać ● Korzysta z biblioteczki grupowej ● Wypowiada się na temat ulubionych bohaterów ● Uczestniczy w zabawach z pacynkami, kukiełkami przedstawiając wraz z nauczycielką ulubione utwory ● Odszukuje w książce, poznając po ilustracjach, określoną bajkę ● Stosuje zasady właściwego obchodzenia się z książką ● Wraz z nauczycielem układa bajkę posługując się wybranymi obrazkami ● Wraz z nauczycielem przygotowuje książkę z zastosowaniem uproszczonych obrazków, znaków, symboli ● Z pomocą nauczyciela odczytuje wykonaną książkę. ● Uczestniczy w organizowaniu biblioteczki grupowej pt. „Własne książeczki do biblioteczki”
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 15.

Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wymienia imiona i nazwiska osób bliskich;
- wie, gdzie te osoby pracują, czym się zajmują;

- zna nazwę miejscowości, w której mieszka; zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby (np. policjanta, strażaka);
- wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa;
- nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej;
- wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 15.	
Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do uczestniczenia w życiu rodziny</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia członków swojej najbliższej rodziny: mama, tata, siostra, brat, babcia, dziadek ● Określa, gdzie mieszka próbując podać adres ● Próbuje opowiadać o swoim domu i zabawach na swoim podwórku ● Uczestniczy w organizowaniu wystawki pt. „Moja rodzina” (zdjęcia, rysunki) ● Wykonuje drobne upominki dla najbliższych z okazji różnorodnych świąt ● Opowiada o rodzinnych tradycjach związanych np. ze świętami ● Opowiada o członkach rodziny (wygląd, co robią ...) ● Opowiada o wydarzeniach rodzinnych ● Wypowiada się na temat pracy rodziców próbując, w miarę możliwości, pokazać ją za pomocą ruchu ● Okazuje szacunek najbliższym poprzez różne formy ● Uczestniczy we wspólnych przedszkolnych zajęciach z najbliższymi
<p>2. Kształtowanie postawy patriotycznej w kontekście tożsamości narodowej oraz równości wszystkich ludzi bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ogląda godło państwowe w sali przedszkolnej opowiadając co przedstawia ● Opisuje flagę Polski dekorującą przedszkole i inne domy ● Słucha hymnu Polski ● Nazywa nasz kraj – Polskę i krainę, w której mieszkamy ● Słucha legend związanych z naszą ojczyzną ● Nazywa własną miejscowość i rzekę nad którą leży ● Obserwuje najbliższe otoczenie w trakcie spacerów i wycieczek wskazując zachodzące zmiany ● Uczestniczy w spotkaniach z ludźmi różnych zawodów np. policjant, lekarz, pielęgniarka ... ● Uczestniczy w działaniach związanych z pielęgnowaniem polskich tradycji ludowych ● Uczestniczy w zabawach integracyjnych z rówieśnikami, dziećmi starszymi i młodszymi rozumiejąc, że wszyscy mają równe prawa do zabawy, nauki ...

Jestem pięciolatkiem – będę sześciolatkiem

Jestem pięciolatkiem, będę sześciolatkiem – ogólna charakterystyka tego okresu rozwoju.

Dzieci:

- wykazują dużą samodzielność i zaradność, chętnie służą pomocą młodszym kolegom;
- chętnie bawią się z innymi dziećmi, przejawiają chęć działania zespołowego;
- duży zasób słownictwa, bogatsze wypowiedzi;
- zdolne do dłuższej koncentracji uwagi;
- żywo interesują się światem, wieloma dziedzinami: przyrodą, sztuką, techniką;
- wykazują ogromną potrzebę zabawy i ruchu oraz nauki poprzez działanie;
- przechodzą od myśli do sytuacji, realizują pomysły;
- zabawy cechuje bogata fabuła, w zabawach używają wielu rekwizytów;
- potrafią kontrolować swoje emocje;
- wzrasta umiejętność przestrzegania norm i zasad współżycia w grupie;
- są bardziej obowiązkowe i odpowiedzialne;
- z myślenia konkretno-wyobraźniowego przechodzą stopniowo do myślenia słowno-logicznego (zaczątki myślenia abstrakcyjnego);
- rozwijają się uczucia wyższe, społeczne, estetyczne.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 1.

Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i sytuacjach zadaniowych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują;
- grzecznie zwraca się do innych (w domu i przedszkolu, na ulicy);
- przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;
- w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;
- wie, że nie należy chwalić się bogactwem i dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, że nie należy wyszydząć i szykanować innych;
- umie się przedstawić – podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania, oraz wie, komu można podawać takie informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 1.	
Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do zgodnego udziału w życiu grupy przedszkola</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi przedstawić się na forum grupy ● Określa swoje upodobania, zainteresowania, życzenia, marzenia ● Przedstawia swoje pomysły i słucha pomysłów innych osób ● Stara się ze zrozumieniem odnosić się do problemów innych ● Dbą o porządek w swojej szafce i w sali przedszkolnej ● Pomaga w dekorowaniu sali ● Odpowiedzialnie wykonuje zadania i obowiązki dyżurnego ● Przestrzega zasad zgodnego współdziałania i reguł przyjętych w grupie ujętych w kodeksie przedszkolaka ● Używa zwrotów grzecznościowych ● Uczestniczy w zabawach wymagających prostych form współdziałania np. ustawianie się w pociąg, w pary, w kręgu, w dwóch rzędach; dziewczynki – chłopcy, w dwuszeregu, w półkręgu, w szachownicy ● Uczestniczy w organizowanych przez nauczyciela różnorodnych zajęciach, w szczególności zabawach, piaskach i tańcach integracyjnych np. z „chustą animacyjną”, szarfami, obręczami ● Uczestniczy w zabawach „Przeciwko agresji” ● Uczestniczy w aranżowanych zabawach kształtujących postawę zrozumienia, opiekuńczości, szacunku, współczucia, troskliwości ... ● Wyraża swoje emocje werbalnie i niewerbalnie ● Nazywa emocje w szczególności: radość, smutek, złość, zadowolenie, zdziwienie, ● Stara się panować nad swoimi emocjami ● Stara się określić swoje samopoczucie ● Zwraca się do innych dzieci po imieniu ● Słucha wypowiedzi innych ● Proponuje własne pomysły innym ● Uczestniczy w zabawach relaksacyjnych odpoczywając przy muzyce ● Stara się respektować swoje obowiązki oraz prawa innych dzieci ● Odróżnia dobro od zła ● Podaje przykłady dobrego i złego zachowania
<p>2. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi zwrócić się o pomoc do pracownika przedszkola ● Radzi sobie w sytuacjach nowych, trudnych podejmując decyzje ● Zgłasza swoje dolegliwości dorosłemu określając je, np. boli mocno brzuch, nie mogę się schylać ... ● Podejmuje postawione zadania, wytrwale je realizując ● Wyraża swoje zdanie np. Nie podoba mi się ..., Nie lubię kiedy ... ● Zadaje pytania dzieciom i dorosłym ● Respektuje polecenia dorosłych ● Przekazuje informacje między nauczycielem a rodzicami ● Nazywa pomieszczenia przedszkolne wyjaśniając do czego służą, co można w nich robić ● Uczestniczy w aranżowanych zabawach kształtujących odporność emocjonalną

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 2.

Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby;*
- *właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprząta po sobie;*
- *samodzielnie korzysta z toalety;*
- *samodzielnie się ubiera i rozbiera, dba o rzeczy osobiste i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież;*
- *utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 2.	
Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Wdrażanie do samodzielności i kulturalnego zachowania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Samodzielnie myje dłonie i twarz ● Samodzielnie wyciera własnym ręcznikiem dłonie i twarz ● Poprawnie korzysta z toalety ● Poprawnie myje zęby odkładając przybory na miejsce ● Spożywa posiłki posługując się sztućcami i serwetką ● Spożywa posiłek zachowując porządek wokół siebie ● Kulturalnie zachowuje się podczas spożywania posiłków: zachowuje ciszę, nie przeszkadza innym ... ● Samodzielnie ubiera się i rozbiera ● Wiąże sznurowadła oraz zapina i odpina guziki ● Składa ubranie umieszczając je na swoim miejscu np. strój gimnastyczny we własnym woreczku, na wyznaczonym wieszaku czy półce, ubranie wierzchnie na wieszaku w szatni ... ● Pomaga młodszym w czynnościach samoobsługowych ● Orientuje się w sali przedszkolnej ● Cieszy się z możliwości pomagania innym dzieciom
2. Wyrabianie dbałości o ład i porządek	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Odkłada do swojej półki rzeczy osobiste ● Wieszka własny ręcznik na swój wieszak ● Starannie nakrywa do stołu z zachowaniem zasad higieny ● Sprząta po sobie naczynia odkładając we wskazane miejsce ● Odkłada zabawki i rzeczy na swoje miejsce po zakończeniu zabawy ● Starannie układa wskazane przedmioty ● Pomaga porządkować rzeczy innym dzieciom ● Pomaga w dekoracji sali ● Szanuje rzeczy własne i cudze ● Zgłasza nauczycielowi, pracownikowi przedszkola rzeczy znalezione

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 3.

Wspomaganie rozwoju mowy dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;
- mówi płynnie i niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;
- uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi w ważnych sprawach;
- w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 3.	
Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem, rozumiem się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie wrażliwości słuchowej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia różne dźwięki z najbliższego otoczenia ● Rozpoznaje brzmienie wybranych instrumentów i innych przedmiotów niemelodycznych ● Różnicuje dźwięki głośne i ciche, wysokie, niskie ... ● Określa tempo i nastrój muzyki ● Na polecenie nauczyciela, sygnał słowny, obrazkowy dziecko mówi cicho, głośno, radośnie, groźnie, smutno, wesoło, powoli, szybko ... ● Rozpoznaje nauczyciela i inne dzieci po głosie ● Rozpoznaje piosenkę po melodii ● Słuchając rymowanek, wierszy rozpoznaje błąd w tekście poprawiając go ● Powtarza usłyszany rytm
2. Ćwiczenie oddechu	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Poprawnie wykonuje ćwiczenia oddechowe według wskazówek nauczyciela. Wciąga powietrze nosem, wypuszcza ustami, regulując długość oddechu. Dmucha równomiernie na skrawki papieru, kartkę, wstążkę wprawiając je w ruch. Rozdmuchuje płamę farby na kartce, wydmuchuje skrawki papieru z kubka, puszcza bańki mydlane ...
3. Usprawnianie narządów artykulacji	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia artykulacyjne według wskazówek nauczyciela ● Naśladuje różne głosy i odgłosy podczas zabaw dźwiękonaśladowczych ● Pokazuje „śmieszne minki” ● Wykonuje „gimnastykę buzi i języka” ● Recytuje krótkie wierszyki, rymowanki z różnym natężeniem głosu według wskazówek nauczyciela (umowne znaki)
4. Rozwijanie umiejętności porozumiewania się	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uważnie słucha poleceń nauczyciela ● Zgłasza swoje potrzeby nauczycielowi lub innemu pracownikowi przedszkola

	<ul style="list-style-type: none"> ● Prawidłowo wykonuje polecenia nauczyciela ● Zadaje pytania w sposób zrozumiały ● Zwraca się bezpośrednio do swojego rozmówcy: innego dziecka, nauczyciela, innego pracownika przedszkola ● Dzieli się swoimi spostrzeżeniami w trakcie rozmowy ● Wypowiada się na forum grupy np. na temat ilustracji, obejrzonej scenki, wysłuchanego opowiadania ... ● Stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym; ● Mówi płynnie panując nad swoim głosem ● Pyta o niezrozumiałe fakty ● Porusza ważne dla niego sprawy formułując dłuższe wypowiedzi ● Przedstawia w zabawie czy działaniu swoje pomysły, słuchając także pomysłów innych uczestników ● Podejmuje próbę w parze z innym dzieckiem lub w małym zespole zgodnego wykonania powierzonego zadania
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 4.

Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- przewiduje, w miarę możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzonych i obserwowanych zmianach);
- grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje je) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;
- stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 4.	
Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Zachęcanie do określania efektu zmiany podczas manipulowania przedmiotami oraz precyzyjnego określania wyniku dodawania i odejmowania	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Ustala wynik dodawania lub odejmowania przeliczając przedmioty w zakresie 10 w trakcie czynności zadaniowych i w trakcie zabaw aranżowanych przez nauczyciela ● Dostrzega zmianę podczas rachowania na palcach w zbiorach zastępczych w zakresie 10 ● Rozdziela przedmioty stosując się do umowy „dla każdego po tyle samo” w sytuacjach zadaniowych i w zabawie

<p>2. Rozwijanie umiejętności klasyfikowania przedmiotów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dobiera obrazki w pary wyjaśniając związek ● Grupuje więcej obrazków w sensowną historyjkę, opowiada ją ● Klasyfikuje przedmioty ze względu na przeznaczenie i przynależność ● Dokonuje prostych klasyfikacji przedmiotów ze względu na wybrane cechy ● Stosuje w praktycznym działaniu umiejętność klasyfikowania
<p>3. Uświadamianie dzieciom sensu zdarzeń przyczynowo-skutkowych i umożliwienie przewidywania następstw</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Próbuje przewidzieć, co się może zdarzyć w wyniku następujących sensownie po sobie czynności ● W aranżowanej zabawie ustala ciąg zdarzeń, starając się je zaplanować tak, aby osiągnąć cel ● Układa obrazek z wielu części ● Układa z danych obrazków sensowne historyjki ● Próbuje dokończyć historyjkę wymyślając najlepsze zakończenie ● Układa słownie sensowne opowiadania według metody „zapominalskiego bazarza” przewidując dalszy ciąg zdarzeń ● Określa przyczyny i skutki wydarzeń po wysłuchaniu opowiadania

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 5.

Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- dba o swoje zdrowie, zaczyna się orientować w zasadach zdrowego żywienia;
- dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu;
- jest sprawne fizycznie (a jeśli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo – jest sprawne jak na swoje możliwości);
- uczestniczy w zajęciach ruchowych, zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 5. Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną</p>	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do dbałości o swoje zdrowia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stosuje zasady higieny: mycie rąk przed posiłkami, mycie zębów po posiłkach, mycie rąk np. po powrocie z podwórka, po skorzystaniu z toalety w przedszkolu i z własnej, w każdej sytuacji kiedy ręce są brudne ...

<p>2. Motywowanie do dbałości o sprawność fizyczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia znaczenie spożywania produktów mlecznych, warzyw i owoców podkreślając korzyści dla zdrowia ● Uczestniczy w przygotowaniu potraw z produktów mlecznych, warzyw i owoców ● Opowiada o pracy lekarza ● Wskazuje niektóre przyczyny chorób ● Dostrzega związek między chorobą a leczeniem ● Poddaje się leczeniu i działaniom zapobiegającym chorobie (szczepienia ochronne, odpowiednie odżywianie ...) ● Wskazuje różnice w ubieraniu się zgodnie z wymogami pogody ● Dobiera ubranie do warunków pogodowych ● Dostrzega, że lepiej bawi się i wykonuje różnorodne zadania przy dobrym oświetleniu, gdy inni nie hałasują nadmiernie ... ● Aktywnie uczestniczy w spacerach, wycieczkach i zabawach na świeżym powietrzu. ● Uczestniczy w różnych formach wypoczynku, relaksu <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych, grach i ćwiczeniach gimnastycznych prowadzonych w ogrodzie przedszkolnym, parku, boisku, sali gimnastycznej ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych i ćwiczeniach w szczególności: kształtujących postawę, orientacyjno-porządkowych, bieżnych, skocznych, z elementem rzutu, celowania, toczenia, unoszenia, równowagi wspinania, chodzenia na czworakach ● Korzysta ze spacerów i wycieczek terenowych ● Aktywnie uczestniczy w zajęciach z profilaktyki wad postawy wykonując ćwiczenia przeciwko płaskostopiu, na proste plecy ● Aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach i zabawach prowadzących do poznania przestrzeni, wyczucia czasu, ciężaru, poznania własnego ciała ● Inicjuje ruchy kreatywne w sytuacjach zabawowych
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 6.

Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak trzeba się zachowywać w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc (umie o nią poprosić);*
- *orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu ze środków transportu;*
- *zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin i zwierząt oraz unika tych zagrożeń;*
- *wie, że nie można samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości);*
- *próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 6.	
Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Rozwijanie umiejętności zapewniających bezpieczeństwo sobie i innym</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa obowiązujących w przedszkolu i otoczeniu przedszkola ● Wyjaśnia, że należy zachować ostrożność wobec nieznanymi osobom ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zachowania ostrożności względem nieznanymi roślin i zwierząt ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zakazu zabawy zapałkami, lekarstwami i środkami chemicznymi ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zabaw na śniegu i lodzie ● Przestrzega zakazu zabawy w miejscach niedozwolonych takich jak np. ulica, plac budowy ... ● Wyjaśnia, gdzie można bawić się bezpiecznie ● Wskazuje niebezpieczne przedmioty np. mogące wywołać pożar ● Wskazuje zagrożenia związane z gorącą wodą, ogniem ● Stosuje się do umów i znaków, sygnałów umownych stosowanych przez nauczyciela służących bezpieczeństwu dzieci ● Samodzielnie, z zastosowaniem zasad bezpieczeństwa, organizuje sobie czas wolny w przedszkolu
<p>2. Uświadamianie dzieciom konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Orientuje się do kogo należy się zwrócić o pomoc w sytuacji niebezpiecznej ● Wskazuje numer telefonu policji, straży pożarnej, pogotowia, ● Uczestniczy w rozmowach dotyczących bezpieczeństwa, wynikających z oglądanych zdarzeń, filmów, ilustracji
<p>3. Przygotowanie dzieci do właściwego zachowania się w ruchu ulicznym</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przechodzi przez ulicę stosując znane mu zasady bezpieczeństwa ● Poprawnie reaguje na sygnalizację świetlną: czerwone światło – stop, zielone światło – przejdź przez ulicę ● Wyjaśnia rolę „odblasków” (znaczków, koszulek, czapek) ● Uczestniczy w wycieczce na skrzyżowanie, omawiając wspólnie z nauczycielem znaczenie sygnalizacji świetlnej (czerwone, żółte, zielone) i wybranych znaków ● Rozpoznaje wybrane znaki drogowe wyjaśniając ich znaczenie ● Aktywnie uczestniczy w spotkaniu z policjantem

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 7.****Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie czy przedstawieniu, w teatrze, w kinie;
- odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługuje się mową, mimiką, gestem i ruchem oraz umie używać rekwizytów (np. maski).

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 7.	
Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Budzenie zainteresowania sztuką teatralną	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bierze udział w zabawach teatralnych, inscenizacjach, uroczystościach przedszkolnych odgrywając dane role ● Aktywnie uczestniczy w przygotowaniach do przedstawień przedszkolnych ● Ilustruje ruchem, mimiką gestem czynności i sytuacje ● Naśladuje używając mimiki, gestu, głosu wybrane zwierzęta, przedmioty, wykonywane zawody ● Przedstawia krótkie wierszyki wykorzystując rekwizyty i przebrania ● Wyjaśnia wybrane pojęcia związane z teatrem np. scena, aktor, kurtyna, scenografia, sufler, ● Jest małym aktorem w przedstawieniach przedszkolnych i pozaprzedszkolnych ● Uczestniczy w dramie, pantomimie i innych formach teatralnych ● Inicjuje scenki, przedstawiając je z innymi dziećmi, z użyciem rekwizytów i strojów ● Przedstawia teatr cieni, teatrzyk kukiełkowy
2. Kształtowanie postawy kulturalnego widza	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi kulturalnie zachować się na różnorodnych uroczystościach np. przedstawieniach teatralnych, koncercie ... ● Uważnie ogląda przedstawienia teatralne ● Sygnalizuje niekulturalne zachowanie innych. ● Porównuje zachowanie kulturalne i niekulturalne dokonując oceny ● Reaguje adekwatnie do sytuacji podczas przeżywania spektaklu ● Nagradza brawami aktorów

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 8.

Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe, chętnie uczestniczy w zbiorowych tańcach, śpiewie i muzykowaniu;
- dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego – wyraża je przez pląsy i taniec;
- tworzy muzykę przy użyciu instrumentów perkusyjnych (i innych przedmiotów), improwizuje ją ruchem;
- w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 8.	
Lubię śpiewać, lubię tańczyć	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań muzycznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uważnie słucha piosenek śpiewanych przez nauczyciela, nagrań piosenek, różnych rodzajów muzyki, w tym klasycznej ● Śpiewa piosenki dostosowane do jego możliwości głosowych ● Śpiewa piosenki z podziałem na role ● Rytmizuje krótkie teksty piosenek jednocześnie rytmicznie klaskając, tupiąc, stukając ... ● Reaguje na zmiany w muzyce według wskazówek nauczyciela ● Dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego podczas zabaw muzycznych ● Próbuje dowolnie „grać” na instrumentach perkusyjnych ● Próbuje grać rytmicznie na wybranych instrumentach perkusyjnych ● Wydobywa dźwięki z różnych przedmiotów: gazeta, folia, kamyki, patyki ... ● Uczestniczy w przedszkolnej orkiestrze grając na instrumentach perkusyjnych i innych przedmiotach ● Wykorzystuje dźwięki wydobyte z różnych przedmiotów do aktywnego słuchania krótkich wierszy i opowiadań ● Improwizuje muzykę własną i usłyszaną ruchem ● Z pomocą nauczyciela i samodzielnie przedstawia ruchem ułożoną do muzyki krótką historyjkę ● Opowiada ułożoną do muzyki krótką historyjkę
2. Rozwijanie zainteresowań tanecznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie uczestniczy w pląsach i tańcach zbiorowych współczesnych, ludowych, narodowych ● Porusza się dowolnie do słuchanej muzyki

	<ul style="list-style-type: none"> ● Porusza się w rytm słyszanej muzyki: maszeruje, podskakuje, lekko porusza się na palcach ... ● Tańczy naśladowując ruchy nauczyciela ● Tańczy układy różnorodnych kroków zgodnie z poleceniem nauczyciela ● Przedstawia muzykę ruchem ze wstążkami, chustkami, naśladowując nauczyciela ● Wymyśla tańce (kroki taneczne) samodzielnie, w parach, w małych zespołach ● Prezentuje wymyślone tańce na forum grupy ● Okazuje radość z zabawy przy muzyce
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 9.

Wychowanie przez sztukę: różne formy plastyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu;*
- *umie się wypowiadać w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków przekazu (np. kształty i barwy), za pomocą prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;*
- *wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 9.	
Wypowiadam się przez różne działania plastyczne	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Motywowanie do wypowiadania się w różnych technikach plastycznych i rozwijanie wrażliwości na kształty i kolory	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozróżnia kolory zasadnicze i pochodne nazywając je ● Eksperymentuje z mieszaniem kolorów: miesza kolory w wodzie, nakłada na siebie kolorowe szybki, folie, miesza kolory (farby) na palecie, na kartce papieru, na różnych fakturach ● Tworzy obraz wykorzystując barwne plamy ● Porównuje odcienie w obrębie jednej barwy ● Maluje dłonią, palcami, pędzlem, kłębuszkami waty, gąbką na dużych formatach ● Tworzy swobodne, kolorowe kompozycje stemplując (stemple z ziemniaka, korków, balonów, zwitków bibuły) i stosując odbijanki z różnego materiału ● Układa kompozycje płaskich, przestrzennych, liniowych z różnorodnego materiału (tkaniny, chusty, wstążki, sznurki, materiał naturalny, przyrodniczy, inny)

<p>2. Rozwijanie zainteresowania dziełami sztuki, tradycjami i obrzędami ludowymi swego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kreśli linie, kształty kolorową kredą na betonie, na dużych formatach ● Tworzy swobodne kompozycje samodzielnie i w małych zespołach – „obrazy Ziemi” z tkanin i materiału naturalnego w bezpośrednim kontakcie z przyrodą, w środowisku pozbawionym kiczu ● Rysuje kredkami, różnymi rodzajami kredek, patykiem, na podłożu o różnej fakturze ● Eksperymentuje lepiąc z masy solnej, kolorowych mas terapeutycznych, gliny, masy papierowej, plasteliny, modeliny, mas naturalnych ● Wykonuje kolorowe rzeźby z piasku i śniegu ● Tworzy kolaże ● Łączy różne materiały tworząc kompozycje przestrzenne ● Wykonuje prace plastyczne posługując się różnymi technikami np. malowanie na różnych fakturach, rysowanie, wydzieranki, wycinanki, lepienie, sklejanie, składanki papierowe, rozdmuchiwanie, techniki łączone ● Wyraża w pracach plastycznych dostrzeżone piękno otaczającego świata ● Tworzy dzieła plastyczne z natury z bezpośredniej obserwacji np. rośliny, elementu przyrody, ciekawego przedmiotu, postaci... ● Projektuje na dużych i mniejszych formatach swój wymarzony pokój, dom, ogród ● Nadaje nazwy i tytuły swoim dziełom <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Opisuje zabytki oglądane w najbliższej okolicy, na filmach, ilustracjach, fotografiach ● Wypowiada się na temat oglądanych obrazów, reprodukcji, rzeźb ● Uczestniczy w zabawach tematycznych umożliwiających kontakt z dziełami sztuki np. „wycieczka do muzeum”, „w galerii”, w pracowni malarskiej ... ● Pomaga w tworzeniu galerii przedszkolnej ● Uczestniczy w zwiedzaniu galerii, wystaw, ekspozycji ● Wykonuje prace plastyczne związane z tradycjami świątecznymi, obrzędami ludowymi ● Ogląda wytwory sztuki ludowej swojego regionu ● Wykonuje prace plastyczne wzorując się na wytworach sztuki ludowej ● Dokonuje oceny prac plastycznych ● Uczestniczy w przygotowaniach do uroczystości związanych z obrzędami ludowymi, tradycjami świątecznymi, obchodami różnorodnych świąt ● Aktywnie uczestniczy pełniąc rolę gospodarza w uroczystościach związanych z obrzędami ludowymi, obchodami różnorodnych świąt np. Andrzejki, powitanie wiosny, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy, Dzień Taty, Dzień Dziecka
---	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 10.****Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa (potrafię to zrobić) i odczuwa radość z wykonanej pracy;
- podczas majsterkowania używa – we właściwy sposób – prostych narzędzi;
- interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć sposób ich działania i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 10.	
Interesuję się techniką, konstruuje i cieszę się, że potrafię to zrobić	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań technicznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nazywa narzędzia i urządzenia techniczne codziennego użytku np. mikser, toster, odkurzacz, trzepaczka, kuchenka elektryczna ... ● Obserwuje jak działają wybrane urządzenia przestrzegając zakazu ich obsługiwania ● Wprawia w ruch urządzenia, w obecności i z pomocą nauczyciela, obserwując jak działają ● Wprawia w ruch zabawki objaśniając hipotetycznie zasady ich działania ● Rozróżnia najczęściej spotykane i znane pojazdy: lądowe, morskie, powietrzne, wyjaśniając do czego służą ● Uczestniczy w zabawach tematycznych umożliwiających poznanie środków lokomocji ● Majsterkuje, poprawnie używając prostych narzędzi z zachowaniem zasad bezpieczeństwa ● Wykorzystuje w zabawie działanie maszyn prostych takich jak np., równia pochyła, dźwig ... ● Uczestniczy w przygotowaniu prostych potraw z wykorzystaniem sprzętu gospodarstwa domowego ● Podaje przykłady nowoczesnego sprzętu elektronicznego np. komputer, telewizor plazmowy, bankomat, drukarka próbując wyjaśnić jego działanie ● Uczestniczy w organizowaniu „przedszkolnego muzeum przeszłości” ze zbiorami dawnych narzędzi i urządzeń, przedmiotów codziennego użytku ● Wskazuje różnice między urządzeniami i przedmiotami z przeszłości a urządzeniami i przedmiotami ze współczesności oceniając je
2. Inspirowanie do działań konstrukcyjnych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Podejmuje działania konstrukcyjne tworząc budowle, pojazdy, kompozycje przestrzenne z różnych rodzajów klocków ● Tworzy budowle i konstrukcje z różnorodnego materiału ● Opowiada o swoich dziełach konstrukcyjnych ● Nadaje nazwę wykonanemu dziełu

	<ul style="list-style-type: none"> ● Projektuje urządzenia, maszyny, pojazdy przyszłości opisując ich działanie i znaczenie ● Wspólnie z innymi dziećmi na podstawie projektu konstruuje z różnorodnego materiału maszyny przyszłości ● Cieszy się z wykonanego zadania
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 11.

Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku, podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);
- wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radio lub telewizji (np. będzie padał deszcz lub śnieg, będzie wiał wiatr) i w miarę swoich możliwości wykorzystuje te informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 11.	
Obserwuję pogodę i wiem, jak się zachować, aby było bezpiecznie	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności rozumienia istoty zjawisk atmosferycznych	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla danej pory roku ● Nazywa niektóre zjawiska atmosferyczne: deszcz, śnieg, mróz, wiatr, huragan, burza, błyskawica, burza piaskowa, mgła, tęcza ... ● Prowadzi obrazkowy kalendarz pogody wyjaśniając znaczenie zastosowanych symboli na obrazkach ● Tworzy obrazki według własnego pomysłu do kalendarza pogody ● Naśladuje ruchem, mimiką i głosem niektóre zjawiska pogodowe ● Uczestniczy w zabawach eksperymentalnych poznając właściwości wody, lodu, śniegu i powietrza ● Wyjaśnia zjawisko krążenia wody w przyrodzie ● Eksperymentuje z piaskiem i gliną, wodą i powietrzem
2. Uświadamianie dzieciom konieczności odpowiedniego zachowania się, stosownego do pogody	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Ubiera się stosownie do pogody, potrafi to wyjaśnić ● Określa niebezpieczeństwa wynikające z pogody np. lizanie sopli w mroźną pogodę, dotykanie językiem metalu w czasie mrozu, bieganie, ślizganie się po zamrzniętych zbiornikach wodnych, wbieganie w czasie upałów do zimnej wody, nadmierne opalanie się ... ● Wymienia pozytywne i negatywne skutki działania promieni słonecznych ● Uważnie ogląda film, słucha ilustrowanego opowiadania jak unikać zagrożenia np. podczas burzy, silnego wiatru, ulewnego deszczu ● Wypowiada się na temat oglądanego filmu, ilustracji dotyczących zagrożeń

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 12.****Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie wymieniać rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych (np. na polu, na łące, w lesie);*
- *wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);*
- *potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu zwierząt i roślin w kolejnych porach roku; wie, jak człowiek może chronić zwierzęta i rośliny oraz pomóc im np. przetrwać zimę.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 12.	
Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata roślin	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Opowiada o zmianach zachodzących w przyrodzie w poszczególnych porach roku <ul style="list-style-type: none"> – jesień: zmiana barw liści i roślin, opadanie liści, coraz zimniej – zima: zamarzanie wody w stawie, jeziorze, sople, zawieja śnieżna – wiosna: rosną rośliny, przylatują ptaki, zmienna pogoda – lato: coraz cieplej, świeci Słońce, długo przebywamy na podwórku ● Obserwuje przyrodę w najbliższym otoczeniu ● Wskazuje przystosowanie roślin do życia w określonym środowisku, ● Gromadzi dary przyrody w kąciku przyrody nazywając je np. kasztany, żołędzie, ciekawe kamyki, patyki, liście, kawałki kory, niektóre minerały ... ● Uczestniczy w organizowaniu kącika przyrodniczego na każdą porę roku ● Uczestniczy w wycieczkach do parku, sadu, ogrodu, lasu prowadząc obserwacje ● Wyciąga wnioski z prowadzonych obserwacji przyrody w parku, lesie, ogrodzie ● Prowadzi notatki obrazkowe z obserwacji przyrody ● Aktywnie uczestniczy w hodowli roślin podejmując działania pielęgnacyjne np. podlewanie, usuwanie suchych liści ● Prowadzi obrazkowe dzienniczki wzrostu roślin na podstawie własnej obserwacji, omawia je ● Wymienia co potrzebne jest roślinie do wzrostu: woda, Słońce, gleba, powietrze, nawozy ● Nazywa wybrane warzywa i owoce także egzotyczne ● Uczestniczy w zabawach inscenizujących prace w ogrodzie i sadzie polu opartych na obserwacji wykonywanych prac ● Posługuje się wybranymi narzędziami ogrodniczymi

<p>2. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata zwierząt</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nazywa wybrane zwierzęta żyjące w różnych środowiskach dostępnych bezpośredniej i pośredniej obserwacji np. zwierzęta żyjące w ogrodzie przedszkolnym, parku, lesie, gospodarstwie wiejskim a także ZOO ... ● Nazywa wybrane zwierzęta hodowane w domu i gospodarstwie domowym opisując ich wygląd i zachowanie ● Uczestniczy w wycieczce do gospodarstwa wiejskiego ● Naśladuje sposób zachowania, poruszania się, głoś wybranych zwierząt, wskazując różnice i podobieństwa ● Porównuje wygląd wybranych zwierząt dorosłych i potomstwa, określając charakterystyczne cechy ● Wskazuje pożywienie charakterystyczne dla danego zwierzęcia ● Obserwuje zwierzęta w przedszkolnym kąciku przyrody np. rybki, ślimak, chomik, świnka morska, papuga, opisując i naśladując ich wygląd i zachowanie ● Zbiera materiały dotyczące zwierząt: obrazki, zdjęcia, ilustracje tworząc albumy ● Wskazuje przystosowanie zwierząt do życia w określonym środowisku ● Z pomocą nauczyciela dba o przedszkolne zwierzęta podejmując działania pielęgnacyjne
<p>3. Kształtowanie postawy szacunku i ochrony przyrody</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zachwyca się pięknem otaczającej przyrody podczas spacerów, wycieczek ... ● Zachwyca się przyrodą w czasie zajęć w terenie umożliwiających jej poznawanie wszystkimi zmysłami ● Wykonuje prace plastyczne inspirowane obserwacjami i doświadczeniami zdobytymi podczas zajęć w terenie w bezpośrednim kontakcie z przyrodą ● Uczestniczy w organizowaniu tematycznych ekspozycji przyrodniczych ● Prawidłowo, z szacunkiem zachowuje się w stosunku do zwierząt i roślin ● Dbą o przyrodę uczestnicząc wraz z nauczycielem i najbliższymi w działaniach na rzecz ochrony przyrody np. segregowanie odpadów, „Sprzątanie Świata”, sadzenie roślin, pielęgnowanie roślin, dokarmianie ptaków, opiekanie się zwierzętami ... ● Wyjaśnia hasła: „chcemy żyć z przyrodą w zgodzie nie tylko na święto Ziemi, ale i na co dzień”, przyrodę kochamy, więc jej nie zaśmiecamy” ● Stosuje się do zasady „Do buzi cukierki, do kosza papierki”, „przyrodę kochamy, więc jej pomagamy” ● Podejmuje próbę rozwiązania problemu: „co mogą zrobić dorośli i dzieci z górą śmieci”, „co mogą zrobić dorośli i dzieci, aby nie było tak dużo śmieci” ● Eksperymentuje wraz z nauczycielką poznając właściwości i znaczenie wody, powietrza oraz gleby ● Tworzy dzieła artystyczne ukazujące piękno otaczającego świata pod wpływem doznań, wrażeń, doświadczeń nabytych podczas bezpośredniego, wielozmysłowego kontaktu ze światem przyrody

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 13.*****Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną****Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:*

- *liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego;*
- *wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub innych zbiorach zastępczych;*
- *ustala równoliczność dwóch zbiorów i posługuje się liczebnikami porządkowymi;*
- *rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;*
- *wie, na czym polega pomiar długości, i zna proste sposoby jej mierzenia: krokami, stopą za stopą;*
- *zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesiące w roku.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 13.	
Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Kształcenie umiejętności liczenia	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Liczy przedmioty ustawione w szereg lub rząd stosownie do swoich możliwości ● Rozróżnia błędne liczenie od poprawnego ● Szacuje liczbę przedmiotów ● Próbuje nazwać liczbę np. jest pięć lalek ● Wskazuje na palcach liczbę policzonych przedmiotów ● Liczy na palcach i innych zbiorach zastępczych ● Ustala liczbę przedmiotów ● Z pomocą nauczyciela ustala wynik dodawania i odejmowania licząc przedmioty w sytuacjach zabawowych ● Próbuje liczyć na palcach w sytuacjach zadaniowych (dodawanie, odejmowanie)
2. Rozwijanie umiejętności działania na zbiorach	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Działa na zbiorach w sytuacjach zadaniowych, życiowych i zabawowych ustalając równoliczność zbiorów choć oceniając „na oko” może wydawać się, że zbiory nie są równoliczne ● Tworzy zbiory przedmiotów

<p>3. Rozwijanie umiejętności posługiwania się liczebnikami porządkowymi</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty w szeregi, liczy w możliwie szerokim zakresie nazywając liczebniki ● Układa w szeregi różne przedmioty np. według wielkości, wysokości ● Numeruje schody, sztachetki w płocie, zabawki ustawione w szeregu określając, który jest np. drugi, piąty ... ● Tworzy opowieść ruchową z nauczycielem zapamiętując ciąg następujących po sobie wydarzeń: od początku do końca i od końca do początku ● Przedstawia tę opowieść wspólnie z nauczycielem od początku do końca i od końca do początku
<p>4. Rozwijanie orientacji przestrzennej</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wskazuje i nazywa części swojego ciała i drugiej osoby ● Wskazuje serce i w odniesieniu do niego stronę prawą i lewą ● Określa swoje położenie w przestrzeni używając zwrotów: jestem tu, to jest z przodu, to jest z tyłu, to jest wysoko ... ● Porusza się w przestrzeni według poleceń nauczyciela np. idź do tyłu, ... ● Posługuje się wyrażeniami np. na, pod, obok, za w sytuacjach zadaniowych ● Wskazuje przedmioty w przestrzeni z własnego punktu widzenia i z punktu widzenia drugiej osoby ● Porozumiewa się z drugą osobą niewerbalnie ● Rysuje postać człowieka stopniowo wzbogacając rysunek w szczegóły ● Wskazuje górę i dół kartki w sytuacjach zadaniowych
<p>5. Rozwijanie umiejętności dostrzegania i rozumienia rytmów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Układa przedmioty w szeregi dostrzegając to co się powtarza ● Kontynuuje rytm ● Przekłada dostrzeżony rytm z jednej reprezentacji na inną np. wyklaskuje ułożony z patyczków rytm ... ● Układa rytm według słownej instrukcji nauczyciela ● Dostrzega rytm w wyliczankach, wierszach ... ● Wymawia rytmicznie słowa: dzień, noc, dzień, noc i układa ten rytm np. z klocków ● Dostrzega stale następstwa pór roku i układa ten rytm z przedmiotów zaznaczając regularność
<p>6. Kształcenie umiejętności mierzenia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Porównuje obiekty pod względem długości, wielkości ● Mierzy długość krokami i stopa za stopą ● Stosuje umiejętność mierzenia krokami i stopa za stopą w sytuacjach życiowych

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 14.****Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: *narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki; narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;*
- potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;
- układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;
- dysponuje sprawnością rąk oraz współpracą rąk i oka potrzebna do rysowania, wycinania i nauki pisania;
- interesuje się czytaniem i pisaniem; jest gotowe do nauki czytania i pisania;
- słucha np. opowiadań i baśni, rozmawia o nich; interesuje się książkami;
- rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 14.	
Przygotowuję się do czytania i pisania	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do czytania	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia oparte na spostrzeganiu wzrokowym np. składa pocięte obrazki, dostrzega zmiany w układzie przedmiotów, dobiera przedmioty i obrazki do pary, odszukuje wskazane przedmioty na obrazku, układa zabawki według wzoru, układa domino obrazkowe ... ● Wykonuje ćwiczenia słuchowe: rozpoznaje, naśladuje dźwięki, dokonuje analizy i syntezy słuchowej wyrazu ● Uczestniczy w zabawach słownych ● Wyodrębnia głoski w słowach ● Dzieli wyrazy na sylaby wypowiadając i klaszcząc rytmicznie ● Dzieli zdanie na wyrazy ● Porównuje dwa obrazki ● Wskazuje zmiany w układankach, obrazkach ● Układa krótkie zdania na podstawie obrazka i w sytuacjach zadaniowych ● Rytmizuje krótkie zdania naśladując nauczyciela ● Recytuje wiersze ● Uczestniczy w zabawach rozwijających koordynację wzrokowo-ruchową i wzrokowo-słuchową ● Wyszukuje określone litery w tekście ● Rozpoznaje napisane swoje imię ● Czyta globalnie wyrazy

<p>2. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do pisania</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wykonuje ćwiczenia manipulacyjne np. nawleka, przewleka, konstruuje z klocków, układa, lepi ... ● Aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych w szczególności usprawniających części ciała, w tym kończyny górne ● Wykonuje ruchy naprzemienne ● Inicjuje ruchy kreatywne ● Wykonuje „ćwiczenia paluszkowe” ● Aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach rozwijających sprawność manualną np. wodzenie dłonią, palcami po śladach, malowanie pędzlem różnej grubości, kolorowanie, rysowanie po śladach, obrysowywanie konturów, łączenie linią punktów, rysowanie według wzoru, rysowanie na kartce według poleceń nauczyciela
<p>3. Budzenie zainteresowania czytaniem i pisaniem warunkującym możliwość poznania ciekawych książek w tym utworów literatury dziecięcej</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Chętnie ogląda książki ● Omawia ulubione ilustracje w książkach ● Wyjaśnia znaczenie umiejętności czytania w życiu człowieka ● Uważnie słucha opowiadań i bajek wypowiadając się na temat ich treści ● Wyjaśnia sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli np. na metce przy ubraniu, ● „Pisze” listy i krótkie historyjki stosując symboliczne obrazki i znaki oraz odczytuje takie listy otrzymane od innych dzieci ● Wykonuje książeczki obrazkowe i „czyta” je ● „Czyta” książeczki obrazkowe innych dzieci ● Korzysta z biblioteczki grupowej ● Wypowiada się na temat ulubionych bohaterów ● Uczestniczy w zabawach z pacynkami, kukielkami przedstawiając wraz z nauczycielką ulubione utwory ● Odszukuje w książce, poznając po ilustracjach, określone bajki, wiersze, utwory ● Recytuje ulubione utwory ● Stosuje zasady właściwego obchodzenia się z książką ● Uczestniczy w organizowaniu biblioteczki grupowej pt. „Własne książeczki do biblioteczki” podając propozycje korzystania z niej

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 15.

Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wymienia imiona i nazwiska osób bliskich;
- wie, gdzie te osoby pracują, czym się zajmują;
- zna nazwę miejscowości, w której mieszka; zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby (np. policjanta, strażaka);

- wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa;
- nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej;
- wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 15.	
Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do uczestniczenia w życiu rodziny</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Opowiada o członkach swojej najbliższej rodziny: mama, tata, siostra, brat, babcia, dziadek ● Podaje adres zamieszkania ● Opowiada o swoim domu i zabawach na swoim podwórku ● Wykonuje drobne upominki dla najbliższych z okazji różnorodnych świąt ● Opowiada o rodzinnych tradycjach ● Opowiada o wydarzeniach rodzinnych ● Wypowiada się na temat pracy rodziców, próbując w miarę możliwości pokazać ją za pomocą ruchu ● Okazuje szacunek najbliższym poprzez różne formy: pełniąc rolę gospodarza podczas uroczystości, spotkań z rodzicami, wykonując dla nich podarunki ... ● Uczestniczy we wspólnych przedszkolnych zajęciach edukacyjnych z najbliższymi ● Uczestniczy w rodzinnych piknikach, zawodach sportowych, innych spotkaniach rodzinnych w przedszkolu
<p>2. Kształtowanie postawy patriotycznej w kontekście tożsamości narodowej oraz równości wszystkich ludzi bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje godło państwowe w sali przedszkolnej opowiadając co przedstawia ● Opisuje flagę Polski dekorującą przedszkole i inne domy ● Śpiewa fragment hymnu Polski zachowując odpowiednią postawę ● Nazywa nasz kraj – Polskę i krainę, w której mieszkamy ● Wie, że jest Polakiem ● Wie, że stolicą Polski jest Warszawa ● Wie, że Polska należy do Unii Europejskiej ● Uczestniczy w podróżach „na niby” po krajach Unii Europejskiej ● Słucha legend związanych z naszą ojczyzną ● Nazywa własną miejscowość i rzekę nad którą leży, wskazując na mapie ● Obserwuje najbliższe otoczenie w trakcie spacerów i wycieczek wskazując zachodzące zmiany, wymienia charakterystyczne cechy regionu ● Uczestniczy w spotkaniach z ludźmi różnych zawodów np. policjant, lekarz, pielęgniarka ... ● Naśladuje w zabawach czynności ludzi różnych zawodów ● Uczestniczy w działaniach związanych z pielęgnowaniem polskich tradycji ludowych ● Uczestniczy w zabawach integracyjnych z rówieśnikami, dziećmi starszymi i młodszymi, niepełnosprawnymi, rozumiejąc, że wszyscy mają równe prawa do zabawy, nauki bez względu na kolor skóry, narodowość i płeć.

Potrafę tak wiele, ale mogę i chcę więcej

Priorytetowym zadaniem zreformowanego systemu oświaty jest znajdowanie dróg do zaspokajania potrzeb edukacyjnych wszystkich dzieci. Szczególnie zwraca się uwagę na dzieci o tzw. potrzebach edukacyjnych – wymagających w procesie kształcenia warunków odpowiadających ich indywidualnym możliwościom. Do grupy tej zalicza się:

- dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się;
- dzieci niepełnosprawnych umysłowo i fizycznie;
- dzieci szczególnie uzdolnionych.

Wśród dzieci w wieku przedszkolnym można zaobserwować różnice indywidualne. Dotyczą one w szczególności bystrości umysłu, pomysłowości, szybkości i łatwości wykonywania różnych działań, oryginalności. Różnice określa się mianem **zdolności** (w psychologii mówi się o zdolnościach ogólnych – inteligencja, kierunkowych – np. matematyczne i twórczych – np. znajdowanie oryginalnych rozwiązań). Po przeprowadzeniu diagnozy możemy upewnić się co do zdolności danego dziecka. Wyjątkowe cechy indywidualne zwane są „nadpobudliwościami”, są zachowaniami prawidłowymi i trzeba je koniecznie wziąć pod uwagę wspierając rozwój dziecka.

- *nadpobudliwość intelektualna*. Charakteryzuje się ogromną liczbą zadawanych pytań kierowanych do dorosłych. Pytania te mogą być zaskakujące, czasem irytujące, szczególne.
- *nadpobudliwość wyobraźniowa*. Charakteryzuje się tym, że dziecko tworzy swój wewnętrzny świat posługując się w nim sobie tylko znanym językiem, używa różnych dziwnych gestów. Rozmawia z niewidzialnymi osobami, swoimi przyjaciółmi. Na pozór takie zachowanie może wydawać się dziwne nawet patologiczne, ale w przypadku dziecka zdrowego jest to zachowanie prawidłowe.
- *nadpobudliwość emocjonalna*. Dziecko przejawia nadmierne reakcje emocjonalne, niepokojące rodziców i nauczycieli. Często odbierane przez otoczenie zbyt poważnie, co krzywdzi dzieci zdolne. One tak, jak inne potrzebują miłości, cierpliwości i przytulania.
- *nadpobudliwość zmysłowo-sensoryczna* odbierana jest jako nadpobudliwość ruchowa. Objawia się nadmierną ekspresją, skłonnością do uczuleń, reakcji skórnych na stres.
- *nadpobudliwość psychomotoryczna*. Charakteryzuje się częstym brakiem skupienia, dekoncentracją uwagi spowodowaną tym, że umysł dziecka zdolnego pracuje nieustannie na wysokich obrotach. Tej intensywności pracy umysłu nie dostrzega się na zewnątrz jako np. ruchliwość, gdyż dziecko zdolne ma podzielność uwagi.

Jak zatem stymulować rozwój dziecka obdarzonego wspaniałymi cechami jak: umiejętność wnioskowania, szybkie tempo myślenia, świetna pamięć, zainteresowanie prowadzeniem obserwacji, oryginalność, zainteresowania czytelnicze, chęć rozwiązywania problemów, wyjątkowa ciekawość świata. Oczywiście należy pielęgnować i stymulować wszelkie uzdolnienia poszczególnych dzieci, ale jednocześnie pracować z całą grupą tak, by wszystkie dzieci pielęgnowały talenty, bowiem w każdym człowieku tkwi coś wspaniałego, indywidualnego co zasługuje na zainteresowanie, rozwijanie, kształtowanie.

Zadaniem nauczyciela w pracy stymulującej rozwój dziecka jest przede wszystkim:

- stworzyć przyjazną atmosferę wychowawczą. Okazać wiele ciepła i zrozumienia;
- budować w dziecku poczucie własnej wartości;
- motywować do podejmowania nawet trudnych zadań;

- motywować do korzystania z innych pomysłów w celu ulepszenia, modyfikowania i tworzenia nowych;
- dostarczać źródeł i materiałów ucząc dziecko;
- dostarczać różnorodnych materiałów rozwijających wyobraźnię i możliwości twórcze;
- nie zawęźzać ram czasowych w trakcie wykonywania zadań. Nie wolno ponaglać. Dać wobodę tworzenia;
- zachęcać do kończenia i eksponowania, czy też dalszego wykorzystania swoich prac;
- chwalić ciekawe pomysły, indywidualność. Akceptować, zachwycać się;
- pielęgnować oryginalność, niepowtarzalność;
- pozwolić na szukanie błędów, błędzenie i odkrywanie błędów, poprawianie, ulepszenie;
- zachęcać do coraz bardziej szczegółowego przedstawienia, opracowania, upiększania swego dzieła;
- rozwijać wyższe procesy poznawcze w zajęciach, które zwiększają wiedzę, rozumienie, zastosowanie, analizę, syntezę i ocenę;
- proponować zadania, które wymagają rozwiązywania problemów;
- uczyć umiejętności argumentacji, udawadniania swoich racji.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

TREŚCI ROZSZERZAJĄCE

Ułatwiają indywidualne podejście do dzieci szybciej rozwijających się, zdolnych, dostosowanie działań do ich większych potrzeb i możliwości

Blok 1.	
Znam swoje prawa i obowiązki. Zgodnie bawię się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Motywowanie do zgodnego udziału w życiu grupy, przedszkola	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Motywuje inne dzieci do dbałości o porządek w swoich szafkach i sali przedszkolnej ● Zachęca inne dzieci do dekorowania sali przedszkolnej ● Motywuje inne dzieci do odpowiedzialnego wykonywania obowiązków dyżurnego ● Podaje swoje pomysły na ulepszenie zadań dyżurnego ● Motywuje inne dzieci do przestrzegania zasad zgodnego współdziałania i reguł przyjętych w grupie, ujętych w kodeksie przedszkolaka ● Przypomina innym dzieciom o używaniu zwrotów grzecznościowych ● Aktywnie uczestniczy w zabawach wymagających różnorodnych form współdziałania np. ustawianie się według polecenia nauczyciela, organizowanie się w zespoły ... ● Inicjuje wspólne tańce, płąsy, zabawy wytwarzając pozytywne emocje ● Aranżuje zabawy kształtujące postawę zrozumienia, opiekuńczości, szacunku, współczucia, troskliwości ... ● Wyraża swoje emocje werbalnie i niewerbalnie adekwatnie do sytuacji ● Panuje nad swoimi emocjami ● Określa swoje samopoczucie wskazując przyczynę ● Słucha uważnie wypowiedzi innych podejmując rozmowę ● Aranżuje zabawy relaksacyjne odpoczywając przy muzyce ● Respektuje swoje obowiązki oraz prawa innych dzieci

2. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zadaje pytania dzieciom i dorosłym podejmując rozmowę ● Zgłasza nauczycielowi lub opiekunowi swoje dolegliwości, szczegółowo je określając ● Respektuje polecenia dorosłych umiając jednocześnie poprosić o wyjaśnienie, czy powtórzenie polecenia ● Przekazuje dokładnie informacje między nauczycielem a rodzicami
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 2.

Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby;*
- *właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprzęta po sobie;*
- *samodzielnie korzysta z toalety;*
- *samodzielnie się ubiera i rozbiera, dba o rzeczy osobiste i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież;*
- *utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 2.	
Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Wdrażanie do samodzielności i kulturalnego zachowania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Spożywa posiłek zachowując prawidłową postawę i porządek wokół siebie motywując inne dzieci do takiego zachowania ● Pomaga innym dzieciom w czynnościach samoobsługowych ● Orientuje się w sali przedszkolnej udzielając wskazówek innym dzieciom ● Cieszy się z możliwości pomagania innym, uświadamiając dzieciom wartość niesienia pomocy innym ● Uczy inne dzieci jak prawidłowo pełnić rolę dyżurnego
2. Wyrabianie dbałości o ład i porządek	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Motywuje inne dzieci do dbałości o swoją i cudzą własność ● Uczy inne dzieci starannego nakrywania do stołu z zachowaniem zasad higieny ● Sprząta po sobie naczynia odkładając we wskazane miejsce, motywując inne dzieci do takiego zachowania ● Uczy inne dzieci aby zgłaszały nauczycielowi, pracownikowi przedszkola rzeczy znalezione

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:**Obszar 3.****Wspomaganie rozwoju mowy dzieci**

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;
- mówi płynnie i niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;
- uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi w ważnych sprawach;
- w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 3.	
Mówię coraz wyraźniej, panuję nad swoim głosem, rozumiem się z innymi	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie wrażliwości słuchowej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wybiera spośród wielu fragmentów muzycznych te, które zna ● Powtarza usłyszany rytm o różnym stopniu trudności ● Rozpoznaje nieznaną dźwięk spośród wielu znanych próbując go określić np. dźwięk przypomina stukanie obcasami ... ● Przypisuje czynność do usłyszanego fragmentu muzycznego lub dźwięków ● Powtarza poprawnie usłyszany fragment melodii ● Rozpoznaje błędnie zagraną, znaną mu wcześniej piosenkę, melodię
2. Ćwiczenie oddechu	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dziecko prowadzi ćwiczenia oddechowe naśladowując nauczyciela
3. Usprawnianie narządów artykulacji	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dziecko prowadzi ćwiczenia artykulacyjne naśladowując nauczyciela ● Aranżuje zabawy dźwiękonaśladowcze ● Z własnej inicjatywy recytuje krótkie wierszyki, rymowanki z różnym natężeniem głosu według własnego pomysłu, na forum grupy
4. Rozwijanie umiejętności porozumiewania się	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zgłasza swoje potrzeby nauczycielowi lub innemu pracownikowi przedszkola, motywując do takiego postępowania inne dzieci ● Zadaje pytania w sposób zrozumiały oczekując dokładnej odpowiedzi ● Mówi poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym ● Porusza ważne dla niego sprawy formułując dłuższe wypowiedzi i oczekuje wyjaśnienia ● Wykonuje w parze z innym dzieckiem lub w małym zespole zgodnie powierzone zadanie, szukając ulepszeń ● Motywuje inne dzieci do rozmowy, zadawania pytań, zgłaszania potrzeb

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 4.

Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- przewiduje, w miarę możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzonych i obserwowanych zmianach);
- grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje je) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;
- stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 4.	
Coraz lepiej rozumiem siebie i swoje otoczenie	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Zachęcanie do określania efektu zmiany podczas manipulowania przedmiotami oraz precyzyjnego określania wyniku dodawania i odejmowania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyznacza pamięciowo sumę i różnicę w wyniku dodawania lub odejmowania przedmiotów w trakcie czynności zadaniowych i w trakcie zabaw aranżowanych przez nauczyciela ● Sprawnie rachuje podczas gier i w trakcie sytuacji zabawowych np. zakupy, inwentaryzacja w przedszkolu ... ● Konstruuje gry wyjaśniając ich zasady
2. Rozwijanie umiejętności klasyfikowania przedmiotów	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Grupuje obrazki, wyjaśniając związek między nimi ● Segreguje przedmioty ze względu na posiadane cechy, jednocześnie definiuje przedmiot przez wymienianie jego cech ● Dokonuje, zróżnicowanych pod względem trudności, klasyfikacji przedmiotów ze względu na wybrane cechy ● Grupuje słowa według podanej reguły np. rodzina wyrazów z nazwami roślin, wymieniamy słowa określające kolory ... ● Klasyfikuje przedmioty w sytuacjach codziennych, życiowych np. przygotowujemy składniki do ugotowania zupy i rozdzielamy dla każdego dziecka komplet składników
3. Uświadamianie dzieciom sensu zdarzeń przyczynowo – skutkowych i umożliwienie przewidywania następstw	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Próbuje przewidzieć, co się może zdarzyć w wyniku następujących sensownie po sobie czynności oraz co było przyczyną tego ciągu czynności ● Odpowiada na pytania: Dlaczego tak się stało? Co może się stać? Co by było, gdyby? ● Planuje czynności, które prowadzą do osiągnięcia zamierzonego celu ● Opowiada przebieg znanych sytuacji i stara się ulepszyć ten przebieg ● Analizuje różne zdarzenia i sytuacje, szuka odpowiedzi na pytanie: Co można zrobić, aby było lepiej?

	<ul style="list-style-type: none"> ● Podaje przykłady zdarzeń odwracalnych i nieodwracalnych ● Układa z danych kilku obrazków sensowne historyjki, wskazując co było przedtem i co może dalej się wydarzyć ● Układa z losowo wybranych obrazków historyjkę, opowiadając ją ● Wymyśla najlepsze zakończenie danej historyjki uzasadniając swój pomysł ● Układa słownie sensowne opowiadania według metody „zapominalskiego bajarza” przewidując dalszy ciąg zdarzeń oraz wskazuje możliwy inny początek tego samego sensownego opowiadania ● Przedstawia słownie treść ułożonej przez siebie historyjki ilustrując ją obrazkami ● Szuka rozwiązań wyjścia z trudnych sytuacji
--	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 5.

Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- dba o swoje zdrowie, zaczyna się orientować w zasadach zdrowego żywienia;
- dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu;
- jest sprawne fizycznie (a jeśli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo – jest sprawne jak na swoje możliwości);
- uczestniczy w zajęciach ruchowych, zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 5.	
Dbam o zdrowie i sprawność fizyczną	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Motywowanie do dbałości o swoje zdrowie	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stosuje zasady higieny motywując inne dzieci do stosowania tych zasad: mycie rąk przed posiłkami, mycie zębów po posiłkach, mycie rąk np. po powrocie z podwórka, po skorzystaniu z toalety przedszkolnej i z własnej w każdej sytuacji kiedy ręce są brudne ... ● Przygotowuje samodzielnie z podanych składników potrawy z produktów mlecznych, warzyw i owoców ● Serwuje przygotowane przez siebie potrawy zachowując zasady higieny ● Wyjaśnia znaczenie pracy lekarza ● Wyjaśnia zasady postępowania w razie choroby ● Określa zasady zdrowego trybu życia np. codzienne przebywanie na świeżym powietrzu; ruch; spożywanie warzyw i owoców itd. wyjaśniając ich znaczenie dla zdrowia ● Motywuje inne dzieci do uczestniczenia w różnych formach wypoczynku, relaksu, wyjaśniając ich znaczenie

2. Motywowanie do dbałości o sprawność fizyczną	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Motywuje inne dzieci do uczestnictwa w zabawach ruchowych, grach i ćwiczeniach gimnastycznych prowadzonych w ogrodzie przedszkolnym, parku, boisku, sali gimnastycznej ● Aranżuje ćwiczenia i zabawy ruchowe z dziećmi ● Inicjuje ruchy kreatywne w sytuacjach zabawowych wykorzystując różnorodne pomoce np. chustki, wstążki, klocki ...
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 6.

Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak trzeba się zachowywać w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc (umie o nią poprosić);*
- *orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu za środków transportu;*
- *zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin i zwierząt oraz unika tych zagrożeń;*
- *wie, że nie można samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości);*
- *próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 6.	
Dbam o bezpieczeństwo swoje i innych	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności zapewniających bezpieczeństwo sobie i innym	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa obowiązujących w przedszkolu i otoczeniu przedszkola przypominając innym o tych zasadach ● Zachowuje ostrożność wobec nieznanymi osobom podając przykłady braku ostrożności ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zachowania ostrożności względem nieznanymi roślin i zwierząt przypominając innym dzieciom o tych zasadach ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zakazu zabawy zapałkami, lekarstwami i środkami chemicznymi przypominając innym dzieciom o tych zasadach ● Przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących zabaw na śniegu i lodzie, przypominając innym dzieciom o tych zasadach, informuje o skutkach nieprzestrzegania zasad ● Przestrzega zakazu zabawy w miejscach niedozwolonych takich jak np. ulica, plac budowy ..., uzasadniając takie postępowanie ● Wyjaśnia, gdzie można bawić się bezpiecznie i dlaczego ● Wyjaśnia zagrożenia związane z gorącą wodą, ogniem, prądem

<p>2. Uświadamianie dzieciom konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia</p> <p>3. Przygotowanie dzieci do właściwego zachowania się w ruchu ulicznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Stosuje się do umów i znaków, sygnałów umownych stosowanych przez nauczyciela służących bezpieczeństwu dzieci, motywując inne dzieci do ich przestrzegania <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia do kogo należy się zwrócić o pomoc w sytuacji niebezpiecznej i dlaczego ● Podaje numer telefonu policji, straży pożarnej, pogotowia wskazując jednocześnie te numery wśród innych ● Uczestniczy w rozmowach dotyczących bezpieczeństwa wynikających z oglądanych zdarzeń, filmów, ilustracji, wyjaśniając możliwości unikania sytuacji niebezpiecznych i radzenia sobie z nimi <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Właściwie zachowuje się na skrzyżowaniu i podczas przechodzenia przez ulicę bez przypominania zasad bezpieczeństwa przez nauczyciela ● Zakłada „odblaski” wychodząc poza teren przedszkola wyjaśniając innym ich rolę ● Określa znaczenie w ruchu ulicznym wskazanych przez nauczyciela znaków drogowych ● Rozróżnia wiele znaków drogowych, wyjaśniając ich znaczenie ● Zadaje sensowne pytania dotyczące bezpieczeństwa podczas spotkania z policjantem
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 7.

Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie czy przedstawieniu, w teatrze, w kinie;*
- *odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługuje się mową, mimiką, gestem i ruchem oraz umie używać rekwizytów (np. maski).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

<p style="text-align: center;">Blok 7.</p> <p style="text-align: center;">Jestem jak prawdziwy aktor w teatrze i widz na widowni</p>	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Budzenie zainteresowania sztuką teatralną</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Inicjuje zabawy teatralne, zabawy pantomimiczne wykorzystując rekwizyty i przebrania oraz muzykę i efekty dźwiękowe ● Motywuje inne dzieci do udziału w przygotowaniach do przedstawień przedszkolnych ● Aktywnie uczestniczy w spektaklach teatralnych odgrywając role

2. Kształtowanie postawy kulturalnego widza	<ul style="list-style-type: none"> ● Wymyśla krótkie teatryki kukiełkowe, angażując dzieci do przedstawiania ● Angażuje inne dzieci do różnorodnych „zabaw w teatr” ● Tworzy albumy związane z teatrem korzystając z dostrczonych przez nauczyciela różnorodnych źródeł i materiałów <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Motywuje inne dzieci do kulturalnego zachowania się w teatrze, kinie, na koncercie, na przedstawieniu, uroczystości ... ● Zwraca uwagę innym dzieciom niekulturalnie zachowującym się w teatrze, kinie, na koncercie ...
---	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 8.

Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe, chętnie uczestniczy w zbiorowych tańcach, śpiewie i muzykowaniu;
- dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego – wyraża je przez pląsy i taniec;
- tworzy muzykę przy użyciu instrumentów perkusyjnych (i innych przedmiotów), improwizuje ją ruchem;
- w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 8. Lubię śpiewać, lubię tańczyć	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań muzycznych	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktywnie słucha piosenek śpiewanych przez nauczyciela, nagrań piosenek, różnych rodzajów muzyki, w tym klasycznej ● Śpiewa piosenki z akompaniamentem i solo acapella, w duecie, w małych zespołach, chóralnie ● Wykonuje ćwiczenia incytacyjno-inhibycyjne, związane z reagowaniem na sygnał muzyczny i rozwijaniem orientacji w przestrzeni. ● Reaguje ruchem na zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięków utworu muzycznego ● Gra na instrumentach perkusyjnych samodzielnie i naśladowując nauczyciela ● Wygrywa podany rytm na wybranych instrumentach perkusyjnych ● Dobiera melodię do wierszyków, rymowanek ● Ilustruje utwór literacki dźwiękami wydobywanymi z różnych przedmiotów: gazeta, folia, kamyki, patyki, butelki z wodą ... ● Gra na instrumentach perkusyjnych „w ruchu” w przedszkolnej orkiestrze. ● Gra na instrumentach i różnych przedmiotach niemelodycznych zgodnie z partyturą (według metody Batii Strauss)

<p>2. Rozwijanie zainteresowań tanecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Gra krótkie proste utwory na instrumentach np. dzwonekch chromatycznych, pianinie ... ● Tworzy muzykę grając na instrumentach i różnych przedmiotach włączając inne dzieci do własnej orkiestry ● Improwizuje ruchem, mimiką, gestem muzykę własną i usłyszaną ● Wykonuje proste instrumenty muzyczne <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Inicjuje pąsy i tańce do różnorodnej muzyki ● Porusza się krokiem dostawnym i w naprzemiennych podskokach w rytm słuchanej muzyki ● „Opowiada” tańcem utwór literacki inspirowany muzyką ● Tańczy własne układy różnorodnych kroków ● Motywuje inne dzieci do przedstawiania muzyki ruchem ze wstążkami, chustkami ● Gromadzi informacje: zdjęcia, obrazki związane z różnorodnymi formami tańca
---	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 9.

Wychowanie przez sztukę: różne formy plastyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu;*
- *umie się wypowiadać w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków przekazu (np. kształty i barwy), za pomocą prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;*
- *wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 9.	
Wypowiadam się przez różne działania plastyczne	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do wypowiadania się w różnych technikach plastycznych i rozwijanie wrażliwości na kształty i kolory</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nazywa kolory powstałe w wyniku zmieszania barw ● Podaje nazwy kolorów, które należy zmieszać aby powstał kolor: zielony, pomarańczowy, różowy, brązowy, fioletowy ● Nadaje tytuły stworzonym przez siebie obrazom, kompozycjom ... ● Tworzy swobodne, kolorowe kompozycje różnorodnymi technikami i opisuje swoje dzieło ● Projektuje stroje, kukiełki, pacynki, wystrój mieszkania, aranżację ogrodu

<p>2. Rozwijanie zainteresowania dziełami sztuki, tradycjami i obrzędami ludowymi swego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none">● Tworzy obrazy na małych i dużych powierzchniach stosując technikę collage'u● Tworzy obrazy – miniaturki, stosując różne techniki plastyczne● Z namalowanych dowolnie kolorowych plam wydobywa kształty komponując obraz● Rysuje pastelami olejnymi na własnych „podmalówkach” różnorodne postaci w ruchu● Rysuje pastelami olejnymi i suchymi obraz na własnych „podmalówkach” rozplanowując go na całej powierzchni kartki● Maluje obrazy używając różnorodnych farb i różnej grubości pędzli według własnego pomysłu – z wyobraźni● Tworzy jak najwięcej rysunków używając tylko kredek w trzech kolorach podstawowych● Tworzy kolorowe płaskorzeźby i rzeźby z mas terapeutycznych i plasteliny nazywając swoje dzieło● Tworzy obrazy na wykonanych własnoręcznie różnych fakturach <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none">● Gromadzi ilustracje, zdjęcia różnorodnych dzieł sztuki regionalnej, obrzędów ludowych swego regionu● Tworzy albumy ze zgromadzonych ilustracji, zdjęć różnorodnych dzieł sztuki regionalnej, obrzędów ludowych swego regionu● Rysuje zabytki oglądane w najbliższej okolicy, na filmach, ilustracjach, fotografiach● Współtworzy kącik regionalny gromadząc i charakteryzując przedmioty związane ze sztuką regionalną, obrzędami, tradycjami ludowymi swego regionu● Współtworzy dekoracje do uroczystości związanych z różnorodnymi świętami np. Wielkanoc, powitanie wiosny ...
---	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 10.

Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa (potrafię to zrobić) i odczuwa radość z wykonanej pracy;
- podczas majsterkowania używa – we właściwy sposób – prostych narzędzi;
- interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć sposób ich działania i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 10.	
Interesuję się techniką, konstruuje, i cieszę się, że potrafię to zrobić	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie zainteresowań technicznych	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Podaje pomysły na ulepszenie istniejących już urządzeń np. w gospodarstwie domowym ● Wyjaśnia szczegółowo działanie opracowanego przez siebie w formie rysunku wynalazku technicznego ● Przedstawia słownie proces powstawania (kolejne etapy) zaprojektowanego przez siebie urządzenia technicznego
2. Inspirowanie do działań konstrukcyjnych	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Konstruuje urządzenie techniczne z różnorodnego materiału np. klocków patyczków, plasteliny, sznurka ... według własnego projektu opracowanego w formie schematycznego rysunku ● Z podanych elementów konstruuje urządzenie ułatwiające codzienne życie opisując jego działanie ze wskazaniem na ulepszenia ● Buduje „dom marzeń” według własnego projektu opisując kolejne etapy budowy i niezwykle cechy, zalety tego domu ● Motywuje inne dzieci do współtworzenia ciekawych konstrukcji i ulepszania już istniejących

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 11.

Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku, podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);
- wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radio lub telewizji (np. będzie padał deszcz lub śnieg, będzie wiał wiatr), i w miarę swoich możliwości wykorzystuje te informacje.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 11.	
Obserwuję pogodę i wiem jak się zachować aby było bezpiecznie	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Rozwijanie umiejętności rozumienia istoty zjawisk atmosferycznych	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia zjawiska atmosferyczne: mżawka, grad, rosa, szron, szadź, mgła, tęcza, błyskawica, grzmot

<p>2. Uświadamianie dzieciom konieczności odpowiedniego zachowania się, stosownego do pogody</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wyciąga wnioski z obserwacji płatków śniegu ● Szuka odpowiedzi na pytania typu: Jak powstaje burza? w trakcie zajęć poglądowych <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia pojęcia: susza, powódź określając związane z nimi zagrożenia ● Wyjaśnia pojęcie ubierania się „na cebulkę” w chłodne dni określając korzyści z tego płynące ● Wyjaśnia znaczenie tkanin ubraniowych z włókien naturalnych dla zdrowia ● Projektuje ubranie odpowiednie do danej pogody uzasadniając swój pomysł
--	--

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 12.

Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *umie wymieniać rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych (np. na polu, na łące, w lesie);*
- *wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);*
- *potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu zwierząt i roślin w kolejnych porach roku; wie, jak człowiek może chronić zwierzęta i rośliny oraz pomóc im np. przetrwać zimę.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 12. Jestem częścią przyrody, szanuję rośliny i zwierzęta.	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata roślin</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Prowadzi albumy roślin chronionych ● Szuka roślin chronionych podczas spacerów i wycieczek ● Aktywnie uczestniczy w rozmowach na temat „ciekawostki ze świata roślin” ● Tworzy albumy ze zgromadzonych ilustracji, własnych rysunków, zdjęć, okazów naturalnych ... na temat „Niezwykły świat roślin” ● Wykonuje prace plastyczne na temat „Moja niezwykła roślina” uzasadniając swój wybór
<p>2. Rozwijanie umiejętności rozumienia świata zwierząt</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Z zacięciem ogląda książki, filmy o zwierzętach prehistorycznych ● Opracowuje albumy wykorzystując zgromadzone zdjęcia, ilustracje, własne rysunki na temat „Zwierzęta żyjące dawno temu i dzisiaj”

<p>3. Kształtowanie postawy szacunku i ochrony przyrody</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Tworzy własny album na temat „Niezwykłe zwierzęta” uzasadniając swój wybór ● Wykonuje prace plastyczne na temat „Najbardziej niezwykłe zwierzę” uzasadniając swój wybór <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia hasła: „szanujesz wodę, szanujesz przyrodę”, „przyrodę kochamy, więc jej pomagamy”, „czyste powietrze, las i woda to przyrody uroda” ● Podaje propozycje rozwiązania problemu: „co mogą zrobić dorośli i dzieci z górą śmieci”, „co mogą zrobić dorośli i dzieci, aby nie było tak dużo śmieci” ● Wyjaśnia działanie oczyszczalni ścieków na podstawie obserwacji z wycieczki do oczyszczalni i ilustracji ● Prowadzi mini uprawy ekologiczne: szczypiorek, rzeżucha, ... ● Wyjaśnia hasło „wszyscy jesteśmy częścią przyrody” ● Obrazuje piękno przyrody w pracach plastycznych wykonywanych różnorodnymi technikami
<p>4. Wzbudzanie zainteresowania kosmosem</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gromadzi książki i czasopisma, ilustracje, informacje o kosmosie, planetach, gwiazdozbiorach ● Rozpoznaje planety układu słonecznego ● Wskazuje Słońce na mapie układu słonecznego ● Podaje krótkie informacje o Mikołaju Koperniku ● Posługuje się pojęciami związanymi z kosmosem: planeta, orbita, gwiazda, kometa, meteoryt, rakieta ● Wykonuje prace plastyczne i techniczne na temat kosmosu

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 13.

Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego;
- wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub innych zbiorach zastępczych;
- ustala równoliczność dwóch zbiorów i posługuje się liczebnikami porządkowymi;
- rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;
- wie, na czym polega pomiar długości, i zna proste sposoby jej mierzenia: krokami, stopą za stopą;
- zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 13.	
Lubię matematykę i rozumiem coraz więcej	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Kształcenie umiejętności liczenia	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sprawnie liczy przedmioty ustalając, ile ich jest razem ● Stosuje sprawne liczenie w sytuacjach życiowych np. dla tyłu dzieci trzeba przygotować tyle talerzy ... ● Liczy przedmioty przekraczając próg dziesiątkowy ● Dostrzega rytm dziesiątkowy ● Kontynuuje liczenie od dowolnego miejsca np. pięć, sześć ... ● Liczy przedmioty wspak, także od dowolnego miejsca ● Pokazując na palcach liczy piątkami i dziesiątkami ● Ustala i respektuje umowy w trakcie kupna i sprzedaży w sytuacjach zabawowych
2. Rozwijanie umiejętności działania na zbiorach	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wnioskuje o stałej liczbie elementów w zbiorze po obserwowanych zmianach np. zsuniecie elementów zbioru ● Ustala równoliczność zbiorów poprzez liczenie albo jednoznaczne przyporządkowanie (ustawianie w pary) ● Uczestniczy w grach i zabawach ułatwiających poznać aspekt kardynalny liczby ● Porównuje liczby stosując znaki $<$, $>$
3. Rozwijanie umiejętności posługiwania się liczebnikami porządkowymi	<p>Dziecko</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega regularność układu pozycyjnego ● Układa przedmioty w szeregi liczy przekraczając próg dziesiątkowy, nazywając liczebniki ● Określa miejsce przedmiotu w rzędzie: ten jest trzeci, szósty ... ● Liczy obiekty ustawione w rzędzie od początku do końca i odwrotnie oraz z dowolnego miejsca liczą dalej i wspak ● Uczestniczy w grach i zabawach ułatwiających poznanie aspektu porządkowego liczby np. jazda windą ...
4. Rozwijanie orientacji przestrzennej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Różnicuje lewą i prawą stronę własnego ciała ● Słownie ustala relacje „ja i moje otoczenie” z własnego punktu widzenia ● Przyjmuje punkt widzenia drugiej osoby wymieniając informacje ● Wytacza kierunki w przestrzeni od obranego przedmiotu np. na lewo od, za przedmiotem, z tyłu ... ● Orientuje się na kartce papieru: lewy brzeg, prawy, góra, dół, prawy górny róg ...

<p>5. Rozwijanie umiejętności dostrzegania i rozumienia rytmów</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Przekłada jeden rytm na drugi rytm np. ułożony rytm z klocków na rytm dźwiękowy (klaskanie, stukanie ...) ● Koduje rytm na kartce papieru w postaci szlaczka ● Układa wyliczanki lub krótkie opowiadania z powtarzającymi się motywami ● Orientuje się co oznaczają pojęcia wczoraj, przedwczoraj, jutro, pojutrze ● Dostrzega rytm i stałe następstwo pór roku, miesięcy, dni tygodnia ● Układa kalendarze np. z klocków, patyczków uwzględniając prawidłowość stałego następstwa pór roku, miesięcy, dni tygodnia
<p>6. Kształcenie umiejętności mierzenia</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Porównuje obiekty pod względem długości, wielkości ● Mierzy długość krokami i stopą za stopą, łokciem, dłonią, palcami ● Stosuje umiejętność mierzenia krokami i stopą za stopą, łokciem, dłonią, palcami w sytuacjach życiowych ● Odmierza długości klockiem, patykiem, sznurkiem w codziennych sytuacjach, wnioskuje o stałości długości w sytuacjach zadaniowych ● Mierzy obiekty narzędziami pomiaru długości: miara krawiecka, linijka, taśma miernicza, miara stolarska
<p>7. Kształcenie umiejętności ustalania czym są figury geometryczne</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyodrębnia kształty nazywając je: kwadratowy – kwadrat, okrągły – koło, trójkątny – trójkąt, prostokątny – prostokąt ● Układa kompozycje z mozaiki geometrycznej, klocków ● Ustala na poziomie intuicji czym jest koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt ● Eksperymentuje wypowiadając się na temat uzyskanych: efektu lustrzanego odbicia, przesunięcia i obrotu figur geometrycznych ● Projektuje parkiety, tkaniny, tapety, mieszkania z kartoników o różnych kształtach, stosując obroty i złożenia
<p>8. Kształcenie umiejętności układania i rozwiązywania zadań z treścią oraz zapisywania czynności matematycznych</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozwiązywanie zadań wymagających liczenia w sytuacjach zabawowych i życiowych ● Układa zadania do obrazków ● Symuluje rozwiązywanie zadań ułożonych do obrazków na kasztanach, patyczkach innych liczmanach ● Układa i rozwiązuje zadania z treścią bez obrazków ● Koduje i dekoduje czynności matematyczne używając liczb i znaków: +, -, =, <, >
<p>9. Rozwijanie umiejętności mierzenia ilości płynu oraz uświadomienia sobie stałej ilości płynu</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega zmiany towarzyszące przelewaniu wody: dolewam jest więcej, odlewam jest mniej ● Mierzy ilość płynu posługując się miarką np. kubkiem

<p>10. Kształcenie umiejętności ważenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wyciąga wnioski z obserwacji zachowania się wody w zamkniętych butelkach po zmianie ich położenia ● Wyciąga wnioski eksperymentując z przelewaniem wody butelkami litrowymi i półlitrowymi oraz o innej pojemności <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Konstruuje wagę z patyka, sznurka i torebek foliowych ● Waży zabawki klockami stwierdzając ile klocków waży zabawka ● Porównuje w trakcie ważenia ciężar dwóch przedmiotów stwierdzając: to waży tyle i jest lżejsze, to waży tyle i jest cięższe ● Stosuje formuły, które stosuje się podczas ważenia: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzić czy szalki są puste – do jednej włożyć to, co chce się zważyć – do drugiej wkładać odważniki (klocki, kasztany ...) – dążyć do zrównoważenia ciężaru – stwierdzić ile waży przedmiot ● Umie oddzielić cechę ciężaru od np. wielkości ważonego przedmiotu ● Uczestniczy w wycieczce do sklepu poznając różne rodzaje wag i różne sposoby pakowania towaru ● Uczestniczy w zabawie w ważenie próbując posługiwać się prawdziwymi odważnikami i różnorodnie pakowanymi przedmiotami
---	---

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 14.

Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- *potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki; narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;*
- *potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;*
- *układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;*
- *dysponuje sprawnością rąk oraz współpracą rąk i oka potrzebna do rysowania, wycinania i nauki pisania;*
- *interesuje się czytaniem i pisanem; jest gotowe do nauki czytania i pisania;*
- *słucha np. opowiadań i baśni, rozmawia o nich; interesuje się książkami;*
- *rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli.*

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 14.	
Przygotowuję się do czytania i pisania	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
1. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do płynnego czytania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dokonuje analizy i syntezy słuchowej wyrazów, określając jaką głoskę słyszy w nagłosie, śródgłosie, wygłosie ● Rozpoznaje obrazy liter: drukowana mała i wielka litera, pisana mała i wielka litera ● Dokonuje analizy i syntezy wzrokowej wyrazu ● Układa z rozsypanki literowej wyrazy ● Układa z rozsypanki wyrazowej zdania ● Czyta wyrazy i krótkie zdania ● Czyta krótkie teksty ● Czyta płynnie teksty
2. Pomaganie dzieciom w przygotowaniu się do pisania	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rysuje po śladzie znaki literopodobne ● Rysuje szlaczki z kształtami liter według wzoru ● Pisze litery po śladzie ● Pisze litery ● Pisze sylaby z zachowaniem poprawnego łączenia liter po śladzie ● Pisze sylaby z zachowaniem poprawnego łączenia liter według wzoru ● Pisze wyrazy z zachowaniem poprawnego łączenia liter po śladzie ● Pisze wyrazy z zachowaniem poprawnego łączenia liter według wzoru ● Pisze krótkie zdania
3. Budzenie zainteresowania czytaniem i pisaniem warunkującym możliwość poznania ciekawych książek, w tym utworów literatury dziecięcej	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● „Pisze” listy i krótkie historyjki stosując symboliczne obrazki, znaki oraz wyrazy i odczytuje takie listy otrzymane od innych dzieci ● Wykonuje książeczki „obrazkowo – wyrazowe” czytając je ● Czyta proste teksty w książeczkach z biblioteczki grupowej ● Przepisuje wyraz i krótkie teksty np. tytuły z książeczek ● Uczestniczy w wycieczce do biblioteki korzystając z księgozbioru ● Wykonuje samodzielnie książeczki z obrazkami i prostym tekstem ● Prezentuje własne książeczki na forum grupy ● Czyta dzieciom bajki, wiersze

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego:

Obszar 15.

Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- wymienia imiona i nazwiska osób bliskich;
- wie, gdzie te osoby pracują, czym się zajmują;
- zna nazwę miejscowości, w której mieszka; zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby (np. policjanta, strażaka);
- wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa;
- nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej;
- wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć.

Program „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Blok 15.	
Kocham swoją rodzinę, miejscowość, mój kraj	
Cele ogólne	Cele szczegółowe (umiejętności dzieci)
<p>1. Motywowanie do uczestniczenia w życiu rodziny</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Opowiada o członkach swojej najbliższej i dalszej rodziny: mama, tata, siostra, brat, babcia, dziadek, ciocia, wujek ● Podaje pełny adres zamieszkania ● Wykonuje samodzielnie drobne upominki dla najbliższych z okazji różnorodnych świąt ● Opowiada o rodzinnych tradycjach związanych z obchodami świąt, uroczystości ● Opowiada o wydarzeniach rodzinnych ● Wypowiada się szczegółowo na temat pracy rodziców, próbując pokazać ją za pomocą ruchu ● Uczestniczy we wspólnych przedszkolnych zajęciach edukacyjnych z najbliższymi pełniąc rolę gospodarza ● Pełni rolę gospodarza podczas różnorodnych uroczystości przedszkolnych z udziałem rodziny
<p>2. Kształtowanie postawy patriotycznej w kontekście tożsamości narodowej oraz równości wszystkich ludzi bez względu na narodowość, kolor skóry, płeć</p>	<p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Określa charakterystyczne cechy krajobrazu swojego regionu ● Określa charakterystyczne cechy krajobrazu różnych regionów Polski (góry, niziny, wyżyny, pojezierza, wybrzeże) ● Wskazuje na mapie swoje miasto i rzekę nad którą leży oraz większe miasta regionu ● Tworzy prace plastyczne inspirowane pięknem krajobrazów Polski ● Tworzy obrazy rysując i malując z natury w trakcie wycieczek przyrodniczych po własnym regionie ● Śpiewa fragment hymnu narodowego Polski zachowując odpowiednią postawę ● Uczestniczy w zabawach dziecięcych charakterystycznych dla innych państw Unii Europejskiej ● Akceptuje w grupie dzieci innej narodowości inicjując wspólne zabawy ● Rozróżnia flagi wybranych państw Unii Europejskiej ● Wskazuje na mapie niektóre kraje Unii Europejskiej

Diagnoza przedszkolna, czyli jak badać, aby wyniki były prawdziwe?

Prowadząc diagnozę przedszkolną, w szczególności diagnozę gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole najlepiej wykorzystać wyniki obserwacji prowadzonej w naturalnych przedszkolnych warunkach podczas swobodnej działalności, zabawy dziecka, w czasie zajęć. Obserwacja bowiem jest doskonałą metodą poznawania dzieci. Wyniki obserwacji można notować w zeszytach obserwacji, arkuszu obserwacji. Doskonałym narzędziem badawczym są wszelkie wytwory dziecięce (rysunki, prace, konstrukcje ...) Wszystko jednak zależy od obserwatora, którego winna cechować rzetelność, spostrzegawczość i obiektywizm. Obserwowane dziecko nie powinno wiedzieć, że jego zachowanie jest przedmiotem badań, gdyż wtedy mogłoby zachowywać się nienaturalnie. Następnie dobrze jest przygotować kilka, sprawdzających umiejętności dziecka, zajęć w taki sposób, aby zajęcia szczególnie zaciękały dzieci, ale równocześnie nie zakłócały rytmu dnia codziennego, w którym dzieci czują się swobodnie i bezpiecznie. Do diagnozy najlepiej wykorzystać naturalne, ulubione i bliskie dziecku przedmioty np. zabawki, liczniki, układanki, gry, książeczki, różnorodne przybory gimnastyczne.

Prowadząc diagnozę należy spełnić kilka prostych warunków:

- stworzyć serdeczną, naturalną atmosferę, taką jak zawsze podczas normalnych, codziennych zajęć z dziećmi w przedszkolu;
- kierować się zasadą stopniowania trudności i zawsze zaczynać od najłatwiejszej odmiany zadania (forma rozgrzewki);
- prowadzić zadania w formie dobrej zabawy tak aby dziecko nie odczuwało stresu, takiego jak np. przy zdawaniu egzaminu;
- przygotować interesujące dla dzieci zajęcia, motywując je w ten sposób do podejmowania zadań;
- formułować krótkie, proste polecenia tak, aby dziecko mogło wywiązać się z jego wykonania.

A wszystko po to, aby nie zrazić dziecka, aby nie odczuwało ciężaru prowadzonego „sprawdzianu”. Wtedy jest szansa na to, że wyniki będą prawdziwe.

Niezwykle ważne jest diagnozowanie dziecka pięcioletniego, sześciolatniego, czyli dziecka, które niebawem podejmie naukę w szkole. Jak to można zrobić?

Na początek zdefiniujmy pojęcie gotowości i dojrzałości dziecka do rozpoczęcia nauki w szkole.

Gotowość szkolna to osiągnięcie takiego poziomu rozwoju psychofizycznego, który umożliwia dziecku przystosowanie się do nauki w szkole.

Dojrzałość szkolna to osiągnięcie takiego poziomu rozwoju, który umożliwi dziecku naukę czytania, pisania, liczenia, zgodne współżycie i współdziałanie w grupie rówieśniczej oraz dostosowanie się do wymagań szkolnych.

Wymagania, które stawiane są dziecku mającemu podjąć naukę szkolną dotyczą przede wszystkim rozwoju fizyczno-ruchowego, poznawczego, emocjonalnego, społecznego, mowy oraz przygotowania do nauki czytania, liczenia, pisania.

Poniżej proponowany **arkusz oraz sposób realizacji zadań** z arkusza jest opracowany zgodnie z niniejszym programem zgodnie z zasadą spójności. **Diagnoza jest ułatwiona, gdyż już w trakcie codziennych zajęć prowadzonych zgodnie z programem możemy zaobserwować w jakim stopniu dzieci osiągają umiejętności ujęte w arkuszu.** Arkusz ewaluacyjny umiejętności dzieci (opisany na str. 113 i 114), który też pełni rolę arkusza obserwacji danego okresu działań z dzieckiem np. miesiąca (zgodnie z okresowym np. miesięcznym planem pracy nauczyciela) **stanowi również źródło wiedzy o każdym dziecku, o jego postępach i rozwoju.**

PRZYKŁADOWY ARKUSZ DIAGNOSTYCZNY

„Od pięciolatka do sześciolatka”

Imię i nazwisko dziecka:

Wiek dziecka:

Data urodzenia:

Data przeprowadzenia diagnozy:

Istotne dane o stanie zdrowia dziecka:

Frekwencja dziecka w przedszkolu:

LEGENDA:

A: dziecko opanowało umiejętność powyżej poziomu wieku

B: dziecko opanowało umiejętność na poziomie wieku

C: dziecko opanowało umiejętność poniżej poziomu wieku

D: dziecko nie opanowało umiejętności

Lp	Badana umiejętność Dziecko:	Stopień opanowania umiejętności			
		A	B	C	D
I. Rozwój fizyczno–ruchowy					
1.	Chętnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych i zabawach ruchowych kształtujących postawę				
2.	Biega w różnych kierunkach bez potrażeń, omijając przeszkody				
3.	Wykonuje podskoki obunóż i na jednej nodze				
4.	Wykonuje „pajacyka”				
5.	Chwyta i odrzuca piłkę				
6.	Rzuca piłkę do celu				

7.	Toczy piłkę przed sobą jedną i dwiema rękami				
8.	Wchodzi na ławeczkę, przechodzi po niej i zeskakuje z niej na ugięte nogi				
9.	Porusza się prawidłowo na czworakach w grupie omijając inne dzieci				
II. Rozwój mowy					
1.	Wymawia poprawnie głoski w tym głoski sz, ż, dż, cz, r				
2.	Poprawnie formułuje zdanie, dokonuje autokorekty				
3.	Wypowiada się na temat obrazka formułując kilka zdań				
4.	Zachowuje kolejność zdarzeń podczas wypowiedzi				
5.	Wyjaśnia znaczenie wybranych słów				
III. Rozwój poznawczy					
1.	Spostrzega różnice w dwóch pozornie identycznych obrazkach				
2.	Rozumie podstawowe pojęcia abstrakcyjne np. kształt, kierunek				
3.	Rozumie znaczenie prostych symboli, znaków				
4.	Rozumie pytania i polecenia				
5.	Formułuje wnioski dotyczące obserwowanych zdarzeń, zjawisk				
6.	Recytuje krótkie wiersze, wyliczanki				
7.	Wykazuje się ogólną wiedzą w tym podaje swój adres zamieszkania				
8.	Jest aktywne poznawczo: zadaje pytania, oczekuje odpowiedzi				
9.	Podjekuje próbę wyjaśniania obserwowanych zjawisk				
10.	Chętnie uczestniczy w grach i zabawach, szczególnie liczbowych				

IV. Rozwój emocjonalno–społeczny					
1.	Wyraża swoje emocje werbalnie i niewerbalnie				
2.	Nazywa emocje w szczególności: radość, smutek, złość, zadowolenie, zdziwienie				
3.	Stara się panować nad swoimi emocjami				
4.	Potrafi przedstawić się na forum grupy				
5.	Określa swoje upodobania, zainteresowania, życzenia, marzenia				
6.	Przedstawia swoje pomysły i słucha pomysłów innych osób				
7.	Przestrzega zasad zgodnego współdziałania i reguł przyjętych w grupie, ujętych w kodeksie przedszkolaka				
8.	Wyraża swoje zdanie np. nie podoba mi się ..., nie lubię kiedy ...				
9.	Współdziała z innymi dziećmi				
10.	Potrafi zwrócić się o pomoc do innego pracownika przedszkola				
V. Przygotowanie do nauki czytania					
1.	Dostrzega zmiany w układzie przedmiotów, układa zabawki według wzoru				
2.	Dobiera przedmioty i obrazki do pary				
3.	Odszukuje wskazane przedmioty na obrazku				
4.	Układa zabawki według wzoru				
5.	Wyodrębnia głoski w słowach				
6.	Dzieli wyrazy na sylaby wypowiadając i klaszcząc rytmicznie				
7.	Dzieli zdanie na wyrazy				
8.	Rytmizuje krótkie zdania naśladując nauczyciela				

9.	Wyszukuje określone litery w tekście				
10.	Czyta globalnie wyrazy				
VI. Przygotowanie do nauki pisania					
1.	Wykonuje ruchy naprzemiennie				
2.	Lepi ludzika z plasteliny				
3.	Prawidłowo trzyma ołówek				
4.	Rysuje po śladach				
5.	Łączy linią punkty				
6.	Rysuje na kartce wg poleceń nauczyciela				
7.	Odwzorowuje w liniach znaki literopodobne				
VII. Przygotowanie do nauki liczenia					
1.	Układa przedmioty w szeregi lub rzędy, liczy w możliwie szerokim zakresie nazywając liczebniki				
2.	Rozróżnia błędne liczenie od poprawnego				
3.	Próbuje nazwać liczbę np. jest pięć lalek				
4.	Wskazuje na palcach liczbę policzonych przedmiotów				
5.	Z pomocą nauczyciela ustala wynik dodawania i odejmowania licząc przedmioty w sytuacjach zabawowych				
6.	Ustalając równoliczność zbiorów choć oceniając „na oko” może wydawać się, że zbiory nie są równoliczne				
7.	Tworzy zbiory przedmiotów				
8.	Posługuje się liczebnikami porządkowymi				

PRZYKŁADOWE ZADANIA I SYTUACJE EDUKACYJNE, CZYLI JAK BEZSTRESOWO
DIAGNOZOWAĆ

I. Rozwój fizyczno–ruchowy					
1.	Chętnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych i zabawach ruchowych				
2.	Biega w różnych kierunkach bez potrażeń, omijając przeszkody				
3.	Wykonuje podskoki obunóż i na jednej nodze				
4.	Wykonuje „pajacyka”				
5.	Chwyta i odrzuca piłkę				
6.	Toczy piłkę przed sobą jedną i dwiema rękami				
7.	Rzuca piłkę do celu				
8.	Wchodzi na ławeczkę, przechodzi po niej i zeskakuje z niej na ugięte nogi				
9.	Porusza się prawidłowo na czworakach w grupie omijając inne dzieci				

Sytuacja edukacyjna: „Sen Pajacyka Jasia”

Pomoc: piłki, kosze lub pojemniki, trzy ławeczki, maskotka – Pajacyk, różdżka czarodziejska.

Ad. 1., Ad. 2.

Dzieci zgromadzone przed nauczycielką. Zaczyna zajęcia wskazując na śpiącego Pajacyka:

Pajacyk Jasio śpi i o czymś pięknym śni. Ciekawe o czym? Ja wiem a ty chcesz wiedzieć też? To stań w szeregu, przygotuj się do biegu.

Dzieci stają w szeregu, następnie nauczycielka tłumaczy:

Jasio śni o tym, że wszystkie dzieci na chwilę zamieniają się w super doskonałe kolorowe samochody, które szybko jeżdżą w różnych kierunkach po kolorowych niewidzialnych drogach, ale to doskonałe samochody, bo nigdy się nie zderzają, lecz zawsze omijają.

Czary mary, nie do wiary, abrakadabra plim plam plum, już samochodów cały tłum. Już jadą już się mijają i nigdy się nie zderzają.

Dzieci naśladować samochody poruszają się w różnych kierunkach bez potrażeń, a my prowadzimy **obserwację**. Zabawa w samochody to jedna z najbardziej ulubionych zabaw obecnych czasów, zarówno przez chłopców jak i przez dziewczynki

Ad. 3.

Na hasło „**stop**” samochody zatrzymują się. Nauczycielka kontynuuje:

Pajacyk Jasio śpi i o czymś pięknym śni. Śni mu się pajacykowa kraina, która się nie kończy i nie zaczyna. A w tej krainie Pajacyków tysiące skaczących jak wesole zające.

Nauczycielka daje polecenia i przy wesołej muzyce skaczą dzieci obunóż i na jednej nodze.

Ad. 4.

Na hasło „**stop**” zatrzymują się. Nauczycielka kontynuuje. Pokazuje ćwiczenie i mówi:

Fiki miki, fiki miki, teraz skaczą wesole Pajacyki

Ad. 5., Ad. 6., Ad. 7.

Na hasło „**stop**” dzieci zatrzymują się i siadają wokół dywanu.

Odpocznijcie chwilkę, bo Pajacyk Jasio wyśnił sobie piłkę.

Nauczycielka demonstruje ćwiczenie z dzieckiem a potem po kolei rzuca do każdego dziecka:

Rzucę ją do ciebie chwyć ją mocno w dłonie, teraz odrzuć do mnie porzucamy sobie.

Po zakończeniu tego ćwiczenia nauczycielka zwraca się do dzieci:

Piłka wszystkich już poznała teraz toczyć by się chciała.

Nauczycielka mówi i jednocześnie demonstruje wskazując dzieciom drogę, którą pokonają z piłką:

Toczę sobie piłkę o tak przed siebie stąd – dotąd i stop. A teraz jedną ręką, którą chcę toczyć piłkę, aż zmęczy się. Stop.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczycielka pokazuje duży zamknięty kosz i zwraca się do dzieci.

Pajacyk Jasio śpi i o czymś pięknym śni. Oto zaczarowany kosz a co w nim jest? Zgadnie ktoś?

Dzieci podają pomysły, a nauczycielka po wysłuchaniu pomysłów mówi:

Fiku miku o czym śniesz mój pajacyku? otwiera kosz i wysypuje mniejsze piłki.

Łapcie piłki, chwytajcie i ustawcie się w koło. Pajacykowe piłki wskoczą do kosza wesole.

Dzieci tworzą krąg, a następnie wrzucają po kolei piłki do kosza ustawionego w środku kręgu. Można wykonać np. trzy próby

Ad. 8.

Nauczycielka podnosi czarodziejską różdżkę do góry mówiąc:

Pajacyk Jasio śpi i o czymś pięknym śni. Raz, dwa, trzy na ławeczce siadaj żwawo. Dziewczynki na lewo, a chłopcy na prawo.

Dzieci siadają na przeciwległych ławeczkach ustawionych pod ścianami. Na środku dywanu stoi ławeczka. Nauczycielka tłumaczy zadanie śpiewając fragment znanej piosenki:

Pieski małe dwa chciały przejść przez rzeczkę, nie wiedziały jak, znalazły kładeczkę. To kładeczka ta. Przeszły po niej pieski dwa. O tak!

Nauczycielka demonstruje ćwiczenie. Prosi naprzemiennie chłopca i dziewczynkę do przejścia po ławeczce. Dzieci przechodzą z asekuracją i wracają na swoje miejsca.

A nauczycielka nawiązuje do ostatniego ćwiczenia czaruje różdżką.

Czary mary nie do wiary. Abrakadabra plim plam plum i już piesków cały tłum. Zaraz wyjdą na spacer, na słońeczko, na wiaterek. A to pieski wyszkolone chodzą sobie w różne strony, omijają się wspaniale, bo to pieski doskonałe.

Przy piosence „Pieski małe dwa” dzieci poruszają się na czworakach. Kiedy piosenka ucichnie wracają na swoje miejsca.

A nauczycielka kończy opowieść:

Ciii, ciii jeszcze Jasio śpi? Nie – śmieje się do dzieci wkoło, chce pobawić się wesóło.

Na zakończenie dzieci witają zaspanego Pajacyka.

Fiku miku, fiku miku, baw się z nami Pajacyku.

II. Rozwój mowy					
1.	Wymawia poprawnie głoski, w tym głoski sz, ż, dz, cz, r				
2.	Poprawnie formułuje zdanie, dokonuje autokorekty				
3.	Wypowiada się na temat obrazka formułując kilka zdań				
4.	Zachowuje kolejność zdarzeń podczas wypowiedzi				
5.	Wyjaśnia znaczenie wybranych słów				

Tę serię umiejętności można sprawdzić stopniowo podczas zajęć codziennych z dziećmi lub w zabawie indywidualnej zapraszając kolejno dzieci w formie nagrody do „obrazkowej zabawy”.

Sytuacja edukacyjna: „Obrazkowe zabawy z żabką Człapką”

Pomoce: dwie identyczne maskotki – żabki, różnorodne sylwety wycięte z kartonu (chmurki, słońce, drzewa itd.) i małe zabawki, klocki, różnorodne obrazki, książka z obrazkami o żabce Człapce.

Ad. 1.

Nauczycielka zaprasza dziecko do zabawy z żabką Człapką do kącika przyrody. Dziecko i nauczycielka mają swoją żabkę – maskotkę, z pomocą której będą „pokazywać” wierszyk. Dziecko naśladując nauczyciela powtarza i inscenizuje wierszyk. Najpierw wyraźnie mówi kolejne wersy nauczyciel, a dziecko następnie powtarza.

*Żabka Człapka drogą człapie
Człap człap człap
Gdzie ten staw
Szszyzkoda,
że taka dłuuuuga droga
Jak dż, dż, dż
Acha! dżdżownica lub stonoga*

Ad. 2.

Nauczyciel zwraca się do dziecka, aby opowiedziało o żabce Człapce, o wyglądzie, o zachowaniu. Nauczyciel dowolnie może poprowadzić rozmowę, ale jest ważne, by zadawał pytania otwarte, aby dziecko mogło wypowiadać się zdaniami, a nie jednym słowem.

Ad. 3.

Nauczyciel zaciekawia dziecko opowiadając, że w pewnym przedszkolu bajkowym dzieci dały w prezencie żabce Człapce książkę z obrazkami. A w tej książce na każdym obrazku była żabka Człapka. Nauczycielka wspólnie z dzieckiem przegląda książkę. Wybiera jeden obrazek i opowiada o nim, a następnie pyta dziecko:

A który obrazek ci się podoba? Ja opowiadałam tobie, teraz ty opowiedz o tym obrazku, który wybierzesz, a ja postucham, jak pięknie opowiadasz.

UWAGA. Do tego zadania można wykorzystać książeczkę o żabce Człapce wykonaną wcześniej przez dzieci w trakcie codziennych zajęć programowych.

Ad. 4.

Nauczycielka przykłada żabkę do ucha udając, że żabka coś jej mówi. Informuje dziecko, że żabka ma zmartwienie, bo wczoraj była w odwiedzinach u bardzo mądrej koleżanki Kumki i nie zrozumiała kilku słów. Teraz prosi o ich wyjaśnienie, bo też chce być taka mądra. Żabka pięknie prosi o pomoc w ich wyjaśnieniu dziecko.

Nauczycielka naśladując żabkę, mówi wyrazy np. ulewa, deszcz, słońce, kosmos, mądry, wesoły,

Żabka dziękuje pięknie dziecku, „podaje” łąpkę–człapkę

Ad. 5.

Nauczycielka prosi dziecko, aby opowiedziało po kolei o zabawie z żabką Człapką.

Na zakończenie żabka dziękuje dziecku za spotkanie i zaprasza kolejne dziecko.

III. Rozwój poznawczy					
1.	Spostrzega różnice w dwóch pozornie identycznych obrazkach				
2.	Rozumie podstawowe pojęcia abstrakcyjne np. kształt, kierunek				
3.	Rozumie znaczenie prostych symboli, znaków				
4.	Rozumie pytania i polecenia				
5.	Formułuje wnioski dotyczące obserwowanych zdarzeń, zjawisk				
6.	Recytuje krótkie wiersze, wyliczanki				

7.	Wykazuje się ogólną wiedzą w tym podaje swój adres zamieszkania				
8.	Jest aktywne poznawczo: zadaje pytania, oczekuje odpowiedzi				
9.	Podejmuje próbę wyjaśniania obserwowanych zjawisk				
10.	Chętnie uczestniczy w grach i zabawach, szczególnie liczbowych				

Sytuacja edukacyjna: „Dalsze zabawy z żabką Człapką”

Dalszy ciąg zadań, tym razem z udziałem wszystkich dzieci

Pomoce: po dwa pozornie identyczne obrazki z żabką Człapką dla każdego dziecka z tym, że każde dziecko ma inną parę obrazków, maskotki różnych zwierząt, przedmioty o różnych kształtach, ołówki

Ad. 1.

Nauczycielka ogłasza, że żabka Człapka przyniosła „podarunki z zagadką” dla dzieci. Rozdaje dzieciom kolorowe koperty z dwoma pozornie identycznymi obrazkami o żabce Człapce. Dzieci oglądają obrazki. Nauczycielka zwraca się do dzieci:

Pewnie zapytacie, gdzie zagadka? powiem wam w sekrecie, że te obrazki wcale nie są takie same. Trochę się różnią. Zaznaczcie krzyżykiem te miejsca które nie są takie same.

Po zakończeniu nauczycielka i żabka chwali dzieci.

Ad. 2., 3., 4.

Żabka Człapka zaprasza do dalszej zabawy, pokazując na kartonikach symbole nawiązujące do kolejnych zadań np. piktogram symbolizujący sposób ustawienia się dzieci, symbol określający zabawę ruchową, znak mówiący o tym, że dzieci teraz muszą uważnie słuchać polecenia itd.

UWAGA. Tu można wykorzystać różne umowne znaki, symbole wprowadzane w trakcie wcześniejszych codziennych działań programowych.



Nauczycielka rozkłada w różnych miejscach sali maskotki, klocki z mozaiki geometrycznej, klocki, różne przedmioty i prosi aby kolejne grupy dzieci np. maszerowały w kierunku misia, biegły w kierunku, żabki itd. A następnie prosi kolejne dzieci aby poszukały i przyniosły przedmiot w kształcie, koła, trójkąta ...

Ad. 6., 7., 8., 9., 10.

Tu najlepiej wykorzystać wyniki z obserwacji zachowania dzieci w trakcie uroczystości i przedsięwzięć przedszkolnych, codziennych zajęć programowych.

IV. Rozwój emocjonalno–społeczny					
1.	Potrafi przedstawić się na forum grupy				
2.	Nazywa emocje w szczególności: radość, smutek, złość, zadowolenie, zdziwienie,				
3.	Wyraża swoje emocje werbalnie i niewerbalnie				
4.	Stara się panować nad swoimi emocjami				
5.	Określa swoje upodobania, zainteresowania, życzenia, marzenia				
6.	Przedstawia swoje pomysły i słucha pomysłów innych osób				
7.	Przestrzega zasad zgodnego współdziałania i reguł przyjętych w grupie ujętych w kodeksie przedszkolaka				
8.	Wyraża swoje zdanie np. nie podoba mi się ..., nie lubię kiedy ...				
9.	Współdziała z innymi dziećmi				
10.	Potrafi zwrócić się o pomoc do innego pracownika przedszkola				

Sytuacja edukacyjna: Zabawa w teatr pt. „W domu smutku i radości, uśmiechu i złości”

Pomoce: scenografia – płaski model domu z kartonu z oknami i drzwiami. Okna i drzwi można otwierać w oknach umieszczone są zdjęcia–ilustracje ludzi w różnych stanach emocjonalnych: uśmiechnięci, smutni, zdziwieni, zdenerwowani, weseli ...

Ad. 1., 2., 3.

Nauczyciel inicjuje zabawę w teatr. Wchodzi na podest – miniscenę kłania się i pięknie przedstawia podając imię i nazwisko. Następnie zaprasza wszystkich do zabawy w teatr wyjaśniając:

Oto scena a wy i ja będziemy aktorami na tej scenie oraz widzami na widowni. Oto niezwykły dom smutku i radości, uśmiechu i złości, a dlaczego zaraz się przekonacie.

Nauczycielka zaprasza kolejne dzieci–aktorów na scenę, aby tak jak ona przedstawili się (na początek zaprasza chętne dzieci aby ośmielić inne). Następnie zaprasza po dwoje dzieci–aktorów. Dzieci losowo otwierają wybrane okno, określają stan emocjonalny osoby w oknie np. jest uśmiechnięta, złości się ... Dzieci na scenie stojąc naprzeciwko siebie pokazują stan emocjonalny osoby ze zdjęcia za pomocą mimiki, ruchów, gestów. prowadzą dialog z drugim dzieckiem – aktorem z pomocą nauczyciela pytając np. „kiedy się uśmiechasz?”, „kiedy jesteś zły?”... na koniec kłaniają się i schodzą ze sceny. Widzowie biją brawo. Na zakończenie zabawy wszystkie dzieci razem na zmianę śmieją się głośno i uśmiechają.

To zajęcie należałoby powtarzać kilka razy w różnych sytuacjach w trakcie zajęć programowych, aby uzyskać obiektywne wyniki.

Ad. 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.

UWAGA. Aby ocenić stopień uzyskania odpowiedniej umiejętności najlepiej wykorzystać wyniki z obserwacji zachowania dzieci w trakcie uroczystości i przedsięwzięć przedszkolnych, codziennych zajęć programowych, wspólnych zajęć z rodzicami, wycieczek

i spacerów gdyż trudno ocenić po jednym zajęciu ukierunkowanym na dane umiejętności, czy dziecko osiągnęło zamierzone cele czy też nie.

V. Przygotowanie do nauki czytania					
1.	Dostrzega zmiany w układzie przedmiotów,				
2.	Dobiera przedmioty i obrazki do pary				
3.	Odszukuje wskazane przedmioty na obrazku				
4.	Układa zabawki według wzoru				
5.	Wyodrębnia głoski w słowach				
6.	Dzieli wyrazy na sylaby wypowiadając i klaszcząc rytmicznie				
7.	Dzieli zdanie na wyrazy				
8.	Rytmizuje krótkie zdania naśladując nauczyciela				
9.	Wyszukuje określone litery w tekście				
10.	Czyta globalnie wyrazy				

Sytuacja edukacyjna: „Wielkie zgadywanie”

Nauczycielka przynosi kilka pudełek oznaczonych literami: *a, b, c, d, e* (wielkimi i małymi, drukowanymi i pisanymi) ustawia je jedno na drugim w piramidę z zagadkami (można je postawić na mini – scenie) ogłasza dzieciom:

Oto panowie i panie ogłaszam wielkie zgadywanie. Oczywiście z nagrodami zobaczycie sami!

Wyjaśnia dzieciom, że będziemy zdejmować i otwierać pudełka zaczynając od tego, które jest na górze (tu dodatkowo można zadać pytanie „dlaczego tak właśnie będziemy zdejmować pudełka) W pudełkach ukryte są zagadki dla dzielnych przedszkolaków. Nauczycielka z pomocą dziecka otwiera pudełka pokazując zawartość i wyjaśnia kolejne zadania.

Ad. 1.

To zadanie na rozgrzewkę. W pudełku „A” (to pudełko jest podłużne) znajdują się minimum cztery przedmioty ułożone w szereg. Nauczycielka pokazuje przedmioty, dzieci je nazywają. Następnie prosi chętne dziecko, aby zajrzało do pudełka i zapamiętało położenie przedmiotów. Następnie dziecko odwraca się w stronę widowni a nauczycielka zmienia miejsce jednego przedmiotu w szeregu. Ponownie prosi, aby dziecko zajrzało do pudełka. Dziecko określa zmianę. Kłania się. Widownia nagradza brawami.

Ad. 2.

W drugim pudełku „B” są koperty a w nich po kilka obrazków (parzysta liczba). Dzieci podchodzą kolejno i losują jedną kopertę. Pasujące obrazki dobierają w pary. Następnie każde dziecko wyszukuje w sali po dwa przedmioty, które do siebie pasują – wyjaśnia dlaczego.

Ad. 3., 4.

W pudełku „C” duża ilustracja zwinięta w rulon, kilka zabawek oraz paski papieru z narysowanymi zabawkami z pudełka.

Nauczycielka rozwiesza ilustrację na tablicy i prosi chętne dzieci, aby wskazały na ilustracji wymieniony przez nią przedmiot.

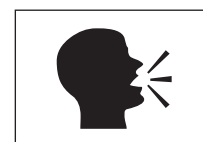
Następnie dzieci losują paski z narysowanymi zabawkami. Nauczycielka prosi kolejno chętne dzieci, aby ułożyły zabawki z pudełka tak samo jak na obrazkach – paskach.

Na zakończenie wszystkie dzieci wraz z nauczycielką śpiewają:

Braawo, braawo, bravissimo. Bravo bravissimo. Bravo bravissimo. Braawo, braawo, bravissimo!!!

Ad. 5., 6., 7., 8., 9., 10.

W pudełku „D” dzieci znajdują kartkę z symbolem:



Dzieci odczytują znaczenie symbolu: *Będziemy dużo mówić.*

Następnie dzieci losują kartki z tekstem i wyszukują i obrysowują podaną literę.

Nauczycielka z kolei zaprasza po dwoje dzieci do kącika z książkami na „zabawy ze słowami”. Tu wykonują zadanie: 5., 6., 7., 8., 10. W zadaniu 10 można wykorzystać „wyrazową książkę” złożoną z samych napisów do globalnego czytania. Dziecko wybiera strony i „czyta” globalnie wyraz.

Na zakończenie wszystkich zadań nagroda: pyszny poczęstunek np. kolorowe galaretki z owocami, owocowe lizaki.

UWAGA. W celu organizacyjnym przyda się tu pomoc drugiego nauczyciela lub rodzica.

VI. Przygotowanie do nauki pisania					
1.	Wykonuje ruchy naprzemienne				
2.	Lepi ludzika z plasteliny				
3.	Prawidłowo trzyma ołówek				
4.	Rysuje po śladach				
5.	Łączy linią punkty				
6.	Rysuje na kartce wg poleceń nauczyciela				
7.	Odwzorowuje w liniach znaki litero podobne				

Sytuacja edukacyjna: „Urodziny ludzika z plasteliny”

Pomoce: plastelina, podkładki plastikowe, kartki, kredki ołówkowe, małe kolorowe pudełka przygotowane wcześniej przez dzieci.

Ad. 1.

Nauczycielka pokazuje dzieciom książkę pt. „Plastusiowy pamiętnik” M. Konopnickiej oraz dziwne pudełko (stary piórnik) nie otwiera go. Ogłasza, że dzieci wszystkiego się zaraz dowiedzą, ale konieczna jest do tego rozgrzewka. Demonstruje ćwiczenia inicjując ruchy naprzemienne (w tle odpowiednia muzyka): naprzemienne ćwiczenia ramion, nóg, skłony z dotykiem prawą ręką lewej stopy ...

UWAGA. Gdy grupa jest liczna rozgrzewkę można prowadzić kolejno w mniejszych zespołach. Pozostałe dzieci biją brawo dzieciom ćwiczącym.

Ad. 2.

Nauczycielka zaprasza wszystkie dzieci do siebie. Dzieci siadają wygodnie w gromadce. Nauczycielka zaciekawia dzieci mówią, że o tym, co jest w dziwnym pudełku dowiedzą się z tej książki. Następnie czyta fragment „Plastusiowego pamiętnika” dotyczący tego jak pojawił się Plastuś i gdzie zamieszkał. Pokazuje dzieciom jak wyglądały kiedyś piórniki. Dzieci porównują z dzisiejszymi. Następnie nauczycielka otwiera piórnik i okazuje się, że jest pusty.

Nauczycielka wyjaśnia, że zaraz ulepi własnego Plastusia, który zamieszka w tym piórniku, a dzieci ulepią własnego. A potem:

Urządzimy urodziny dla Plastusiów z plasteliny i przygotujemy wiele niespodzianek.

Nauczycielka pokazuje, jak lepi się ludzika z plasteliny. Następnie dzieci lepią swoje ludziki i wkładają do własnych kolorowych pudełeczek. Pudełka ustawiają na podkładkach ułożonych wzdłuż brzegu dywanu. Będą przynosić Plastusiom różne urodzinowe niespodzianki.

Ad. 3., 4., 5., 6., 7.

Dzieci otrzymują kolorowe kredki ołówkowe i dwie kartki z ramkami zdobionymi znakami literopodobnymi na górze i na dole kartki.

Na jednej kartce jest prosty obrazek – szkic czarno biały. Dzieci rysują po śladzie – po liniach kredkami.

Na drugiej kartce są punkty ułożone w kształt Plastusia. Dzieci łączą punkty rysując ołówkiem. Potem kolorują Plastusia. W dalszej kolejności odwzorowują kończąc szlaczek znaków litero podobnych na dole i górze kartki (rysują w liniach). Ostatnia niespodzianka dla Plastusia to „zaczarowany obrazek”. Dzieci otrzymują kartki w kratkę. Rysują według poleceń nauczyciela:

Na górze kartki narysuj chmurki, a pod nimi słońce. Na dole kartki narysuj kwadraty i prostokąty. To będą prezenty. Wykorzystaj linie na kartce, możesz rysować po nich. W prawym dolnym rogu narysuj kwiatek. Na koniec w samym środku kartki, nad prezentami spróbuj narysować swojego PlastusiaJeśli chcesz możesz pokolorować obrazek. Jest piękny!!!

Trzy powstałe w ten sposób obrazki dzieci dają w prezencie swojemu Plastusiu.

VII. Przygotowanie do nauki liczenia					
1.	Układa przedmioty w szeregi lub rzędy, liczy w możliwie szerokim zakresie nazywając liczebniki				
2.	Rozróżnia błędne liczenie od poprawnego				
3.	Próbuje nazwać liczbę np. jest pięć lalek				
4.	Wskazuje na palcach liczbę policzonych przedmiotów				
5.	Z pomocą nauczyciela ustala wynik dodawania i odejmowania licząc przedmioty w sytuacjach zabawowych				
6.	Ustala równoliczność zbiorów choć oceniając „na oko” może wydawać się, że zbiory nie są równoliczne				
7.	Tworzy zbiory przedmiotów				
8.	Posługuje się liczebnikami porządkowymi				

Sytuacja edukacyjna: „W liczenie zabawa to świetna sprawa”

Pomoce. Różnorodne przedmioty do liczenia: korki, kasztany, kamyki, guziki, cukierki itp., talerzyki papierowe, paski z papieru lub wstążki pojemniki.

Ad. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8.

Nauczycielka zakłada z dziećmi grupowy klub „Liczydełko”. Urządzają kącik klubowy. Dzieci wraz z nauczycielką gromadzą tu w pojemnikach różne przedmioty potrzebne do liczenia. Dzieci segregują **zbiory** do odpowiednich pojemników. Każde dziecko dostaje woreczek pomieszanych przedmiotów, które następnie rozdziela: korki tu, guziki tu ...

Tworzą różne zbiory.

Nauczycielka zaprasza po dwoje, troje dzieci do kącika klubowego „Liczydełko” i wykonuje z dziećmi różne zadania:

Proponuje dzieciom, aby rozłożyły przed sobą wstążkę lub pasek papieru, a na nim ułożyły kilka korków (np. guzików). To będzie pociąg, korki to wagoniki. Dzieci liczą wagoniki wskazując na każdy (dotykają) i określają ile ich jest. A potem pokazują na palcach. Następnie nauczycielka liczy swoje wagoniki myli się specjalnie (albo zbyt szybko pokazuje przeskakując wagoniki albo np. myli liczebniki). Dzieci poprawiają błędne liczenie.

Dzieci teraz robią pociągi, ale tak, że każdy wagonik jest inny. Według poleceń nauczycielki dzieci wskazują wagoniki określając ten jest drugi, ten piąty ... odpowiadają na pytanie: a który jest szósty? Wskazują go.

Nauczycielka kładzie przed dziećmi po jednym talerzyku. Na każdy kładzie trzy cukierki. Dzieci liczą i określają liczbę cukierków. Nauczycielka mówi:

Masz trzy cukierki, daję ci jeszcze dwa. Ile masz teraz. Pokaż na palcach.

Analogicznie dzieci liczą w trakcie odejmowania przedmiotów.

Nauczycielka daje dzieciom po dwa talerzyki. Na jednym kładzie pięć małych guzików, a na drugim pięć większych klocków. Pyta dzieci, na którym talerzyku jest więcej przedmiotów. Dzieci ustalają równoliczność przeliczając elementy lub ustawiając (łącząc po jednym elemencie z każdego zbioru) w pary.

UWAGA. Tę serię umiejętności można sprawdzić stopniowo podczas zajęć codziennych z dziećmi

PODSUMOWANIE ARKUSZA DIAGNOSTYCZNEGO

Stopień opanowania przez dziecko umiejętności wpisujemy do odpowiedniej rubryki oznaczając np. „X”. Jeśli dziecko opanowało 70% umiejętności oznaczonych: **A, B** – osiągnęło gotowość szkolną w stopniu doskonałym i bardzo dobrym. Jeśli zaś dziecko opanowało 70% umiejętności oznaczonych: **B, C** oraz **C, D** osiągnęło gotowość szkolną w stopniu średnim i niskim. Z dziećmi, które osiągnęły gotowość szkolną szczególnie w stopniu niskim należy nasilić pracę według programu indywidualnego (opracowanego przez nauczyciela). Należałoby się też za zgodą rodziców skonsultować z Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną.

Co jeszcze można zrobić, aby dokładniej poznać swojego wychowanka?

Nauczyciel zgodnie z programem planuje swoją pracę, tworząc okresowe plany pracy wychowawczo–dydaktyczno–opiekuńcze (np. miesięczne plany pracy). Układ treści w planie jest spójny z programem i zawiera cele ogólne, cele operacyjne i tematykę tak jak w programie „Od przedszkolaka do pierwszaka”. Wspominałam, że taki układ treści ułatwia diagnozowanie dzieci – ich zachowanie i osiąganie umiejętności. Diagnoza powinna być przeprowadzana najlepiej trzy razy: „na wejściu, w trakcie, na wyjściu”, czyli dostosowując do roku szkolnego: wstępna – w październiku, śródroczna – w styczniu, końcowa – maj, czerwiec. Nauczyciel prowadząc codzienną obserwację dziecka, czy to spontaniczną czy planowaną nieustannie, monitoruje rozwój swoich wychowanków. W trakcie codziennych zajęć programowych, podczas zabawy, podczas uroczystości i różnorodnych przedsięwzięć, analizy wytworów dziecięcych, nauczyciel ma możliwość dostrzegania postępów wychowanków, ich potrzeb, zainteresowań lub trudności.

Wyniki swoich obserwacji odnotowuje np. w zeszycie obserwacji, arkuszu obserwacji czy nawet bezpośrednio w okresowym planie pracy w rubryce: „UWAGI” (*Schemat okresowego planu pracy pokazany poniżej: RYSUNEK NR 1*) a po zakończeniu np. miesiąca odnotowuje – zestawia wyniki obserwacji w arkuszu ewaluacyjnym (*pokazany poniżej RYSUNEK NR 2*) ten arkusz doskonale pełni rolę arkusza obserwacyjnego na dany planowany okres, służy do monitorowania osiągnięć wychowanków. Zaletą jego jest to, że obserwacja prowadzona jest stopniowo i systematycznie oraz podsumowuje zaplanowany przez nauczyciela okres pracy z dzieckiem. Ukierunkowuje nauczyciela w dalszym planowaniu pracy służącej wszechstronnemu rozwojowi wszystkich wychowanków z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb, **Nauczyciel ma czytelny obraz rozwoju grupy**. I na tej podstawie dokładniej patrząc na potrzeby wychowanków planuje swoją pracę na przyszły miesiąc (okres). **Uwzględnia w planie, oprócz nowych, te umiejętności z opanowaniem których dzieci mają trudności**. Taki sposób sprawdzania rozwoju dziecka jest systematyczny, bardziej dokładny gdyż oparty jest na ciągłej obserwacji (w różnych formach) i prowadzony w krótkich odstępach czasowych. Ma jeszcze jedną zaletę – jest bezstresowy dla dziecka. Nauczyciel zaś ma możliwość natychmiastowej pomocy dziecku dostosowanej do indywidualnych potrzeb i mającej pomóc w osiągnięciu gotowości szkolnej.

RYSUNEK NR 1

PLAN PRACY WYCHOWAWCZO–DYDAKTYCZNO–OPIEKUŃCZEJ

GRUPA 3-4latki

MIESIĄC październik

Lp	Blok tematyczny	Cele ogólne	Cele operacyjne	Kategoria celu	Poziom	UWAGI
1	2	3	4	5	6	7
1.	Blok 2. Jestem samodzielny, dbam o higienę, ład i porządek	Wyrabianie dbałości o ład i porządek	Dziecko: <ul style="list-style-type: none"> ● Rozpoznaje swój znaczek indywidualny ● Odkłada do swojej półki rzeczy osobiste ● Wieszka własny ręcznik na swój wieszak ● Odkłada zabawki i rzeczy na swoje miejsce po zakończeniu zabawy 	B C C C	P P P P	

RYSUNEK NR 2 (arkusz ewaluacyjny)

ZESTAWIENIE WYNIKÓW EWALUACJI OSIĄGNIĘTYCH PRZEZ DZIECI UMIEJĘTNOŚCI
(zgodnie z okresowym planem pracy wychowawczo–dydaktyczno–opiekuńczej)

GRUPA

MIESIĄC

Lp.	UMIEJĘTNOŚCI														Razem liczba opanowanych umiejętności				
	Nazwisko Imię																		
1	2	3													4				
1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
7.																			
8.																			
9.																			
10.																			
11.																			
12.																			
13.																			
14.																			
15.																			
16.																			
17.																			
18.																			
19.																			
20.																			
21.																			
22.																			
23.																			
24.																			
25.																			
Liczba dzieci posiadających daną umiejętność																			

W okresowym planie pracy (RYSUNEK NR 1):

- W kolumnie drugiej (2) wpisujemy tematykę – prosto z programu: dany blok tematyczny.
- W kolumnie trzeciej (3) wpisujemy cele ogólne – prosto z programu. Cele ogólne określają strategię działań nauczyciela, to, co będzie przedmiotem jego działań z dzieckiem.
- W kolumnie czwartej (4) wpisujemy oczekiwane rezultaty (umiejętności) – cele operacyjne, czyli to, co dziecko ma osiągnąć, zdobyć, czego się nauczyć. Cele operacyjne wpisujemy również prosto z programu. Jednak w niektórych wypadkach można, a nawet trzeba je uszczegółowić np. gdy chcemy nauczyć dzieci piosenki. Wtedy należy podać konkretną piosenkę: tytuł muz. sł.
- W kolumnie piątej (5) wpisujemy kategorię celu np. A, B (gdy określamy umiejętności „wiedzowe”) C lub ewentualnie D gdy określamy umiejętności praktyczne i postawy. To daje nam możliwość oceny, czy nie koncentrujemy się wyłącznie na teorii, scholastycznym podejściu i czy wprowadzamy umiejętności przydatne w życiu, te które winny dominować w pracy z dziećmi. Oznacza to, że tych z kategorii „C” powinno być najwięcej
- W kolumnie szóstej (6) określamy poziom wprowadzanych umiejętności, określając czy jest to umiejętność podstawowa (P) czy też ponadpodstawowa (PP)
- W kolumnie siódmej (7) wpisujemy np. ciekawe formy pracy albo zaznaczamy, z osiągnięciem której umiejętności dzieci miały problemy, czy też inne ważne uwagi związane z realizacją planu.

Uwagi dotyczące trudności w osiągnięciu danej umiejętności są przydatne do planowania pracy na kolejny miesiąc. **W kolejnym planie jeszcze raz uwzględniamy nie osiągnięte umiejętności.**

W arkuszu ewaluacyjnym (RYSUNEK NR 2):

- W rubryce drugiej (2) wpisujemy imiona i nazwiska wszystkich dzieci z grupy
- W rubryce trzeciej (3) wpisujemy wszystkie umiejętności (można oznaczyć je cyframi i tak wpisać do arkusza), które zaplanowaliśmy na dany okres np. miesiąc
- W rubryce czwartej (4) wpisujemy liczbę opanowanych przez dane dziecko umiejętności (wynik można zapisać w %)
- W ostatnim wierszu wpisujemy w kolejnych kolumnach liczbę dzieci (z całej grupy) które opanowały daną umiejętność (można wyrazić to w %)

W ten sposób powstaje obraz stopnia realizacji planu pracy, w tym stopień realizacji umiejętności przez dzieci: każde dziecko oraz ogólnie przez grupę.

„Młodsza i starsza”, czyli jak można prowadzić zajęcia w grupie różnowiekowej

Niniejszy program ułatwia organizowanie zajęć w grupach różnowiekowych. Pomocny jest bowiem układ treści z podziałem na trzy przedziały wiekowe i dodatkowo treści rozszerzające, a w nich cele (przewidywane umiejętności dzieci) ułożone zgodnie z zasadą stopniowania trudności. Nauczyciel może elastycznie poruszać się między przedziałami uwzględniając nie tylko wiek dziecka, ale przede wszystkim jego możliwości, jego dotychczasowe umiejętności. To priorytet w celowym planowaniu zajęć z wychowankami w grupach zarówno jednowiekowych i różnowiekowych. Nauczyciel uwzględniając możliwości swoich podopiecznych może tak dobierać cele do realizacji, aby wszystkie dzieci i starsze i młodsze mogły wykorzystać optymalnie swój potencjał.

Prowadząc zajęcia w grupach mieszanych należy zawsze pamiętać o ważnej zasadzie, że: **„Nieważny jest wiek dziecka, ale ważny jest poziom jego rozwoju”**. Należy więc dostosować metody pracy i stawiać zadania dzieciom zgodnie z ich wiekiem, ale i z ich możliwościami. Wspólne zajęcia dzieci młodszych ze starszymi przynoszą niewątpliwie dużo korzyści. Uczą zaradności, życzliwości, opiekuńczości. Pozwalają dzieciom lepiej się poznać. Stymulują rozwój. Wymagają jednak świetnego przygotowania od nauczyciela, który musi posiadać fachową wiedzę teoretyczną i praktyczną. Musi umieć planować swoją pracę pedagogiczną pracując z programem wychowania przedszkolnego. Nauczyciela winna cechować niezwykła wrażliwość i empatia oraz umiejętność łatwego przechodzenia w dziecięcy świat.

Poniżej przykład sprawdzonego zajęcia z praktyki z grupami różnowiekowymi – dziećmi pięcio– sześciolletnimi a także trzy– cztero– pięcioletnimi. Jest to zajęcie wprowadzające dzieci w świat poezji. Jest to również propozycja zastosowania metody przekładu intersemiotycznego.

W trakcie opisu zajęcia używam słów: *dzieci starsze wykonują to ... Dzieci młodsze robią to ...* **jednak należy pamiętać o możliwościach i potrzebach, umiejętnościach wychowanków. Równie dobrze dzieci młodsze mogą wykonywać to co starsze i odwrotnie.**

Dziecko w wieku przedszkolnym dysponuje ogromnym potencjałem, który umożliwia mu pełne działanie i odkrywanie świata. Uaktywniając wszystkie zmysły potrafi z niezwykłą łatwością przenosić się ze świata rzeczywistego w świat fantazji i z powrotem. Przy tym wykazuje ogromną pomysłowość. Dziecko obdarzone otwartością, spontanicznością, naturalnością, niezwykłą ekspresją jest zawsze chętne do zabawy. Zabawa jest przecież najbardziej naturalną i priorytetową formą działania kilkulatek. Wspaniale można ją więc wykorzystać do wprowadzenia dziecka w świat poezji i sprawić by dziecko pokochało poezję i aby poezja oddziaływała na nie dobroczynnie. W zabawie z utworem literackim doskonale sprawdza się **metoda przekładu intersemiotycznego**, która polega na przekładaniu jednych znaków na drugie i preferuje aktywność dziecka.

W spotkaniach najmłodszych odbiorców z poezją należy uwzględnić kilka wskazówek:

- dostosować formy pracy z tekstem do poziomu recepcji małego dziecka
- każde spotkanie z poezją winna rozpocząć sytuacja przedreceptyjna, która wycisza organizm, skupia uwagę nim jeszcze zostanie wygłoszony wiersz
- organizować atrakcyjne, angażujące wiele zmysłów spotkania dziecka z poezją, by umożliwić mu przekład intersemiotyczny na najbardziej ulubione formy ekspresji

- spotkanie musi nieść ze sobą pozytywne emocje, umożliwiające dziecku uwolnienie się od napięć
- **nie należy poprzedzać działań dziecka analizą i omówieniem tekstu.** Opracowanie bowiem utworu literackiego przebiega tu według modelu:

wiersz → emocja → ekspresja → wytwór lub konstrukt

(ruchowy, plastyczny, dramowy, logorytmiczny)

Dopiero zamknięta forma ekspresji powinna być podstawą do omawiania, bo tylko wówczas przedstawiona formuła zajęć spełniać będzie równocześnie zadania diagnozujące i terapeutyczne.

UWAGA. Opisana forma pracy z tekstem jest jedną z wielu równoprawnych form. Nie należy więc jej nadużywać i traktować jako wyłącznego modelu opracowania utworu

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Temat: Lubię słuchać wierszy, czyli jak poznaję świat poezji.

1. Wstęp. Powitanie. Dzieci siedzą w kręgu w parach naprzeciwko siebie lub w trójkach w małych kółkach – dzieci młodsze ze starszymi. Trzymają się za ręce. Witają się różnymi częściami ciała: nosek do noska, podanie ręki, czoło do czoła ...Dziecko starsze pomaga młodszemu.
2. Sytuacja przed recepcyjną. Dzieci siedzą w kręgu.
 - pokazywanie mimiką i gestem różnych stanów np. jesteś, niewyspany, jesteś radosny, jesteś zamyślony
 - „budzimy się i zasypiamy, jedziemy i zatrzymujemy się” przedstawianie ruchem przy dźwiękach z różnych instrumentów muzycznych.

Dzieci młodsze naśladowują dzieci starsze. Dzieci starsze pomagają młodszemu, udzielają wskazówek.

3. Wyrazista recytacja utworu: *Królowna* (Ewa Szelburg-Zarembina) przez nauczyciela. W tle muzyka.

*Obudziła się królowna smutna,
obudziła się królowna niewyspana
z samego rana.
... Płakała... płakała...
i ubierać się w koronę nie chciała
Poszła na wieżę, na wysoką,
w dal spogląda...
Stoją cicho dworzanie,
i patrzą, czego zażąda!
Zeszła z wieży na dziedziniec. A bardzo blada.
Rozkazała stangretowi:
Niechaj konie zakłada
do złocistej karety.
O rety!*

*I usiadła sama jedna w karecie.
I obwozić się kazała po świecie.
Jadą, jadą
dzień cały
rok,
dwieście, aż przywieźli ją, gdzie trzeba,
nareszcie.*

Wszedł rycerz naprzeciw królowi:

— Do mnie jedziesz? Najmilsza!

— A pewnie!

Stangret konie wypręga z karety,

rycerz wierność przysięga królowi.

O rety!

4. Improwizacja ruchowa – przełożenie słowa na gest, zgodnie z indywidualnym przeżyciem ćwiczącego. Nauczycielka ponownie czyta utwór (w tle ta sama muzyka, wyrazista, dostosowana do utworu) dzieci słuchają i jednocześnie obrazują treść gestem, ruchem według własnego pomysłu. Dzieci młodsze naśladowują swoich starszych kolegów
5. Wytworzenie ruchów pojedynczych, fragmentarycznych propozycji. Nauczycielka czyta tekst krótkimi komponującymi się w całość fragmentami np. („Obudziła się królowa smutna...”). Dzieci podają propozycje gestów, ruchów przedstawiających dany fragment. Grupa wybiera jedną spośród propozycji. Pozostali ćwiczący w tym dzieci młodsze uczą się zgłaszanych i prezentowanych gestów. W miarę potrzeby nauczycielka powtarza niektóre części tekstu.
6. Kompozycja całości obrazu ruchowego i rozmieszczenie ćwiczących w przestrzeni. Nauczycielka recytuje utwór (w tle ten sam utwór muzyczny) a dzieci przedstawiają go ustalonymi i zaakceptowanymi wcześniej ruchami, gestem, scenkami ruchowymi. Wykorzystanie piktogramów – schematycznych rysunków, które np. na pewno pomogą dzieciom, w szczególności wzrokowcom. Dzieci młodsze znajdują się pod opieką dzieci starszych. Naśladowują swoich starszych kolegów, którzy czują się bardzo potrzebni i ważni gdyż pomagają i uczą swoich młodszych kolegów. Młodszym zaś wszystko się udaje i są dumne, że potrafią zrobić to co starsi.

Dzieci ustaliły takie oto gesty i ruchy oraz wspólnie z nauczycielką skomponowały całość obrazu ruchowego:

Obudziła się królowa smutna,
obudziła się królowa niewyspana
z samego rana.

... Płakała... płakała... i ubierać się w koronę nie
chciała

Poszła na wieżę, na wysoką,
w dal spogląda...

Stoją cicho dworzanie,
zważają, czego zażąda!

Zeszła z wieży na dziedziniec.
A bardzo blada.

Rozkazała stangretowi:
Niechaj konie zakłada
do złocistej karety.
O rety!

Dzieci pokazują przebudzenie
(przeciągają się) robią smutne miny.

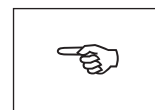
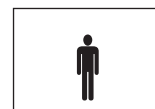
Pokazują palcami płynące z oczu łzy.
Kręcą głową przecząco.

Maszerują w miejscu, pokazując
jednocześnie dłońmi „wchodzenie”
po schodach.

Dzieci stoją ze spuszczoneymi
głowami.

Maszerują w miejscu, pokazując
jednocześnie dłońmi „schodzenie”
ze schodów.

Wskazują zdecydowanie
„rozkazująco” wyprostowaną ręką do
środkła kręgu.



*I usiadła sama jedna w karecie.
I obwozić się kazała po świecie.
Jadą, jadą
dzień cały
rok,
dwieście,
aż przywieźli ją, gdzie trzeba,
nareszcie.*

*Wyszedł rycerz naprzeciw
królownie:
— Do mnie jedziesz? Najmilsza!
— A pewnie!*

Stangret konie wyprzęga z karety,

*rycerz wierność przysięga
królownie.
O rety!*

Za dziewczynką grającą królownę
ustawiają się pozostałe dzieci
(dworzanie) w tzw. „pociąg”. Orszak
maszeruje

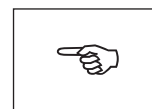


Dzieci tworzą krąg. Do środka kręgu
wchodzi królowna.



Do królowny podchodzi chłopiec
grający rycerza, skłania się królownie
i całuje „na niby” jej dłoń.
Królowna wykonuje „dyg” (delikatny
ukłon).

Wskazują zdecydowanie
„rozkazująco” wyprostowaną ręką do
środku kręgu.



Rycerz klęka na kolano dłoń kładzie
na sercu i skłania głowę.
Dzieci z dłońmi na policzkach
kiwiają głowami i rytmicznie
powtarzają: *o rety będzie ślub, o rety
będzie ślub.*

Następnie rycerz z królowną stają
w pierwszej parze, a za nimi
pozostałe dzieci (goście weselni)
wykonują krótki taniec zakończony
pięknym ukłonem.



7. Przedstawienie utworu opracowanym układem przestrzenno ruchowym wzmocnionym muzyką. Wyłączenie słowa. Które zostało w pełni przełożone na ruch i dźwięk, na swoisty „taniec – minispektakl”. Dzieci stają się aktorami. Tancerzami znajdującymi się w centrum akcji utworu poetyckiego. Wykonanie finalne. Dzieci młodsze prowadzone są i wspomagane przez dzieci starsze i nauczyciela.
8. Rozmowa z dziećmi na temat utworu. Dzielenie się wrażeniami spostrzeżeniami. Wykonanie rysunku związanego z treścią utworu. Wykorzystanie farb, kredek, kredy... Dzieci starsze rysują samodzielnie a dzieci młodsze wybierają spośród prostych ilustracji związanych z wierszem, zaproponowanych przez nauczyciela tę, która im się najbardziej podoba i kolorują grubymi kredkami świecowymi według własnego pomysłu. (w tle już znana dzieciom muzyka)
9. Ekspozycja prac. Dzieci starsze opowiadają o swoich dziełach, prezentując je dzieciom młodszym. Następnie układają prace kolejno na dywanie według wskazówek nauczyciela. Dzieci młodsze naśladowując swoich starszych kolegów układają swoje prace na dywanie. Dzieci starsze pomagają. Wszyscy podziwiają dzieła spacerując pomiędzy nimi przy muzyce. Prace następnie dzieci starsze z pomocą nauczyciela przypinają obrazki do tablicy ekspozycyjnej. Dzieci młodsze podają obrazki.
10. Zaproszenie dzieci z innych grup lub innego przedszkola, rodziców na pokaz „tańca” i do galerii pt. „Wiersz w ukryty w naszych obrazkach”.

**Wstęp teoretyczny do rozdziału „Młodszy i starszy, czyli jak prowadzić zajęcia grupach różniow-
kowych” dotyczący metody przekładu intersemiotycznego opracowano na podstawie literatury:**

K. Krasoń, *Malowniczy most do poezji*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2001.

M. Lorek, E.Rostańska, K.Krasoń: *Apli-Papli. Książka dla nauczyciela*. Wydawnictwo Maria Lorek.
Katowice 1997.

Materiały z warsztatów metodycznych prowadzonych przez dr Katarzynę Krasoń.

Szanowna Koleżanko i Kolego!

Treści programu należy interpretować i wprowadzać adekwatnie do możliwości i potrzeb dzieci, niekiedy trzeba się cofnąć, a niekiedy iść daleko do przodu. Najważniejsze jednak jest to aby dziecko czuło się w przedszkolu szczęśliwe i z radością zdobywało coraz to nowe umiejętności nie odczuwając trudu uczenia się.

Jako absolwent przedszkola dziecko będzie:

- Rozumieć świat i nagromadzone w nim wartości
- Opiekuńczy, tolerancyjny, otwarty wobec innych
- Radzić sobie i aktywnie uczestniczyć w życiu rodziny i grupy rówieśników
- Radzić sobie z trudnościami i problemami
- Przygotowany do roli ucznia
- Aktywny, kreatywny, ambitny, konsekwentny, komunikatywny
- Postrzegać siebie pozytywnie
- Wyrażać własne opinie
- Dbać o własne bezpieczeństwo i zdrowie
- Mieć świadomość własnej tożsamości

Gdyby na wielkim świecie zabrakło uśmiechu dziecka, byłoby ciemno i mroczno, ciemniej i mroczniej niż podczas nocy bezgwiazdnej, i bezksiężycowej – mimo wszelkich słońc, gwiazd i sztucznych reflektorów. Ten jeden mały uśmiech rozwidnia życie. (Julian Ejsmond)

Autorka

Informacja o autorce programu „Od przedszkolaka do pierwszaka”

Iwona Broda

Wykształcenie:

- studia wyższe na Uniwersytecie Łódzkim w zakresie wychowania przedszkolnego i studia podyplomowe na WSP w Kielcach i WSP w Częstochowie.

Praca zawodowa:

- 22 lata w zawodzie nauczyciela.
- od 2000 roku – doradca metodyczny wychowania przedszkolnego w Zawierciu
- od 2006 roku – dyrektor Przedszkola nr 1 w Zawierciu

Publikacje:

- Artykuły i materiały metodyczne, Wydawnictwo Kartex
- scenariusz zajęć, Wydawnictwo MAC Edaukacja „Bliżej przedszkola”
- artykuły i materiały metodyczne, kwartalnik „Forum nauczycieli”, RODN WOM Katowicach
- redakcja pracy zbiorowej „Przedszkolny świat”, RODN WOM Katowicach
- współautorka książki „Przedszkolaka krok do świata”, Wydawnictwo Progres w Sosnowcu
- wyróżnienie w konkursie literackim ogólnopolskim „Bajka jest dobra na wszystko”. Publikacja internetowa
- scenariusze zajęć wydane przez „Oficynę MM”, Wydawnictwo Prawnicze

Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. O systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56 poz. 458)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Dz. U. Nr 89 poz. 730)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 4, poz.17)

Literatura

1. Bogdanowicz M., *Metoda dobrego startu*, WSiP, Warszawa 1989.
2. Bogdanowicz M., Kisiel B., Przasnyska M., *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, WSiP, Warszawa 1994.
3. Dennison P. G., *Kinezylogia edukacyjna*.
4. Dorance S., *Zajęcia twórcze w przedszkolu*, tłum. Jolanta Zajac i Teresa Zielińska, „Cyklady”, Warszawa 1997.
5. Dudzińska I., Lipina S., Mystkowska H., Roszczak R., *Metodyka wychowania w przedszkolu*, WSiP Warszawa 1976.
6. *Wychowanie i nauczanie w przedszkolu*, red. I. Dudzińska, WSiP, Warszawa, 1983.
7. Dunin-Wąsowicz M., *Jak się bawić – to się bawić* [w:] „Wychowanie w Przedszkolu”, Nr 10, 1991.
8. Dyner W. J., *Zabawy tematyczne w domu i przedszkolu*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1989.
9. Frostig M., Horne D., *Wzory i obrazki. Program rozwijający percepcję wzrokową*, PTP, Warszawa 1989.
10. Frycie S., Kaniowska-Lewańska I., *Kultura literacka w przedszkolu. Antologia*, WSiP, Warszawa 1984.
11. *Grupa bawi się i pracuje*, oprac. M. Jachimska, Oficyna Wydawnicza UNUS, Wałbrzych 1994.
12. Gruszczyk-Kolczyńska E., *Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki*, WSiP, Warszawa 1994.
13. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli*, WSiP, Warszawa 1997.
14. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Metodyka i scenariusze zajęć z sześciolatkami w przedszkolu, w szkole i w placówkach integracyjnych*, WSiP, Warszawa 2000.
15. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Program dla przedszkoli, klas zero-wych i placówek integracyjnych*, WSiP, Warszawa 1999.
16. Hurlok E., *Rozwój dziecka*, PWN, Warszawa 1985.
17. Kaja B., *Metoda symboli dźwiękowych w pracy z dziećmi ryzyka dysleksji* [w:] „Scholasticus” Nr 2, 1994.
18. Kaja B., *Zarys terapii dziecka: metody psychologicznej i pedagogicznej pomocy wspomagającej rozwój dziecka*, Wydawnictwo Uczelniane WSP, Bydgoszcz 1995.
19. Kozik M., *Dzieci niepełnosprawne czekają*, Wydawnictwo Raabe, Warszawa 1998.
20. Krasoń K., *Malowniczy most do poezji*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2001.
21. Kruk H., *Wybór literatury do zajęć w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1985.
22. Lee C., *Wzrastanie i rozwój dziecka*, WSiP, Warszawa 1997.
23. Lorek M., Rostańska E., Krasoń K., *Apli-Papli. Książka dla nauczyciela*, Wydawnictwo Maria Lorek, Katowice, Cop. DWWLA, Kraków 1997.

24. *Modele opieki nad dzieckiem zdolnym*, red. M. Partyka, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno–Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, Warszawa 2000.
25. Niemierko B., *Pomiar wyników kształcenia*, WSiP, Warszawa 1999.
26. Ochęduszek J., *Planowanie pracy dydaktycznej nauczyciela*, WOM, Bydgoszcz 1997.
27. Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo „Żak”, Warszawa 1998.
28. Pankowska K., *Edukacja przez dramę*, WSiP, Warszawa 1997.
29. Partyka M., *Dziecko zdolne*, seria *One są wśród nas*, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno–Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, Warszawa 2000.
30. *Podstawy pedagogiki przedszkolnej*, red. M. Kwiatowska, WSiP, Warszawa 1985.
31. Przetacznik-Gierowska M., Tyszkowa M., *Psychologia rozwoju człowieka*, PWN, Warszawa 1997.
32. *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, red. M. Żebrowska, PWN, Warszawa 1977.
33. Rocławski B., *Nauka czytania i pisania*, GLOTTISPOL, Gdańsk 1993.
34. Sawicka A., *Wybór tekstów do ćwiczeń z pedagogiki przedszkolnej*, WSiP, Warszawa 1985.
35. Sękowski A., *Osiągnięcia uczniów zdolnych*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2001.
36. Soida D., *Bądź mistrzem i przyjacielem, czyli edukacja ekologiczna na weselo*, Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej, Kraków 1996.
37. Stadnicka J., *Terapia dzieci muzyką, ruchem i mową*, WSiP, Warszawa 1998. Książka i kasyety.
38. Zaorska Z., *Pedagogika zabawy – Metodyka pracy z grupą* [w:] *Wprowadzenie do pedagogiki zabawy*, red. E. Kędzior-Niczyporug, KLANZA, Lublin 1998.
39. Żyłka K., *Praktyczne wykorzystanie metody aktywnego słuchania muzyki klasycznej w szkole podstawowej. Metoda Batii Strauss* [w:] „Forum Nauczycieli” Nr 1, 2002.

Ponadto *Materiały PSPiA KLANZA*. Materiały szkoleniowe i informacyjne ze strony <www.cmppp.edu.pl> oraz materiały własne.

Wybrane bloki programu dotyczące głównie działań matematycznych opracowano na podstawie fragmentów programu E. Gruszczyk-Kolczyńskiej, E. Zielińskiej, *Dziecięca matematyka. Program dla przedszkoli, klas zerowych i placówek integracyjnych*, WSiP, Warszawa 1999.